

OKUL ÖNCESİ DÖNEM ÇOCUKLARINA KAVRAM ÖĞRETİMİNDE

GÖRSEL İLETİŞİM TASARIMININ ROLÜ:

ÇOCUK KİTAPLARI ÜZERİNDEN BİR İNCELEME

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TOBB EKONOMİ VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ

RANA IŞKIN

TASARIM

YÜKSEK LİSANS TEZİ

NİSAN 2024

Bu Yüksek Lisans Tezinin Yüksek Lisans derecesi için gereken tüm koşulları yerine getirdiğini onaylarım.

Prof. Dr. Serdar SAYAN

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Müdürü

Bu çalışmayı okuduğumu ve çalışmanın kapsam ve içerik olarak Sosyal Bilimler Enstitüsü Tasarım Programı'nda bir Yüksek Lisans Tezi olabilecek yeterlilikte olduğuna kanaat getirdiğimi onaylıyorum.

Yüksek Lisans Tezi Danışmanı

Prof. Dr. Zaliha İnci KARABACAK

(TOBB ETÜ, Görsel İletişim Tasarımı)

Yüksek Lisans Tezi Jüri Üyeleri

Prof. Hülya İZ BÖLÜKOĞLU

(TOBB ETÜ, Görsel İletişim Tasarımı)

Doç. Dr. Banu BULDUK TÜRKMEN

(Hacettepe Üniversitesi, Grafik)

Yüksek Lisans Tezi içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada her türlü kaynağa eksiksiz atıf yapıldığını bildiririm.

Rana IŞKIN

ÖZ

OKUL ÖNCESİ DÖNEM ÇOCUKLARINA KAVRAM ÖĞRETİMİNDE

GÖRSEL İLETİŞİM TASARIMININ ROLÜ:

ÇOCUK KİTAPLARI ÜZERİNDEN BİR İNCELEME

IŞKIN, Rana

Yüksek Lisans, Tasarım

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Zaliha İnci KARABACAK

Okul öncesi dönem çocuklarına kavram öğretimi için kullanılan kitapların görsel iletişim tasarımı öge ve ilkelerine uygun tasarlanması önem arz etmektedir. Araştırmada amaçlı örneklem olarak seçilen Bebek Üniversitesi Hikâyeli İlk Kavramların serisi iç ve dış yapı başlıkları altında incelenmiştir. Araştırmada kitapların tasarım ilke ve öğelerini kullanmada ortak bir dile sahip olup olmadığı ve kavramsal vurguyu yapıp yapmadığı, içerik ve resimleme ilişkisinin kurulup kurulmadığı gibi soruların cevapları içerik analizi yöntemi kullanılarak aranmıştır. İncelenen kitaplarda görsel ve dilsel öğelerin iş birliği ve kavramların hikâyeleştirilmesinde özne rolü üstlenen karakterler aracılığıyla kavramsal vurgunun sağlandığı görülmektedir. Bebek Üniversitesi serisinde ilk iki kitapta farklı bir üslup benimsenmekle birlikte genel olarak tasarım dilinin ortak olduğu ve kitapların içerik ve resimleme ilişkisine sahip olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kavram, Kavram Öğretimi, Görsel İletişim Tasarımı, Okul Öncesi Dönemi, Çocuk Kitapları

ABSTRACT

THE ROLE OF VISUAL COMMUNICATION DESIGN IN TEACHING
CONCEPTS TO PRESCHOOL CHILDREN:
A REVIEW OF CHILDREN'S BOOKS

IŞKIN, Rana

Master of Arts, Design

Supervisor: Prof. Zaliha İnci KARABACAK

It is important that the books used to teach concepts to preschool children are designed in accordance with visual communication design elements and principles. Baby University First Concept Stories series, which was selected as a purposeful sample in the research, was examined under the headings of internal and external structure. In the research, finding answers to questions such as whether the books have a common language in using design principles and elements, whether they make conceptual emphasis, whether the relationship between content and illustrations can be established, were sought using the content analysis method. In this story series examined, it is seen that conceptual emphasis is provided through the cooperation of visual and linguistic elements and the characters that play the subject role in the narration of concepts. Although a different style is adopted in the first two books of the Baby University series, it has been concluded that the design language is generally common and the books have a relationship between content and illustration.

Key Words: Concept, Concept Teaching, Visual Communication Design, Preschool Period, Children's Books

Aileme...

TEŞEKKÜR SAYFASI

Yüksek Lisans eğitimim ve tez çalışmalarım da desteğini her daim yanımda hissettiğim ve bana inanan sayın tez danışmanım Prof. Dr. Zaliha İnci Karabacak'a,

Yüksek Lisans eğitimimde bana önemli katkılar sağlayan saygıdeğer hocalarım, Prof. Dr. Hülya İz Bölükoğlu, Prof. Dr. Vedat Özsoy'a, Doç. Dr. Meryem Yalçın, Dr. Öğr. Üyesi Ahmet Fatih Karakaya'ya ve Dr. Öğr. Üyesi Esin Fakıbaşa Dedeoğlu'na

Tezime değerli katkılarından dolayı Doç. Dr. Banu Bulduk Türkmen'e

Lisans eğitimimde bana yeni ufuklar açan Prof. Dr. Gülden Uyanık'a, Dr. Hülya Bilgin'e, Doç. Dr. Hilal İlknur Tunceli'ye ve Dr. Zeynep Kılıç'a

Yüksek lisans eğitimimi tamamlamama destek oldukları için çalıştığım kurum olan Türk Havacılık ve Uzay Sanayii'ne

Bu süreçte bana olan desteğini bir an bile esirgemeyen yolundan ilerlemekten gurur duyduğum saygıdeğer babam Dr. Öğr. Üyesi Gökhan Sebati Işkın'a

Çabalarına, azmine, yeteneklerine ve sanatçı ruhuna hayran olduğum annem Nurmüne Işkın'a

Bana yol arkadaşı olan sevgili abim Abdullah Enes Işkın'a

Teşekkürlerimi sunarım.

İÇİNDEKİLER

İNTİHAL SAYFASI.....	iii
ÖZ	iv
ABSTRACT.....	v
TEŞEKKÜR SAYFASI.....	vii
İÇİNDEKİLER	viii
TABLolar LİSTESİ.....	xiii
GÖRSELLER LİSTESİ.....	viii
BÖLÜM I.....	1
GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu	2
1.2. Araştırmanın Amacı	4
1.3. Araştırma Soruları	5
1.4. Araştırmanın Önemi	5
1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları	6
BÖLÜM II.....	7
KURAMSAL ÇERÇEVE	7
2.1. Okul Öncesi Eğitimin Tanımı ve Önemi.....	7
2.1.a. 0-6 Yaş Çocuklarda Bilişsel Gelişim.....	8
2.1.b. 0-6 Yaş Çocuklarda Dil Gelişimi	9
2.1.c. 0-6 Yaş Çocuklarda Sosyal Duygusal Gelişim.....	10
2.1.d. Çocuk Edebiyatı.....	11
2.2. Kavram	12
2.2.a. Kavram Öğretimi	13
2.2.a.i. Kavram Öğretiminde Yaklaşımlar.....	14

2.2.a.ii. Kavram Öğretim Sürecinde Kullanılan Stratejiler	15
2.2.a.iii. Kavram Haritaları	16
2.2.a.iv. Analogiler (Analogies)	16
2.2.a.v. Anımsatıcılar (Mnemonics)	17
2.3. Bilişsel Öğrenme Kuramı	17
2.4. Görsel İletişim Tasarımı	19
2.4.a. Tasarım Öğeleri	19
2.4.b. Tasarım İlkeleri	27
2.4.c. Tipografi	29
2.4.d. İllüstrasyon	29
BÖLÜM III	31
YÖNTEM	31
3.1. Yöntem	31
3.2. Evren ve Örneklem	31
3.3. Verilerin Analizi	32
BÖLÜM IV	35
HİKÂYELİ İLK KAVRAMLARIM BEBEK ÜNİVERSİTESİ KİTAPLARININ GÖRSEL İLETİŞİM TASARIMI ÖGE VE İLKELERİNE GÖRE İNCELENMESİ	35
4.1. Büyük-Küçük	35
4.1.a. Dış Yapı Özellikleri (Biçimsel)	36
4.1.a.i. Tasarım Öge ve İlkeleri	36
4.1.b. İç Yapı Özellikleri (İçeriksel)	37
4.2. İletişim	41
4.2.a. Dış Yapı Özellikleri (Biçimsel)	42
4.2.a.i. Tasarım Öge ve İlkeleri	42

4.2.b. İç Yapı Özellikleri (İçeriksel).....	43
4.3. Renkler	46
4.3.a. Dış Yapı Özellikleri (Biçimsel)	47
4.3.a.i. Tasarım Öge ve İlkeleri	47
4.3.b. İç Yapı Özellikleri (İçeriksel).....	48
4.4. Şekiller.....	51
4.4.a. Dış Yapı Özellikleri (Biçimsel)	52
4.4.a.i. Tasarım Öge ve İlkeleri	52
4.4.b. İç Yapı Özellikleri (İçeriksel).....	53
4.5. Sayılar.....	56
4.5.a. Dış Yapı Özellikleri (Biçimsel)	57
4.5.a.i. Tasarım Öge ve İlkeleri	57
4.5.b. İç Yapı Özellikleri (İçeriksel).....	58
4.6. Zıtlıklar.....	61
4.6.a. Dış Yapı Özellikleri (Biçimsel)	62
4.6.a.i. Tasarım Öge ve İlkeleri	62
4.6.b. İç Yapı Özellikleri (İçeriksel).....	63
4.7. Duyular.....	66
4.7.a. Dış Yapı Özellikleri (Biçimsel)	67
4.7.a.i. Tasarım Öge ve İlkeleri	68
4.7.b. İç Yapı Özellikleri (İçeriksel).....	69
4.8. Hava Durumu	71
4.8.a. Dış Yapı Özellikleri (Biçimsel)	72
4.8.a.i. Tasarım Öge ve İlkeleri	73
4.8.b. İç Yapı Özellikleri (İçeriksel).....	74

4.9. Günlük Rutinim.....	77
4.9.a. Dış Yapı Özellikleri (Biçimsel)	78
4.9.a.i. Tasarım Öge ve İlkeleri	79
4.9.b. İç Yapı Özellikleri (İçeriksel).....	80
4.10. Öz Bakım.....	82
4.10.a. Dış Yapı Özellikleri (Biçimsel)	83
4.10.a.i. Tasarım Öge ve İlkeleri	84
4.10.b. İç Yapı Özellikleri (İçeriksel).....	85
4.11. Duygular.....	87
4.11.a. Dış Yapı Özellikleri (Biçimsel)	88
4.11.a.i. Tasarım Öge ve İlkeleri	89
4.11.b. İç Yapı Özellikleri (İçeriksel).....	90
4.12. Oyun	92
4.12.a. Dış Yapı Özellikleri (Biçimsel)	93
4.12.a.i. Tasarım Öge ve İlkeleri	94
4.12.b. İç Yapı Özellikleri (İçeriksel).....	94
4.13. Kar	97
4.13.a. Dış Yapı Özellikleri (Biçimsel)	98
4.13.a.i. Tasarım Öge ve İlkeleri	99
4.13.b. İç Yapı Özellikleri (İçeriksel).....	100
4.14. Su.....	102
4.14.a. Dış Yapı Özellikleri (Biçimsel)	103
4.14.a.i. Tasarım Öge ve İlkeleri	104
4.14.b. İç Yapı Özellikleri (İçeriksel).....	105
4.15. Tohum	108

4.15.a. Dış Yapı Özellikleri (Biçimsel)	109
4.15.a.i. Tasarım Öge ve İlkeleri	109
4.15.b. İç Yapı Özellikleri (İçeriksel).....	110
4.16. Güneş Sistemi.....	113
4.16.a. Dış Yapı Özellikleri (Biçimsel)	114
4.16.a.i. Tasarım Öge ve İlkeleri	114
4.16.b. İç Yapı Özellikleri (İçeriksel).....	115
BÖLÜM V	119
BULGULAR	119
BÖLÜM VI.....	123
SONUÇ	123
KAYNAKÇA.....	127

TABLolar LİSTESİ

Tablo 4.1. Büyük- Küçük Kitabı Değerlendirme Tablosu	40
Tablo 4.2. İletişim Kitabı Değerlendirme Tablosu.....	44
Tablo 4.3. Renkler Kitabı Değerlendirme Tablosu	50
Tablo 4.4. Şekiller Kitabı Değerlendirme Tablosu	55
Tablo 4.5. Sayılar Kitabı Değerlendirme Tablosu.....	60
Tablo 4.6. Zıtlıklar Kitabı Değerlendirme Tablosu.....	65
Tablo 4.7. Duyular Kitabı Değerlendirme Tablosu.....	70
Tablo 4.8. Hava Durumu Kitabı Değerlendirme Tablosu	76
Tablo 4.9. Günlük Rutinim Kitabı Değerlendirme Tablosu.....	81
Tablo 4.10. Öz Bakım Kitabı Değerlendirme Tablosu.....	86
Tablo 4.11. Duygular Kitabı Değerlendirme Tablosu.....	91
Tablo 4.12. Oyun Kitabı Değerlendirme Tablosu	96
Tablo 4.13. Kar Kitabı Değerlendirme Tablosu	101
Tablo 4.14. Su Kitabı Değerlendirme Tablosu.....	107
Tablo 4.15. Tohum Kitabı Değerlendirme Tablosu	112
Tablo 4.16. Güneş Sistemi Kitabı Değerlendirme Tablosu.....	117

GÖRSELLER LİSTESİ

Görsel 3.1. Bebek Üniversitesi Serisi.....	32
Görsel 4.1. Büyük-Küçük Kitabı Kapak ve Resimli İç Sayfa Tasarımı (Odabaşı 2022)	35
Görsel 4.2. İletişim Kitabı Kapak ve Resimli İç Sayfa Tasarımı (Odabaşı 2022) ..	41
Görsel 4.3. Renkler Kitabı Kapak ve Resimli İç Sayfa Tasarımı (Odabaşı 2022) ..	46
Görsel 4.4. Şekiller Kitabı Kapak ve Resimli İç Sayfa Tasarımı (Odabaşı 2022) ..	51
Görsel 4.5. Sayılar Kitabı Kapak ve Resimli İç Sayfa Tasarımı (Odabaşı 2022) ...	56
Görsel 4.6. Zıtlıklar Kitabı Kapak ve Resimli İç Sayfa Tasarımı (Odabaşı 2022) .	61
Görsel 4.7. Duyular Kitabı Kapak ve Resimli İç Sayfa Tasarımı (Odabaşı 2022) .	66
Görsel 4.8. Hava Durumu Kitabı Kapak ve Resimli İç Sayfa Tasarımı (Odabaşı 2022)	71
Görsel 4.9. Günlük Rutinim Kitabı Kapak ve Resimli iç sayfa Tasarımı (Odabaşı 2023)	77
Görsel 4.10. Öz Bakım Kitabı Kapak ve Resimli İç Sayfa Tasarımı (Odabaşı 2023)	82
Görsel 4.11. Duygular Kitabı Kapak ve Resimli İç Sayfa Tasarımı (Odabaşı 2023)	87
Görsel 4.12. Oyun Kitabı Kapak ve Resimli İç Sayfa Tasarımı (Odabaşı 2023)....	92
Görsel 4.13. Kar Kitabı Kapak ve Resimli İç Sayfa Tasarımı (Odabaşı 2024).....	97
Görsel 4.14. Su Kitabı Kapak ve Resimli İç Sayfa Tasarımı (Odabaşı 2024)	102
Görsel 4.15. Tohum Kitabı Kapak ve Resimli İç Sayfa Tasarımı (Odabaşı 2024)	108

Görsel 4.16. Güneş Sistemi Kitabı Kapak ve Resimli İç Sayfa Tasarımı (Odabaşı
2024) 113

BÖLÜM I

GİRİŞ

Görsel iletişim tasarımı, günümüzde eğitim süreçlerinde kullanılması gereken önemli bir araçtır. Eğitim psikoloğu olan J. Bruner'e göre insanlar; gördüklerinin yüzde 80'ini, okuduklarının yüzde 30'unu ve duyduklarının ise yüzde 10'unu hatırlamaktadır.

Görsel imgelerin uzun süreli belleğe işleme süreci daha hızlı ve kolaydır. Uzun süreli bellek; anısal bellek, anlamsal bellek ve işlemsel bellek olmak üzere 3'e ayrılmaktadır. Anısal bellek hayatımızda yaşadığımız kişisel olaylarla ilgilidir. Bisiklet sürmek, yemek yemek vb. gibi işlem basamaklarının yer aldığı aktivitelerin bulunduğu bellek türü işlemsel bellektir. Anlamsal bellekte ise kurallar, kavramlar ve genellemeler yer alır.

Okul öncesi dönem çocuklarının ilk iletişim kaynakları ebeveynleri ve yakın çevreleri olmakla beraber çevreden aldıkları uyaranlardır. Bu uyaranlar zenginleştikçe çocukların kendilerini ifade edebilme kapasiteleri artmaktadır. Bu dönemde öğrenilen kavramlar çocukların bilişsel ve dil gelişimleri için oldukça önemlidir. Yaşam boyunca çevre ile etkileşimimiz sonucunda yaşantılarımız bize bilgi, beceri ve tutumlarımızı kazandırır. Bu yaşantılar öğrenmenin temelini oluşturur. Okul öncesi dönem çocuklarının kavramları anlamalarını kolaylaştırmak ve öğrenmelerini desteklemek için görsel iletişim tasarımının gücünden faydalanmak önem taşımaktadır. Çocuk edebiyatı, çocuk kitapları, erken yaşlarda çocuğa

sunulabilecek önemli uyarılar arasında yer almaktadır. Çocuk kitaplarının metin içerikleri, resimlemeleri, uyarıcıları her biri çocuğun gelişimini ve öğrenme süreçlerini etkileyebilecek faktörlerdir.

Dr. Maria Montessori'nin de vurguladığı gibi çocuklar dünyayı, özellikle somut nesnelere bakarak öğrenirler. "Bizi çevreleyen dünyada kendi yerimizi görerek buluruz. Bu dünyayı anlatırız ama sözcükler dünyayla çevrelenmiş olmamızı hiçbir zaman değiştirmez" (Berger 1986). Çocuklar için soyut kavramların somutlaştırılması öğrenme süreçlerini hızlandırır. Görsel iletişim tasarımı bu noktada kavramların somutlaştırılması adına önem taşımaktadır. Araştırmada kavram öğretiminde görsel iletişim tasarımının rolü çocuk kitapları üzerinden "Bebek Üniversitesi İlk Hikâyeli Kavramlarım" örneği bağlamında ele alınmaktadır.

Bu çalışma, okul öncesi dönem çocuklarına kavram öğretiminde görsel iletişim tasarımının rolüne yönelik ulusal literatürde sınırlı çalışma olması sebebiyle, çocuk kitapları üzerinden görsel iletişim tasarımının kavram öğretimindeki rolünü detaylı bir şekilde analiz ederek akademik literatüre katkı sağlamayı ve görsel iletişim tasarımının kavram öğretimindeki önemini ortaya koymayı hedeflemektedir.

1.1. Problem Durumu

Okul öncesi dönem bireylerin 0-6 yaş arası geçirdikleri dönemi ifade eder. Yapılan araştırmalara göre okul öncesi dönem yaşamın bütününe etkileyen kritik bir dönemdir. Bu dönemde çocuklar oyun ve keşif yoluyla öğrenir ve gelişimlerini tamamlar. Okul öncesi eğitim, çocukların gerçek potansiyellerini ortaya koyabilmesini ve 5 gelişim alanında destekleniyor olmasını hedef alır. Bu 5 gelişim

alanı; özbakım, dil gelişimi, motor gelişim, sosyal ve duygusal gelişim ve bilişsel gelişimdir.

Okul öncesi dönem beyin gelişiminin en hızlı ve yoğun yaşandığı dönemdir. Beyin gelişimi çocukların bütün gelişim alanlarında ilerlemesi adına güçlü bir zemin oluşturur. Okul öncesi dönemde beyin hızla gelişir ve bu süreç içerisinde alınan eğitim, çocuğa sunulan uyaranlar, kısacası çevresel etki oldukça kritiktir. Araştırmalara göre bilişsel gelişimin %50'si 4 yaşına kadar edinilmektedir. Kavram öğretimi çocukların bilişsel gelişimlerini destekleyici bir unsurdur. Kavram öğretimi sayesinde okul öncesi dönem çocukları soyut kavramları somut örneklerle ve deneyimlerle ilişkilendirir.

Okul öncesi dönem çocuklarına kavram öğretiminde ise görsel iletişim tasarımı önemli bir rol oynamaktadır. Çocukların bu yaşlarda öğrenme süreci, görsel olarak sunulan materyallerle daha etkili hale gelir. Görsel iletişim tasarımı, çocukların kavramları daha kolay ve hızlı bir şekilde anlamasına yardımcı olabilir.

Görsel iletişim tasarımı; basit, anlaşılır ve kullanışlı grafikler, resimler, renkler ve görsel materyaller aracılığıyla çocukların öğrenme sürecini kolaylaştırır. Bu tasarım, çocukların kavramları anlaması için doğru araçlar sağlayarak, onların ilgisini çeker ve merak uyandırır. Görsel tasarımlar çocukların öğrenme sürecini kolaylaştırır, öğrenmenin daha kalıcı hale gelmesini sağlar.

Kavramın öğretimine yönelik hazırlanan materyaller, öğretim sürecinin zengin içeriklerle ve doğru yaklaşımlarla sürdürülmesi ve çocuk kitaplarında kavram temelli yaklaşımların doğru bir şekilde kullanılması kavram öğretimi açısından oldukça önemlidir.

Okul öncesi dönem çocuklarına kavram öğretimi bağlamında; çizgi film (Coşkun ve Köroğlu 2016), sosyal medya (Gülmez 2019), din (Karadağ 2019), oyuncak (Yavuz 2019) gibi farklı bağlamlarda yürütülen çalışmalar bulunmakla birlikte görsel iletişim tasarımının rolünü vurgulama açısından ulusal literatürde çocuk kitapları bağlamında yapılan sınırlı çalışma (Yılmaz 2008; Türkmen 2021) bulunmaktadır.

Bu çalışmada kavram öğretiminde okul öncesi dönem çocukları açısından görsel iletişim tasarımının önemi literatür taraması ve çalışma kapsamında örneklem olarak belirlenen Bebek Üniversitesi üzerinden incelenerek bu alanda literatüre katkı sağlamak hedeflenmektedir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Okul öncesi dönem çocukları birinci yaşın sonlarına doğru bilişsel gelişimlerinde önemli gelişmeler göstermeye başlamaktadır. Bilişsel gelişimi destekleyen unsurlardan biri olan kavram gelişimi bu dönemde önemli yer kapsamaktadır. Okul öncesinde dil gelişimi çocukların çevreden aldıkları uyaranlarla beraber zihinlerinde biriken kavramlarla oluşmaktadır. Gerekli olgunluğa erişen çocuk bebeklik döneminden itibaren maruz kaldığı çevresel faktörlerle konuşma ile ilgili birikimlerini yavaş yavaş ortaya koyar. Kavramlar okul öncesi eğitim programında önemli bir yer kapsar. Kavram gelişimi eğitim süreçlerinde uygun materyaller ile desteklenmektedir. Eğitici kitaplar bu konuda gerek ders programına gerek ise okula başlamadan önce aile içerisinde başlayan eğitime önemli katkı sağlamaktadır. Bu çalışmada okul öncesi dönemde kullanılan eğitici kitaplardan “Bebek Üniversitesi” serisi içerik analizi yöntemi ile incelenerek kavram öğretiminde

görsel iletişim tasarımı öge ve ilkelerinin okul öncesi dönem çocuklarına yönelik olarak kullanılıp kullanılmadığını analiz etmek amaçlanmaktadır Bu incelemelerden elde edilen bulgulardan hareketle görsel iletişim tasarımının okul öncesi dönem çocuklarına kavram öğretimindeki rolü üzerine Bebek Üniversitesi örneği üzerinden değerlendirmelerde bulunulacaktır.

1.3. Araştırma Soruları

Bu araştırmada aşağıdaki araştırma sorularına yanıt aranmaktadır:

1. Bebek Üniversitesi kitapları tasarım öge ve ilkelerinin kullanımı açısından ortak bir dile sahip midir?
2. Bebek Üniversitesi kitapları resimlemelerde kullanılan renkler konuya göre değişiklik göstermekte midir? Resimlemelerde en çok tercih edilen renkler nelerdir?
3. Bebek Üniversitesi kitaplarında karakter olarak hangi canlılar kullanılmıştır?
4. Bebek Üniversitesi kitapları kavramsal vurguyu yapabilmiş midir?
5. Bebek Üniversitesi kitaplarında hedeflenen yaş grubuna yönelik bir görsel iletişim tasarım dili kullanılmış mıdır?
6. Bebek Üniversitesi kitaplarında kavram öğretimi açısından içerik ve resimleme ilişkisi kurulabilmiş midir?

1.4. Araştırmanın Önemi

Bu araştırma, okul öncesi dönem çocukların zihinsel becerilerini daha iyi anlama ve geliştirmede görsel iletişim tasarımının önemini vurgulamak çocukların bu kritik dönemdeki öğrenme süreçlerine ve bilişsel gelişimlerine katkı sağlayacak

materyaller bağlamında çocuk kitaplarının hazırlanma sürecinde görsel iletişim tasarımını dikkatle ele almak açısından yönlendirici bir kaynak olabilir. Elde edilen bulgular bağlamında bu çalışma okul öncesi dönemde çocukların kavramları daha kolay ve kalıcı bir şekilde öğrenmelerine yönelik stratejilerin oluşturulmasına çocuk kitapları özelinde katkı sağlayabilir.

Sonuç olarak bu araştırma çocukların bilişsel gelişimine odaklanarak, okul öncesi dönemdeki eğitim süreçlerinde kavram öğretimi açısından görsel iletişim tasarımının önemini ön plana çıkaran bir bakış açısını vurgulayarak alanda ulusal literatürde sınırlı sayıdaki çalışma bulunması nedeniyle literatüre katkı sağlamayı hedeflemesi açısından önem taşımaktadır.

1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma 0-6 yaş dönem çocuklarına kavram öğretimi için yapılandırılmış “Bebek Üniversitesi” kitaplarını kapsamaktadır.

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Okul Öncesi Eğitimin Tanımı ve Önemi

Okul öncesi dönem, çocuğun doğduğu andan ilkokula başlayana kadar geçirdiği süreci kapsamaktadır. Okul öncesi dönem bireyin gelişiminin büyük çoğunluğunun bu yaşlarda tamamlanması ve ileriki yaşamını etkilemesi açısından kritiktir.

Okul öncesi eğitim, çocukların gelişimlerinin desteklenmesini; kendine güvenen, 21.yüzyıl becerilerini kazanabilmiş, özsaygısı ve farkındalığı yüksek, toplum içerisinde var olabilen, kapasitelerini gerçekleştirebilmeleri için temelleri atılmış bireyler yetiştirmeyi ve toplumsal eşitsizlikleri ortadan kaldırmayı hedefler. Aynı zamanda aileleri bilgilendirme ve bilinçlendirme konusunda da görev alır.

Bu hedefler doğrultusunda geliştirilen eğitim programları uygulanmaktadır. Okul öncesi eğitim bir bütündür, esnek, eklektiktir. Gelişim alanları birbiriyle iç içe olarak desteklenmelidir. Bu dönemde çocukları olabildiğince bol ve nitelikli uyaranlarla beslemek gerekmektedir.

“Kaliteli bir erken çocukluk eğitimi ile kalıtsal özellikler en üst düzeyde desteklenebilmektedir. Çünkü bu dönem çocuğun gelecekte göstereceği tüm özelliklerin (başarı, davranış biçimi, yaşam şekli, öğrenmeye karşı ilgi ve istek, kişilik gelişimi, problem çözme, yaratıcılık ve üretkenlik vb.) kazanılmasında önemli olan bir evredir. İnsan gelişiminin %80'ninin bu yıllarda tamamlanması, okul öncesi

eğitimin öneminin artmasında etkili olmaktadır” (Hasdemir 2005; aktaran Erten, 2012).

2.1.a. 0-6 Yaş Çocuklarda Bilişsel Gelişim

Doğduğu andan itibaren reflekslere sahip olan bebekler zihinsel gelişimlerinin oluşması için reflekslerinin yerini bilinçli davranışlara bırakır. Deneyimlerle birlikte zihinsel yapılar gelişir ve bebek bu dönemde nesne devamlılığı gelişimini gösterdikçe dil ve kavram gelişiminin temelini atabilir. Deneyimler ve uyarılarla çocuk çevreye ilişkin şemalar oluşturur. Bebek çoğu şemayı deneme yanılma yoluyla tekrar ederek oluşturur. 2 yaşın sonlarına doğru taklitler çoğalır günlük davranışlar taklitle içselleştirilir. Çocuğun çevreyi keşfi sorularla devam eder “Neden?” sorusu sıklıkla sorulmaktadır. Verilen cevaplar sözcük dağarcığına ve dolayısıyla bilişsel gelişimine katkıda bulunur.

Benjamin S. Bloom, "Stability and Change in Human Characteristics" eserinde, zekâ gelişiminin, sıfır ile on sekiz yaş arasında oluştuğunu, bu yaştan sonra gelişimin hissedilmeyecek kadar durakladığını açıklar ve;

Zeka gelişiminin;

0-4 yaş arası %50;

4-8 yaş arası %30;

8-18 yaş arası %20 olmak üzere geliştiğini belirtir. Bu da zeka gelişiminin büyük bir yüzdesinin rastladığı okul öncesi, ilkökul ve ortaokul dönemindeki öğretim ve eğitimin önemini ortaya koyar (Gökaydın 2010, 24).

“Bilişsel gelişimde ilerleme olabilmesi için organizmanın biyolojik olgunluğa erişmesi ve çevresi ile etkileşimleri sonucu yaşantı kazanması gerekmektedir” (Zembat 2010, 11).

Vygotsky'nin de vurguladığı gibi çocukların bilişsel gelişimleri çevrenin ona sağladığı imkanlar dahilinde gelişir. Sosyal bir varlık olan çocuk çevresi ile etkileşim içerisinde bulunarak materyaller ve araçlar aracılığıyla anlayışını ve düşüncelerini şekillendirir ve bilişsel süreçlerini geliştirir.

2.1.b. 0-6 Yaş Çocuklarda Dil Gelişimi

Dil gelişimi bilişsel gelişimle bir bütündür. Dil gelişimi, çocuğun çevresiyle etkileşim içinde olduğu ve bu etkileşimin çocuğun bilişsel ve duygusal gelişimine de katkı sağladığı dönemde hızla ilerler. 0-6 yaş dönemi, dil gelişiminin en hızlı olduğu dönem olarak kabul edilebilir.

Aynı zamanda dil becerileri sosyal iletişim ile de gelişir. Bebeklerin ilk iletişimi ağlayarak gerçekleşmektedir. Bebekler insan sesine duyarlıdır ve alıcı dilleri 6. haftanın sonunda gelişmeye başlar ve sesleri ayırt edebilir. 2. aydan sonra sesler çıkartmaya başlarlar. 6. aydan sonra ise seslerle dikkat çekmeye çalışırlar.

1 yaşına geldiğinde anlamlı ilk sözcüklerini kullanır. Karşı taraftan gelen basit yönergeleri algılar. Çevresel faktörler ve davranışçı kurama göre pekiştireçler bu dönemde önemlidir. Bebeklerin çıkardıkları seslere verilen olumlu tepkiler kelimelerin anlamlandırmasının temelini oluşturur. 2 yaşta kelime dağarcığı gelişen çocuk 3-4 kelimelik cümleler kurabilir. Nesnelere adlandırır.

3 yaşında çocuk dil gelişimini büyük ölçüde tamamlar. 4 yaş merak yaşıdır sürekli sorular sorarak kendilerini ifade etme yetilerini geliştirmeye çalışırlar. 5 yaşındaki çocuklarla ise uzun diyaloglar kurulabilir.

2.1.c. 0-6 Yaş Çocuklarda Sosyal Duygusal Gelişim

Freud'a göre duygusal gelişim temel ihtiyaçlar karşılandıkça gelişebilir. Karşılanan temel ihtiyacalar çocuğun bir sonraki döneme sağlıklı geçişini sağlar ve yaşamın ilk 1,5 yılı oral dönem olmakla birlikte bu dönemde çocuğun bütün algısı ağız bölgesindedir. Nesnelere keşfetmek için ağızına götürür. Bu dönemde emmek ve yutmak bebek için bir zevk kaynağıdır. Bu dönemi sağlıklı geçirmeyen bebekler yetişkinlik dönemlerinde tırnak yeme vb. gibi davranışlar geliştirir.

Bu dönemde bebek için anne önemli bir duygusal kaynaktır. Anne ile sağlıklı bir sevgi ilişkisi kuran bebeklerin yine yetişkinlikteki davranışları olumlu anlamda etkilenmektedir. Temel ihtiyaçları karşılanan ve anne ile sağlıklı ilişki kuran bebek aynı zamanda çevreye güvenebileceğini düşünür. Kucağa alınan bebeklerin temel güven ihtiyaçları karşılanır.

Bowlby'nin bağlanma kuramına göre bebeklerin gördüğü ilgi alaka ve oyun onlarla ilişki kuran kişi arasında bir bağ oluşturur. Bağ kuran çocuk güvenir. Freud 1,5 yaşından sonra çocukların anal döneme geçtiğini söylemektedir. Bu dönemde gerçekleştirilen dışkılama davranışıyla ilgilenen yetişkinin tavırları çocukların kişilik gelişimlerini etkilemektedir.

Temel ihtiyaçları karşılanan çocuk bağımsızlığını ilan etmeye çalışır. Bu dönemde ailenin çocuğu desteklemesi ve yalnızca gerektiği zamanlarda müdahale etmesi gerekmektedir. Bağımsızlığını gerçekleştiremeyen çocuklarda utanç duygusu

gelişmektedir. Özsaygısını oluşturabilmesi için çocukların kendilerini ispat etmeye ihtiyaçları vardır.

2-6 yaş arasında çocuklar duygusal olarak yeterli hale gelirler ve duygularını ifade etme becerileri kazanırlar. 4-5 yaşlarında ise başkalarının da duygularını anlayabilirler.

0-6 yaş çocuklarının sosyal-duygusal gelişimi çevresi, aile ve deneyimlerle yakından ilişkilidir. Bu dönemde sağlıklı bir sosyal-duygusal gelişim için aile içi iletişim, temel ihtiyaçların ve duygusal ihtiyaçların karşılanması büyük önem taşır.

2.1.d. Çocuk Edebiyatı

Çocuk edebiyatı okul öncesi dönem çocuklarının gelişimlerini, öğrenmelerini desteklemek için onlara zenginleştirilmiş bir öğrenme ortamı sunmak için en temel araçlardan biridir. Çocuk edebiyatı tekerleme, ninni, bilmece, masal, öykü ve romanlar, şiirler, çocuk gazete ve dergileri, resimli kitaplar, bilimsel buluş ve doğa olaylarını anlatan kitaplar gibi ürünlerden oluşur.

Çocuk edebiyatının temel öğeleri; karakter, konu, ileti, dil, anlatım ve resimlerdir.

Çocuk edebiyatının olmazsa olmazlarından biri çocuğa göreliktir. Çocuğa görelik ilkesine göre edebi eserlerin çocuğun gelişimsel özelliklerine katkıda bulunması ve iç ve dış yapı özelliklerine uygun olması beklenmektedir (Karaağaç, 2023).

Çocuk, çevresinde gördüğü nesne ve varlıkları görsel imgeleriyle belleğine yerleştirir. Resimler, yazısız kitaplardan başlayarak çocukların belleklerinde nesne ve varlıkların imgelerini oluşturur, kavramsal gelişimini destekler (Sever 2019, 189).

Çocuk edebiyatında kitapların bazı ilkelere dayandırılması gerekmektedir.

Bunlar;

“Yazar, anlattığı ve kurguladığı olaylarda, çocuklarla arkadaşlık- dostluk kurabilmeyi başarabilmelidir.

Kitaplar, çocuklara anlamlandıramayacağı ya da yaşama geçiremeyeceği sorumluluklar yüklememelidir.

Kitaplarda çocukların kavramsal gelişimlerine katkı sağlayacak bir anlatım yeğlenmeli, çocuklara Türkçemizin anlatım olanakları ve kuralları sezdirilmelidir.

Kitaplardaki resimler, çocukların beğeni ve algılama düzeyine uygun olmalı, metnin iletisine görsel bir zenginlik katmalı; estetik nitelikleriyle de görsel algılarını geliştirici özellikler taşımalıdır. Kahramanların fiziksel portreleri, metinde yansıtılan kişilik özelliklerine uygun biçimde çizilmeli; resimler kahramanların başat özelliklerini (şişman, zayıf, uzun saçlı, kısa boylu, sinirli, uysal vb.) yaşadıkları ruhsal durumları, geçirdikleri fiziksel değişimleri çocuklara duyumsatabilmelidir.

Kitaplar çocukları okumaya isteklendirecek bir tasarım anlayışını yansıtmalı; çocuklar kendileri için üretilen bir araca verilen önemi, gösterilen saygıyı, kitabın dış yapı (biçimsel) özellikleriyle bütünleşmiş olan tasarım özeninden anlayabilmelidir” (Sever, 2019).

2.2. Kavram

Kavramlar, insanların dünyayı anlamalarına ve bilgiyi organize etmelerine yardımcı olan zihinsel yapı taşlarıdır. Kavramlar, nesnelere, olayları veya fikirleri tanımlamak ve sınıflandırmak için kullanılır. İnsanların bilgiyi anlamalarını kolaylaştırır, bilişsel süreçlerde önemli bir rol oynar ve öğrenme süreçlerinde temel bir yapı taşı olarak kabul edilirler. Kavramlar soyut düşüncelerdir.

İnsanların dil ediniminde soyut, somut bütün varlıklar, olay ve olgular zihinsel bir süreçten geçirildikten sonra bilgi değeri kazanmaktadır. Bilgi değeri kazandırılan bu soyut sembollerin hatırlanabilmesi ya da bildirişim ortamında kullanılabilmesi için bireyin uyarıcı durumundaki varlıkları anlamlandırması gerekir. Böylece her birey, duyu organlarıyla uyarıcılardan gelen etkiyi algılayıp anlamlandırarak dil edinimi sürecinde kavram oluşturmakta, oluşturduğu bu kavramları bildirişim ortamında hatırlama işlemiyle anlamlandırarak kullanabilmektedir (Karadüz 2004, 1).

Kavramların nesneyi temsiliyetleri somut olma özellikleriyle ilişkilendirilebilir. Kişilerin doğayı algılama, kavrama, yorumlama becerileri, nesnelerin anlamlarının ya da kavramların birbiriyle ilişkilerinin sağlanması ile kazanılır. Bu bağlamda kavram, düşünce evresinde birden fazla nesnenin ilişki kurmasını ve ortak bir çatı altında anlamlı bir bütün sağlamasını gerçekleştirir (Bulduk Türkmen 2021, 102).

2.2.a. Kavram Öğretimi

Öğretim belirli bir konudaki bilgi, beceri, birikim veya anlayışı aktarmak için planlanan yapılandırılmış bir süreçtir ve gerekli materyallerden yararlanılarak ve amaca uygun olarak gerçekleştirilmelidir.

Kavram öğretimi kavramın zihinde oluşturulma sürecidir. Kavram öğretiminin kavram oluşturma ve kavram kazanma olmak üzere iki aşaması vardır.

Birey kavramların benzerliklerini ve farklılıklarını bularak genellemeler ve ayırt etmeler yapıp kavramlarını oluşturur.

Kavramın kazanmada kavram sınıflanarak ve kullanılabilirlikte.

Kavram kazanmada ise çocuk kavramı işlevsel olarak kullanabilmekte sınıflayabilmektedir.

Kavram öğretimi bebeklik döneminden itibaren aileleriyle etkileşimleriyle başlar. Bebek kavramları anlamlandırır. Bu dönemde çocuk kitapları kavramların gelişimi için büyük destekçilerdir. Bu yaşta etkileşime geçilen kitaplar sayesinde çocukların kelime dağarcıkları büyük ölçüde gelişmektedir. Çocuklar kitapların içerisinde anlamsal bütünlüğü ve bağlantıyı kurarak yeni kelimelere maruz kalır.

Çocuklar anlamsal yönden zengin ve terimsel kelimeleri metinlerde duydukça öğrenmekte ve hedeflenen kelime hazinesine ulaşabilmektedirler.

Kavram öğretiminin ilkeleri şunlardır;

- “• Bilgi etkileşim süreci içerisinde yapılandırılır.
- Etkileşim sürecinde, öğrenci kendi etkinliği ile bilgiyi yapılandırır.
- Öğrenci, obje ve olayları, öğrenme malzemelerini sorgulayarak bilgiyi yapılandırır.
- Bilgiyi yapılandırma, öğrencinin problem çözme becerisine dayalıdır.
- Öğrencinin yürütme işlevindeki başarısı, bilginin yapılandırılmasını mükemmelleştirir” (Ülgen 2001).

2.2.a.i. Kavram Öğretiminde Yaklaşımlar

Kavram öğretiminde 2 temel yaklaşım bulunmaktadır. Bunlar bilişsel ve davranışçı yaklaşımlardır. Davranışçı yaklaşıma göre; öğrenme kaslardan beyine doğru gider. Öğrenilenler kaslarda yerleşirler. Çünkü tüm vücut hücrelerinin belleği vardır (Çamlıbel Çakmak 2012). Okul öncesi dönemde dil gelişimine de baktığımızda çocuklar seslerin anlamlarını bilmeden taklit ederek duydukları sesleri

pekiştirirler. Davranışçı yaklaşım bu görüşü desteklemektedir. Öğrenmenin gerçekleşmesi için davranışçı yaklaşımda bireyin tepki gösterdiği uyarıcıya benzer uyarıcılara da aynı tepkiyi vermesi beklenir. Bu yaklaşıma göre bireyin belli kavramları kazanabilmek için belli düzeyde bir zihinsel olgunluğa ulaşması gerekmektedir. Kazanacağı kavramla ilgili tecrübeleriyle hazır duruma gelmesi gerekir.

Bilişsel yaklaşıma göre ise: Öğrenmenin başlangıcı beyindedir daha sonra kaslara doğru gider. Bilişsel gelişime göre önce bilgi alınır, transfer süreci gerçekleşirse kaslar aracılığıyla bilgi uygulanır.

Bilgi tekrarlarla pekiştirilerek otomatikleşir. Bilişsel yaklaşım kapsamında, genel anlamda, bireyin bilgiyi hangi koşullarda algıladığı ve hangi bağlamda nasıl bir işlemden geçirdiği, nasıl yapılandırdığı ve düşünmeyi sağlayan kaynakların neler olduğu incelenir (Çamlıbel Çakmak 2012).

Öğrenme süreci ile kazanılan davranışlar davranışçı kuramda olduğu gibi hemen değil daha sonraki süreçlerde de ortaya çıkabilir.

2.2.a.ii. Kavram Öğretim Sürecinde Kullanılan Stratejiler

Kavram öğretiminde öğrenimin kolaylaştırılması ve desteklenmesi için farklı öğretim stratejilerine başvurulur. Kavram haritaları, analogiler, anımsatıcılar, imgelemeler gibi.

2.2.a.iii. Kavram Haritaları

Kavram haritaları çocukların anlamlı öğrenmelerini destekler. Kavram haritaları kavramlar arası ilişkilerin görsel gösterimini sağlayan yollardır. Çocukların zihinlerinde bilgilerin nasıl yapılandığını gösterir (Zembat 2010, 287).

Kavram haritaları konu ile ilgili ana fikri belirtmek ve ilgili kavramlar arası ilişkileri açıklamak için kullanılır. Bu ilişkilerle anlamlı öğrenme sağlanması hedeflenir. Anlamlı öğrenmede eski bilgiler ışığında yeni bilgiler şekillenir ve ilişkiler kurulur.

Kavramların soyut düşünceler olduğu kabul edilirse kavram haritaları somutlaştırma yapar. Kavram haritaları bireyseldir aynı konu üzerine her insan farklı olarak kendi kavram haritasını oluşturabilir.

Kavram haritaları öğretmenlere öğretim süreçlerini planlamada yardımcı olur ve öğrenen için ise anlamlı öğrenme ile kalıcı bilgiler edinmesine destek olur.

2.2.a.iv. Analogiler (Analogies)

Benzetme yabancılık çekilen bir olgunun yabancılık çekilmeyen bize tanıdık gelen bir olguya benzetilerek açıklanmasıdır. Tanıdık olmayan olgu hedeftir. Tanıdık olgu ise kaynaktır. Analogiler; çocuklarda kavramların ilk zihinsel modellemesinin oluşumunda yararlıdırlar (Zembat 2010, 297).

“Bir şeyi izah etmek ya da bir konuya açıklık getirmek için onu bir başka şeyle karşılaştırmak. Bir şeye fazladan vurgu yapmak gerektiğinde sıklıkla sürreel göndermelerde bulunulur. Örneğin yapılması imkânsız bir iş, iğne un sürmeye benzetilebilir. Bariz bir analoginin başarısı, hedef aldığı kitlenin söz konusu analoginin ne anlama geldiğini doğru bir şekilde yorumlayabilmesine bağlıdır.” (Ambrose, 2010).

Bu stratejide çocuk aktif olarak sürecin içerisinde. Çocukların benzetmeler kullanması kavram bilgilerini geliştirir. Konu üzerinde sürekli bir düşünce geliştirilerek tek bir benzetmeye bağlı kalınmaz.

Analojiler;

Basit analogiler,

Resimli analogiler,

Oyun tarzında analogiler,

Hikâye tarzında analogiler olarak sınıflandırılabilir.

Analojiler kavramların öğrenimini destekler. Çocukların farklı bakış açılarıyla kavramları anlamlandırılmalarını sağlar. İlgi çekicidir, yaratıcılığı geliştirir ve bilinmeyen kavramların algılanmasını kolaylaştırır.

2.2.a.v. Anımsatıcılar (Mnemonics)

Anımsatıcılar öğrenilecek kavramla ilgili sözel bilgilerin hatırlatıcı olarak kullanılmasıdır. Çeşitli anımsatıcı metotları kullanılmaktadır. Cümlelerin ilk harflerinden anlamlı bir kelime ya da cümle çıkartma metoduna akrostiş metot denir. Hafızaya alınmak istenilen bilgilerin görsel olarak öyküleştirilmesi bağlanma metodudur. Yerleşim metodunda ise iyi bilenen sabit yerlerle hatırlanmak istenilen bilgiler eşleştirilir ve bu sabit yerlerde zihin içerisinde dolaşılır. Anımsatıcı metotlardan bazıları bunlardır. Anımsatıcılar kavramların kolay öğretilebilmesi için başvurulabilecek yöntemlerden birisidir.

2.3. Bilişsel Öğrenme Kuramı

Davranışçı öğrenme kuramcılarının Uyarıcı-Tepki bağı ile öğrenmenin açıklanabileceği fikrini kabul etmeyen bir grup Uyarıcı- Organizma- Tepki olması

gerektiğini ifade etmişlerdir. Bu gruba göre öğrenme, insanın çevresinde ve dünyada olanları anlama çabasının bir sonucudur. Zihinde meydana gelen bazı süreçlerle öğrenme gerçekleşir. G. Miller ve J. Bruner 1960 yılında Harvard Üniversitesi'nde açtıkları merkezde bilişsel psikoloji kavramını geliştirmeye dil, hafıza, kavrama, düşünme gibi bilişsel konularda çalışmaya başlamışlardır. Bilişsel psikoloji, düşünen bir zihnin bilimsel incelenmesi olup; çevre ile ilgili bilgiye nasıl edindiğimiz, dikkat ettiğimiz, beyin tarafından bu bilginin nasıl işlendiği ve depolandığı, problemleri nasıl çözdüğümüz ve düşündüğümüz, dili nasıl ifade ettiğimizle ilgilidir (Büyükalın Filiz 2014, 46).

Davranışlara göre bilişsel süreçler doğrudan gözlemlenip ölçülemediği için bilimsel olarak ele alınamaz. Ancak bilişsel kuram savunucuları bu süreçleri farklı algı, dikkat, bilinç, öğrenme, hafıza, kavrama, zekâ vb. gibi başlıklar altında detaylıca incelenebileceğini savunur.

Bilişsel öğrenme kuramına göre bilgi işlem modelinde bilgiler zihne ulaşır, depolanır ve hafızadan geri getirilir. Bu modelin 3 ana bileşeni vardır; bilgi depoları, bilişsel süreçler ve biliş ötesi. Bilgi depolarında duyuşsal kayıt, çalışan hafıza ve uzun süreli hafıza olmak üzere bilgilerin saklandığı hafızalara denir. Bilişsel süreçler; dikkat, tekrar, kodlama ve hatırlama gibi içsel süreçleri ifade eder. Biliş ötesi ise öz düzenleme gibidir. Bütün süreçler hakkında kontrol sahibi olarak öğrenilen bilgilerin bilgi depoları arasında geçişini sağlar ve bilişsel süreçlerini yönetir.

Bilişsel yaklaşımda örtülü öğrenme ve kavrama yoluyla öğrenme biçimleri vardır. Örtülü öğrenmede birey öğrendiğinin farkında değildir. Öğrenme amacı bulunmaz.

Kavrama yoluyla öğrenme ise Gestalt psikolojisinin öğrenmeye getirdiği açıklamalardandır. Konu anlamlandırılarak içselleştirilir. Anlam ve ilişkiler olarak kavranır.

Bilişsel yaklaşımda öğrenme transferlerle gerçekleşir. Pozitif transferde önceki öğrenmeler yeni öğrenilen kavramı destekler. Ancak negatif transferde önceki öğrenmeler yeni öğrenilecek kavramın yanlış öğrenilmesine sebep olabilir.

2.4. Görsel İletişim Tasarımı

“Görsel iletişim doğrudan göze, görsel algıya seslenen bir iletişim biçimidir. İlkel çağlardaki mağara resimlerinden, ateş ve dumanla aracılanan iletişim biçimlerinden günümüzün sinema, televizyon ve internet teknolojisine kadar uzanan uzun soluklu ve çok yönlü bir serüveni vardır görsel iletişimin” (Güngör 2011, 41).

Görsel iletişim tasarımı görsel unsurları kullanarak mesajlarını ileten bir tasarım disiplindir. Grafik, renk, metin, resim, tipografi, illüstrasyon, hareketli grafik gibi görsel ve yazılı öğeleri bir araya getirerek etkili iletişim kurulmasını sağlar. Görsel iletişim tasarımı genellikle reklamcılık, web tasarımı, medya, grafik tasarım gibi alanlarda kullanılmaktadır. Ancak görsel iletişim tasarımı çocuk kitapları da bu kapsama dahil olmak üzere hayatın her alanında bulunmaktadır diyebiliriz.

2.4.a. Tasarım Öğeleri

Tasarımın temel yapı taşlarından görsel iletişim tasarımı öğeleri tasarımın etkili bir dille aktarılmasını sağlar. Görsel iletişim tasarımı öğeleri önemlidir çünkü; ortaya koyulan üründe mesajın etkili iletilmesini sağlar. Renk, doku, çizgi vb. tüm öğeler doğru kullanıldığında mesajı ve duyguyu doğru iletmeye yardımcı olur.

Tasarım, ögeler sayesinde görsel olarak çekici hale gelir ve hedef kitlenin dikkatini çeker. Aynı zamanda tasarım öğelerinin doğru kullanılması tasarımın doğru anlaşılması için önemlidir.

Tasarımlara estetik bir değer katarak ilgi çekici hale getirir, olumlu izlenim bırakır. Markaların kimliğini oluşturmalarına ve kendilerini tanıtmalarına yardımcı olur. Görsel ögeler sayesinde tasarımın hikayesi derinleşir ve güçlenir. Işık, gölge ve değer gibi öğelerle gerçekçilik artırılarak etkileyici bir deneyim sunulur.

Görsel iletişim öğeleri algıyı yönlendirir ve akışı sağlar. İzleyicinin bakışını öğeleri kullanarak yönlendirebilir. Görsel iletişim tasarımı öğelerinin kullanımı tasarımın başarısını ve etkisini artırır.

Görsel iletişim tasarım öğeleri başlıca şunlardır:

Renk (Color), Cisimler tarafından yansılan ışığın gözde oluşturduğu duyum olarak tanımlanmaktadır (Türkçe Sözlük 2005, 1652). Duyguları ve mesajları iletmek için kullanılan temel bir öğedir. Renk çemberi üzerinden ton, doygunluk ve kontrast gibi özelliklerle belirlenir.

Renkler ana ve ara renkler olmak üzere ikiye ayrılır. Renkler birbiriyle karıştırıldıklarında sonsuz sayıda renk oluştururlar. Ana renklerden ikisinin birbiriyle saf haldeki karışımlarından “ikincil renkler” oluşur. Kırmızıyla sarının karışımından “turuncu”, sarı ile mavinin karışımından “yeşil”, mavi ile kırmızının karışımından “mor” elde edilir.

Ara renkler ana ve ikincil renklerin birbirleriyle karışımlarından oluşur. Ara renkler, kırmızı-turuncu, sarı-turuncu, sarı-yeşil, mavi-yeşil, mavi-mor ve kırmızı-mor karışımından oluşan 6 renktir. 3 ana, 3 ikincil ve 6 ara renk, renk çemberini oluşturur. “Ara renkler 12’li renk çemberinde birincil ve ikincil renkler arasına

yerleştirilir. Ayrıca ara renkler, bir ana renkle, yakın ikinci bir rengin karışımıyla oluşur. Ara renklerin sayısı sınırsızdır” (Öztuna 2007, 129).

Renkleri yan yana bulunmaları itibarıyla, yakın renkler, uzak renkler ve zıt renklere ayırmak mümkündür.

Renk çemberinde birbirinin yanında yer alan birbirleriyle uyum içerisindeki renkler “yakın renkler” olarak adlandırılırlar. Birbirleriyle yan yana getirildiklerinde herhangi biri öne çıkmaz veya birbirlerinin renk etkilerini bastırmazlar. Kırmızı, sarı, turuncu gibi.

Renk çemberinde birbirlerine eşit uzaklıklarda bulunan üç ana renk -kırmızı, sarı, mavi- uzak renklerdir ve aralarında birçok rengi barındırırlar. “Bu renkler birbirleriyle yakınlık kuramadıkları gibi birbirlerini tamamlayamazlar da” (Abacı 2007 :63).

Renk çemberinde birbirinin tam karşısında yer alan renkler birbirine zıt renklerdir ve “tamamlayıcı renkler” olarak adlandırılırlar. “Kontrast renkler” de denir.

“Gözün pek çok renge bulanmış bir palet üzerinde gezdirilişi, ikili bir sonuç doğurur. Kişi ilk önce, değişik ve hoş renklerin yarattığı zevk ve memnuniyetle, tamamen fiziksel bir izlenim edinir. Göz ya ısınmış ya da yatışmış ve serinlemiştir” (Kandinsky 2005, 75). Böylece renkler insanda sıcak ve soğuk etkiye yol açmaktadır.

“Sıcak renkler ışığın (sarı), ateşin (kırmızı) ve güneşin (turuncu ve kırmızı), sıcaklığın renkleridir. İnsanların içinde devinim ve canlılık uyandırılırlar. Hava içindeki titreşimi kuvvetli olan renklerdir. Bu nedenle soğuk renklere oranla uzaktan daha kolay fark edilirler” (Abacı 2007, 64).

Diğer taraftan “Soğuk renkler havanın, denizin (mavi), çimenlerin, yaprakların (yeşil) ve atmosferin erittiği uzakların (mor) rengidir. İnsanda dinginlik hissi uyandırır. Dinlendirici etki yaratır. Hava içindeki titreşimi zayıf olan renklerdir. Uzaktan kendilerini belli etmeleri, ön plana çıkarmaları daha zordur” (Abacı 2007: 65).

Doku (Texture), “Bir bütünün yapısı ve özelliği” anlamına gelmektedir (Türkçe Sözlük 2005, 552). Tasarımda ise bir nesnenin ya da maddenin dokunma ve görme duyularıyla algılanabilen homojen bir yüzeysel etki ögesidir (Sözen ve Tanyeli 2014, 96). Temel tasarım ögesi olarak doku, bir bütünün yapısını ve özelliğini oluşturur. Objelerin dış görünüşlerindeki ayrıcalıkları sağlayan, üzerlerindeki dokusal yapı farklılıklarıdır. Yani doku bir yüzey değerlendirmesidir (Çellek ve Sağocak 2014,149). Doku, tasarıma çeşitlilik ve zenginlik kazandırır. Tasarımlarda doğal veya yapay dokular kullanılabilir.

“Doku, özellikle vizüel doku direkt göze hitap ettiği için, insan idrakine bağlı olarak bio ve psiko yapılarda farklı tesirler oluşturur.

1.Sert Dokular: Ruhsal yapıyı güdümler, hareketlilik, mücadele etkileri oluştururlar.

2. Yumuşak Dokular: Rahatlık, huzur, sessizlik, dinlendiricilik etkileri meydana getirirler.

Sert ve yumuşak doku, iki zıt dokudur. Bu zıt dokuların düzeni, tasarım bütünlüğüne kuvvetle tesir eder” (Çınar 2023, 90).

“Matlık, karanlık, koyuluk, görsel olarak "sert" doku tesirleri oluşturur.

Sıcak renkler dokuları kuvvetlendirir, sertleştirir. Soğuk renkler ise yumuşak doku etkisi verir. Dokular, görsel idrak yolu ile beyinde uzaklık-yakınlık hissi

meydana getirirler. Renk ve parlaklık durumu ise perspektif etkilerini kuvvetlendirir. Sert dokulu biçimler de aynı şekilde dokuyu kuvvetlendirir. Sıcak renkli, parlak, billurumsu cisimler göze daha yakın görünürler. Soğuk renkli, yumuşak dokulu cisimler, göze daha uzak görünürler. Salt yumuşak doku veya sert doku egemenliğinde yapılmış bir tasarım, monoton, ahenksiz ve güçsüz olur. Kuşkusuz, tasara bir doku egemen olmalı ama bu egemenliği zıt dokularla, dozunda kullanarak belirginleştirmelidir. Çünkü her kullanılan malzemenin hem yapısal hem de görsel bir dokusu vardır” (Çınar 2023, 92).

Çizgi (Line), sözlükte, “Çizilerek veya çeşitli yollarla oluşmuş iz, çizgi, hat, tahril” (Türkçe Sözlük 2005, 442) anlamına gelmektedir. Noktaların farklı yönlerden hareket etme veya aralarındaki simetrinin daralarak yan yana bir araya gelmesiyle (Akçadoğan 2006, 63) oluşan bağlantı ve hareket sağlayan temel bir ögedir. Farklı şekillerde ve kalınlıklarda kullanılabilir.

“Algısal olarak nesnelere kesişen yüzeylerini, ara kesitlerini ve bunların oluşturduğu sınırları ifade eden ve noktanın hareket etmesi veya noktaların yan yana sıklaşarak birleşmesi olarak açıklanan çizgi, tamamen algısaldır” (Seylan 2023, 137).

Anlatımın temel taşı olan çizgi göze bir yol göstererek bunun başlamasını sağlar ve yönlendirir. İyi bir çizginin yalın ve net olması gerekmektedir. Böylece karmaşıklık azalır ve anlatı daha anlaşılır hale gelir. Düşünceleri sembolize ederken de grafik kullanılır. Çizgiyle bir kütle sınırlayabiliriz. Boşlukla nesne arasını ayırarak nesnenin tanınmasını sağlar. Çizgi sanatta sonsuzluk sonsuzluğu ifade eden bir araçtır (Artut 2004, 125).

Tasarımın temel öğelerinden birisi olan çizgi birçok alanda sembolleşmeyi sağlayan önemli faktörlerden biridir. Doğada bulunan her varlık, tasarım açısından bir çizgi olarak ele alınırsa, çizginin nesnenin ayıklama, sadeleştirme ve stilizasyon gibi tasarım elemanlarını üstlendiği görülür (Tepecik 2002, 32).

Çizgiyi biçim, yön ve konum olarak iki yönden ele almak mümkündür (Yılmaz 2008, 94).

Biçim (Form), “Bir nesnenin dış çizgileri bakımından niteliği, dıştan görünüşü; hat, şekil, eşkâl, model” (Türkçe Sözlük 2005, 262) anlamlarına gelmektedir. Çizgiler ve içlerindeki dönüş ve kıvrımlar, farklı tonlardan oluşan yüzeyler biçimi oluşturan temel öğelerdir (Becer 2011, 62). Birçok çizginin bir arada bulunuşu, tek bir çizgi içindeki dönüş ve kıvrımlar ile değişik tonların oluşturduğu yüzeyler; bir tasarımda biçimi oluşturan unsurlardır (Becer 2011, 62).

Tasarım, biçimlerin kullanımı ve estetik anlayışın birleşimiyle kendini gösterir. Tasarımcı, geometrik düzenlilikten organik şekillere kadar geniş bir yelpazede biçimlerle çalışarak, esneklik ve özgünlük kazanır. Doğadan alınan ilham, renkler ve dokularla harmanlanarak, izleyicilere ulaşan güçlü ve etkileyici mesajlar oluşturulur (Tepecik 2002, 36 -37). Bu süreç, tasarımın evrensel dilinin kültürel sınırları aşarak geniş bir kitleye ulaşmasını sağlar ve tasarımcının vizyonunu dünya çapında bir izleyici kitleleriyle paylaşmasına olanak tanır.

Değer (Value), nesnenin parlaklık veya koyuluk derecesini ifade eder. Objeler arasındaki derinlik hissini artıran değerler ışık ve gölge kullanılarak oluşturulur. “Rengin ışığın miktarına göre bağlı değeridir” (Seylan 2023, 120).

Işık (Light), “Cisimleri görmeyi, renkleri ayırt etmeyi sağlayan fiziksel enerji; چراغ, ziya, nur, şavk” (Türkçe Sözlük 2005, 918) manasına gelmektedir. Nesnelere

aydınlatılmasında kullanılan bir ögedir. Objelerin hacim ve biçimi ışık kaynağı, açısı ve parlaklık sayesinde vurgulanır.

Gölge (Shadow), ışığın düşmediği alanlar olarak adlandırılır objelerde hacim hissini artırır. Objelerin perspektifi gölge kullanımıyla kuvvetlendirilebilir.

Ton (Tone), bir rengin açıklık veya koyuluk derecesini ifade eder (Türkçe Sözlük 2005, 1989). Renk tonları objelerin derinliklerini ve hacim hissini verir.

“Renk ton değeri, bir rengin yansıttığı ışık miktarıyla ilgilidir. Sarı, daha parlak bir renkten, mor daha koyu bir renktir. Siyah, beyaz ve gri nötr renklerdir. Siyah bir obje tüm renk dalgalarını emer. Siyah, ışığı yansıtmaz. Siyah, ışığın bulunmayışıdır. Gri, saf olmayan/katışıksız olmayan beyazdır. Tüm renk dalgalarını eşit miktarda yansıtır; ancak yalnızca kısmen. Gri daha çok ışık yansıttığında daha parlak görünür. Işığı daha çok emdiğinde; daha koyu görünür. Bir rengin ton değerini siyah veya beyaz ekleyerek değiştirmek olasıdır” (Öztuna 2007, 136).

Valör (Value), Fransızca kökenden gelen ve Türkçe de değer anlamına kullanılan (Türkçe Sözlük 2005, 2077) “Valör, seçilen bir rengin, siyah, beyaz gibi nötr renkler ve diğer birçok renkle karışımı ile ortaya çıkan ve çok değişik renk değerlerinden oluşan bir renk yelpazesidir” (Buyurgan, 2001: 144).

Objeler arasındaki ayırım ve dikkat çekme değerlerin doğru kullanımıyla artar. Bir renge beyaz katılmak suretiyle tonu açılırken siyah katıldıkça tonu koyulaşır (Becer 2011: 58).

Renk yoğunluğu, yani kroma değeri, bir rengin ne kadar parlak veya doygun olduğunu ifade eder. Parlak renkler, yoğunluğu yüksek renklerdir ve daha dikkat çekicidirler. Boyutları eşit olan iki nesne farklı renklerle boyandığında, parlak renkle boyanmış olanı genellikle daha büyük algılanabilir. Bu, renklerin algı üzerindeki psikolojik etkisine bir örnektir. Renklerin bu tür etkileri, tasarım ve sanatta önemli bir role sahiptir (Becer 2011, 58).

Şekil (Shape), kapalı çizgilerle oluşturulan temel geometrik şekiller olan şekiller, nesnelere tanınmasını sağlar ve tasarımın yapısını oluşturur. “Şekil, kapalı çizgilerle oluşan iki boyutlu bir alandır. Şekiller, nesnelere kenar çizgilerindeki renklerin belirginliği ile ortaya çıkabilir” (Bingöl 2018,50).

Espas (Space), basımcılıkta bir kelimenin harflerini ayırmak için kullanılan harflerden daha kısa ve küçük metal çubuk ve aralık anlamına gelmektedir (Türkçe Sözlük 2005, 653).

Bilgiyi en kısa ve en etkili sunmak açısından önem teşkil eden bir öge de boşluklardır” (Kaptan 2006: 156). “Nesneler, izleyen kişiye göre aşağıda- yukarıda, yanda, yakında, uzakta bulunurlar veya izleyen kişinin hareketine göre yani; bakış noktasına göre değişirler” (Südor 2006: 85).

“Boşluk doğru şekilde kullanıldığında, izleyicinin ya da okuyucunun mesajı daha kolay ve hızlı algılamasına yardımcı olur. Tasarımda boşluk, ilgiyi tasarımdaki mesajı iletmek istediğimiz objelere yönlendirir ve mesajı güçlendirir. Kullanılmadığı zaman, okuyucu sıkılır, göz aradığı nesneyi bulamaz, yorulur ve okumaktan vazgeçer” (Tokgöz 2011: 60).

Görsel iletişim tasarımı öğelerinin doğru kullanımı anlatımı kuvvetlendirip, tasarımın vermek istediği mesajı doğru bir şekilde iletmesine yardımcı olur, izleyici

üzerinde olumlu bir etki bırakır ve iletişimi kuvvetlendirir. Tasarımın bütünlüğünü sağlamak ve etkinliğini artırmak için her bir görsel iletişim tasarımı ögesi özenle seçilerek kullanılmalıdır.

2.4.b. Tasarım İlkeleri

Tasarım ilkeleri tasarım sürecine rehberlik eden temel prensiplerdir.

Ritim (Rhythm) ve Hareket (Movement), ögeler arasındaki karşıtlıklar veya tekrarlar ile oluşturularak tasarıma hareketlilik katar. Ritim, tekrarlı desenler, renkler veya şekillerin düzenli bir araya gelmesiyle oluşturulur. Görsel akışı ifade eder. Devamlılık ve düzen oluşturur. Uzunluk, yoğunluk veya desenlerin tekrarıyla ritmik bir kompozisyon oluşturulabilir. Hareket, tasarımda dinamizm ve canlılık hissini oluşturur. Çizgiler, akışkan formlar gibi ögeler kullanılarak tasarımda hareket oluşturulur. “Ritim ilkesi tüm sanat dallarının olmazsa olmazıdır. Sanattan bahsedilen her alanda mutlaka ritim vardır” (Özsoy 2016, 158)

Denge (Balance), görsel ağırlığın eşit şekilde dağıtılmasıyla oluşan denge, tasarımın istikrarını sağlar. Simetrik, asimetrik ve dairesel denge olmak üzere üç çeşit dengeden bahsedilebilir. Denge tasarımın düzenli ve estetik olmasını sağlar.

Vurgu (Emphasis), tasarımın odak noktasını belirler ve belirli bir ögenin dikkat çekmesini ve diğerlerinden ayrılmasını sağlar. Vurgu tasarımda hiyerarşi oluşturarak dikkati istenilen yere çeker.

Zıtlık (Contrast), farklılıkların vurgulanarak karşıtlıkların kullanılmasıdır. Dikkat çekici bir etki oluşturmak istenir. Zıtlık tasarıma dinamizm katar. “Kontrast tasarımın sanatsal bir değer kazanması açısından oldukça önemlidir” (Özsoy 2016,

206). Kontrast çeşitleri Özsoy'a (2016) göre; renk, şekil, miktar, yön, aralık, doku çizgi, üslup kontrastıdır.

Armoni (Harmony), uyum ve denge anlamına gelir. Tasarımda armoni, öğelerin birbiriyle uyumlu şekilde çalıştığı ve bütünlük oluşturduğu durumu ifade eder. Renkler, şekiller, desenler ve diğer öğeler arasında armoni sağlanarak tasarımın göz alıcı ve estetik olması desteklenir. Armoni, tasarımın harmonik bir bütünlük içinde olmasını sağlar.

Bütünlük (Unity), tasarımın bütün parçalarının bir araya gelerek uyumlu ve tutarlı olmasını hedefler. Tasarımın genel amacını destekleyen her bir öğe birbiri ile uyumlu olmalıdır. Bütünlük tasarımın tutarlılığını ve anlam bütünlüğünü korumasını sağlar.

Oran (Proportion), genel kompozisyon içinde öğelerin boyutları ve ölçükleri dengeli bir şekilde ayarlanarak tutarlılık ve uyum sağlanır. Oran, Özsoy'a (2016) göre karşılıklı ilişkidir, ölçü değerleri arasındaki bağlantıdır, ölçüler arasındaki uyumdur, elemanların ilişkisidir ve estetik ilişkidir. Oran tasarıma değer katarak farklı algılar ortaya çıkarır.

Çeşitlilik (Variety), farklılık. Tasarımda farklı öğelerin kullanılması ve görsel çeşitliliğin sağlanmasıyla ifade edilir. Farklı renkler, desenler, şekiller veya stiller kullanılarak tasarımda çeşitlilik oluşturulur. Tasarımı zenginleştirerek ilgi çekiciliğini artırır.

Tasarım ilkelerinin doğru kullanımı tasarımın etkililiğini, dikkat çekiciliğini ve duygusal etkisini artırır. Tasarımın başarılı bir şekilde iletilebilmesi için tasarım ilkelerinin doğru kullanılması önemlidir.

2.4.c. Tipografi

“Tipografi, yazılı bir fikre görsel bir biçim verilmesi anlamına gelir. Tipografi bir tasarıma kişilik ve duygu veren en etkili unsurlardan biridir; aldığı görsel biçim söz konusu fikrin erişilebilirliğini ve okuyucunun tepkisini çarpıcı biçimde değiştirir” (Ambrose, 2012).

“Tipografinin bulunuşu Mainz’li Johann Gensfleisch zum Gutenberg 1450’de bir kitabın tipografi tekniği ile basılabilmesine olanak sağlayan sistemi buldu. Gutenberg, tipografi tekniğini geliştirirken, ilk kez Çin’de tahta kalıplara yüksek rölyef olarak oyulan ve “Xylotypography” adı verilen baskı tekniğinden esinlenmişti. Ama tipografik baskı bir önceki tekniğe oranla çok daha işlevseldi. Gutenberg, her birinin üzerinde yüksek kabartma bir harfin yer aldığı; bağımsız, yer değiştirebilen ve tekrar kullanılabilen metal parçacıklarından yararlanmayı akıl etmişti” (Becer, 2011).

Bulduk’a (2016) göre metin boyutları ve kitaptaki resimlerin oranı ve illüstrasyon dili çocukların yaş aralıklarına uygun olarak tasarlanmalıdır. Metin puntolarının çocuk yayınlarında çocukların yaş gruplarına göre değişmesi gerekmektedir. Büyük fontlar küçük yaş grupları için daha uygunken fontlar küçüldükçe yaş grubu büyümektedir. Milli Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı’nın ders kitapları ve diğer yayınlar için belirlediği harf büyüklüklerine göre 6 yaş için belirlenen harf puntosu 24’tür.

2.4.d. İllüstrasyon

“Başlık slogan ya da metin gibi sözel unsurları görsel olarak betimleyen ya da yorumlayan bütün unsurlara genel olarak “illüstrasyon” adı verilir. İllüstrasyonların

hazırlanmasında geleneksel çizim ve boyama malzemelerinin yanı sıra, fotoğraf, kolaj ve bilgisayar tekniklerinden de yararlanılmaktadır” (Becer 2011, 210).

Becer’e göre illüstrasyonlar kullanım alanları açısından;

-Reklam İllüstrasyonları

-Yayın İllüstrasyonları

-Bilimsel ve Teknik İllüstrasyonlar olmak üzere üç grupta toplanır.

Çocuk kitapları illüstrasyonları; gazete, dergi, kitap, makale gibi yayın illüstrasyonları grubunda yer almaktadır. Çocuk kitaplarının metin ve illüstrasyon anlamında bir bütünü oluşturabilmesi adına yayın sektöründe bulunan ve çocuk kitabı resimleyen bir illüstratörün metindeki mesaj ve duyguya hâkim olması beklenir.

“İllüstrasyonun bir sanat biçimi olarak en özgür uygulama alanı; kuşkusuz, çocuk kitaplarıdır” (Becer 2011, 211).

Çocuk kitaplarında bulunan illüstrasyonlar çocukların görsel algılarına hitap ederek hikâyeyi aktarabilmeyi hedefler. “Çocuklar kelimeleri okumayı öğrenmeden önce resimleri okumayı öğrenirler” (Whalley 1996, 217). İllüstrasyonlar okuma yazma bilmeyen çocuk için hikâyenin bütün akışı, duygusu ve kendisidir.

Çocukların görme duyularının gelişimine, dil gelişimine, hayal güçlerine, yaratıcılıklarına katkı sağlayabilecek olan illüstrasyonlar çocuk kitaplarının temel yapı taşıdır. “Görme konuşmadan önce gelmiştir. Çocuk konuşmaya başlamadan önce bakıp tanımayı öğrenir” (Berger 1986, 7).

BÖLÜM III

YÖNTEM

3.1. Yöntem

Bu araştırmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırmanın çeşitli disiplinlere dayanan güçlü kuramsal temelleri vardır (Yıldırım ve şimşek 2021, 33). Nitel araştırma yöntemi; sosyal bilimler alanlarında toplumun ve insanın davranışlarını inceler. Nitel araştırmada, gözlem, görüşme ve belge (doküman) analizi gibi nitel veri toplama yöntemleri kullanılır. Bu araştırmada amaçlı örneklem olarak seçilen dokümanlar içerik analizi ile incelenmiştir. İçerik analizi sürecinde kitaplar dış yapı ve iç yapı başlıkları altında incelenmektedir. İncelemede dış yapı bağlamında; boyut, kapak/cilt, resimleme, tipografi, sayfa düzeni tasarım öge ve ilkeleri göz önünde bulundurulurken iç yapı bağlamında; tema, konu, kahramanlar, ileti, kurgu, dil ve anlatım göz önünde bulundurulmaktadır.

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini okul öncesi eğitim çağındaki çocuklara yönelik kavram öğretimine ilişkin olarak hazırlanmış tüm kitaplar oluşturmaktadır. Örneklem seçiminde amaçlı örnekleme yapılarak, okul öncesi eğitim çocukları için kavram öğretimine yönelik olarak hazırlanan “Bebek Üniversitesi” serisi incelenmiştir. Bebek Üniversitesi serisi kitapları yazarı Çağrı Odabaşı 2019 yılı Aydın Doğan Vakfı Ulusal Çocuk Kitabı İllüstrasyon Başarı Ödülü’ne, 2021 Brightness Mag. Sergileme ödülleriine sahip olduğu ve Fransa Ulusal 2022 Le Prix Escapages ödülüne aday gösterildiği için amaçlı örneklem olarak seçilmiştir.

Görsel 3.1. Bebek Üniversitesi Serisi

3.3. Verilerin Analizi

Amaçlı örneklem olarak seçilen dokümanlardan toplanan verilerin analizi “içerik analizi” yöntemi ile yapılmıştır. Araştırmacının topladığı veriler araştırmacı tarafından yeniden düzenlenir. Araştırmadan elde edilen bulgular sunulur. Bu aşamada araştırmacı, kendi görüş ve yorumlarına yer vermez ve toplanan bilgileri okuyucuya sunar. Son aşama da ise bulgular yorumlanır. Verilere anlam kazandırmak ve bulgulardan sonuç çıkarıp bulgular içerisindeki ilişkiler açıklanır. Araştırma

sorularına cevap aranır ve neden-sonuç ilişkilerini kurulur, araştırmanın sonunda elde edilen sonuçların önemi açıklanır.

BÖLÜM IV

HİKÂYELİ İLK KAVRAMLARIM BEBEK ÜNİVERSİTESİ KİTAPLARININ GÖRSEL İLETİŞİM TASARIMI ÖGE VE İLKELERİNE GÖRE İNCELENMESİ

4.1. Büyük-Küçük

Büyük- küçük kitabı iç ve dış yapı özellikleri kategorilerinde ve dış yapı özelliklerinde tasarım öge ve ilkeleri alt başlığında incelenecektir. Dış yapı özelliklerinde boyut, kâğıt, tipografi, resimleme, sayfa düzeni yer almaktadır.

Görsel 4.1 Büyük-Küçük Kitabı Kapak ve Resimli İç Sayfa Tasarımı (Odabaşı 2022)

4.1.a. Dış Yapı Özellikleri (Biçimsel)

Büyük- Küçük kitabının boyutları 11,5 x 15 cm olmakla birlikte elde tutmaya elverişli ve çocuğun ilgisini çekebilecek niteliktedir. Yani küçük çocuk kitapları kategorisinde yer almaktadır.

Kitabın kapağında yer alan illüstrasyonlar ilgi çekicidir ve konu ile ilgili ipuçları vermektedir. Kullanılan kâğıt mat ve birinci hamurdur. Kitabın dayanıklılığını artırmakta ve illüstrasyonların ve metinlerin net ve düzgün görünmesini sağlamaktadır. Hikâyede kullanılan metin tipi kapak sayfası ve hikâye anlatımında farklıdır. Kapakta büyük puntolarla ve kırmızı renkle kitap ismi yazılarak sunuş tipi harf kullanılmıştır. Hikâye anlatımında ise göz yormayan ve okunması kolay metin tipi harf kullanılmıştır.

Millî Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı'nın ders kitapları ve diğer yayınlar için belirlediği harf büyüklüklerine göre 6 yaş için belirlenen harf puntosu 24'tür. Kitapta kullanılan tipografi illüstrasyon diline uygun yuvarlak formda ve çocuğa hitap eden şekildedir.

Çocuk kitapları için başlangıçta rahat görebilecekleri 36 punto kullanılarak ardından giderek 14 puntoya düşülmelidir. Büyük- Küçük kitabında 24 punto kullanılmıştır. Vurgu yapılmak istenilen kelimeler büyük ve kırmızı renkte yazılmıştır. Sayfa düzenlemeleri tasarım öge ve ilkelerine göre incelenmiştir.

4.1.a.i. Tasarım Öge ve İlkeleri

Tasarım ilkelerinden ritim, hareket, denge, vurgu, zıtlık, armoni, bütünlük, oran, çeşitlilik; ögelerinden renk, doku, çizgi, biçim, değer, ışık/gölge, ton, valör, şekil, espasa göre inceleme yapılacaktır.

Büyük- Küçük kitabının ilk sayfasında vurgu balinadadır. Kitap sayfalarında metinlerin aynı yerlerde yer almasıyla ve karşılıklı sayfaların bir bütün olarak kullanılmasıyla bir bütünlük oluşturulmuştur.

Resimlerde kırmızı, siyah, beyaz renkleri görülmekte olup resme hâkim olan renkler siyah ve beyazdır. Ana ve sıcak renklerden olan kırmızı nötr renklerle kullanılarak, hedef kitlenin kontrast renklere ilgisinin yoğun olduğu varsayılmış ve görsel dikkati cezbedilmiştir. Resimlemelerde doku ögesi kullanılmamıştır, gerçeklikle bağlantısı yoktur.

Resimlemelerde timsah karakterinin çizildiği sayfada uzaktaki ağaç küçük kurgulanarak perspektife dikkat edilmiş ve resimdeki hiyerarşi artırılmıştır. Kitapta yazıların bulunduğu yerlerde espaslar kullanılarak vurgu artırılmış ve sayfalar arası bütünlük oluşturulmuştur. Bırakılan boşluklarla bir kontrast oluşturulmuştur. Işık ve gölge öğelerine resimlemelerde yer verilmemiştir. Kitap içerisindeki resimlerde yatay, dikey, yuvarlak gibi farklı çizgilere yer verilerek çalışma zenginleştirilmiştir. Nesnelere iki boyutlu organik şekiller olarak ele alınmış ve üçüncü boyut eklenmemiştir. Nesnelere boyutları gerçekte olduğu gibi, stilize edilmeden ve yorum katılmadan resmedilmeye çalışılmıştır. Nesnelere bir formu yoktur. Üçüncü boyut eklenmemiştir. Resimlemelerde ton ögesine vurgu yapılmamış ve geçiş kullanılmamıştır, bu anlamda resimlemeler gerçeklikten uzaktır. Valör ögesine yer verilmemiştir.

4.1.b. İç Yapı Özellikleri (İçeriksel)

Çocuk kitaplarında göz önüne alınması gereken öğelerden biri olan çocuğa görelilik kitapların çocukların gelişimsel özelliklerine hitap edip etmediği bağlamında

önem arz etmektedir. Büyük- Küçük kitabı iç ve dış yapı özellikleri göz önüne alındığında çocuğa görelilik ögesine, kullandığı illüstrasyon- metin uyumu, renkleri, kitabın dayanıklılığı gibi özellikleriyle uymaktadır.

Büyük- Küçük kitabında iç yapı özellikleri; tema, konu, kahramanlar, dil ve anlatım, kurgu, ileti ögelerine bakılarak incelenecektir.

“Edebî nitelikli çocuk kitaplarında tema çok önemlidir; zira bunlar eserin var olma sebepleridir. “Tema” kavramı ile edebî nitelikli çocuk kitaplarında, çocuklara kazandırılmak istenen duygu düşünce ve davranışlar kastedilmektedir” (Sağlam 2009,46). Çocuk edebiyatında tema genellikle çocukların anlayabileceği ve üzerinde düşünebileceği evrensel konuları ele alır.

“Üzerinde söz söylenen, yazı yazılan, eser oluşturulan, düşünce, olay ya da duruma ‘konu’ denir.” (Oğuzkan, 1977:307). Kitabın temel odak noktası konudur. Kitabın işlediği ana olayları ve hikâyeyi belirleyen unsurları içerir.

Kurgu, kitabın hikâye yapısını, olayların sıralanışını ve anlatım biçimini ifade eder. Hikâyenin nasıl ilerlediği, karakter gelişimleri, olay örgüsü ve sonuç gibi unsurları içerir.

İleti, kitabın okuyucuya vermek istediği mesaj veya öğretici yanı olan iletiyi ifade eder. Okuyucunun kitabı bitirdiğinde alması beklenen derin anlamı ve düşündürücü mesajları içerir.

Dil ve anlatım, yazarın seçtiği sözcükler, cümle yapıları, anlatım tarzı ve betimlemeleri içerir. Kahramanlar ise hikâyenin merkezinde yer alan karakterlerdir. Büyük-Küçük kitabında tema; büyüklük küçüklük kavramlarını anlamak ve keşfetmek üzerine farklı hayvanlar arasında yapılan karşılaştırmalarla, arkadaşlık ve merak temaları ile işlenmiştir. Konu büyük-küçük kavramının verilmesi üzere hayvan

karakterler arası basit sohbet ve tasvirler ile bebelere büyük-küçük kavramlarını öğretmektir. Karakterleri hayvanlar oluşturmaktadır. Kurgu her sayfada bir karşılaştırma yapılarak bebelerin ilgisini çekecek düzeyde düzenlenmiştir.

Küçük tilkinin büyük bir kelebek görmesiyle bir kişi- doğa çatışmasına yer verilmiştir. Heyecan ögesine yer verilmiştir. Metnin iletisi her canlı büyüklük ve küçüklük açısından farklılık gösterse de her biri kendine özgü ve biriciktir. Büyüklük küçüklük göreceli olup duruma bağlıdır. Bebelere aktarılan bu kavramlarla algı ve düşünce dünyaları genişletilebilir. Dil ve anlatım sade akıcı ve açıklayıcıdır. Noktalama işaretleri doğru kullanılmıştır.

Kırmızı şapkalı büyük ve küçük balina, kırmızı gözlüklü büyük timsah ve küçük kuş, kırmızı fularlı küçük tilki, büyük kelebek “Yine de kelebek tilkiden küçük” karşılaştırma var.

Benekli büyük inek ve kırmızı burunlu küçük salyangoz, kırmızı yelekli küçük karınca, kendinden biraz büyük tırtıl, karşılaştırma var. Kırmızı yanaklı küçük tavşan. Kavramlar metin- illüstrasyon ilişkisi kurularak anlamlandırılmıştır.

Dış Yapı	İç Yapı
Boyut- <i>11,5x15 cm</i> Kapak/Cilt- <i>Sert mukavva / formlama -tutkal</i> Kâğıt- <i>Mat, Birinci hamur</i> Resimleme- <i>Metni tamamlayıcı resim</i> Tipografi – <i>Metin tipi, yuvarlak</i> Sayfa Düzeni Tasarım Öğeleri <i>Renk</i> <i>Çizgi</i> <i>Espas</i> <i>Şekil</i> Tasarım İlkeleri <i>Vurgu</i>	Tema- <i>Arkadaşlık, merak ve büyük-küçük kavramlarını anlamak</i> Konu- <i>Büyük- Küçük Kavramı</i> Kahramanlar- <i>Hayvanlar</i> Dil ve Anlatım- <i>Sade, akıcı</i> İleti- <i>Büyük- Küçük Kavramının Verilmesi</i> Kurgu- <i>Hayvanların İletişim Kurması</i>

Tablo 4.1. Büyük- Küçük Kitabı Değerlendirme Tablosu

4.2. İletişim

İletişim kitabı iç ve dış yapı özellikleri kategorilerinde ve dış yapı özelliklerinde tasarım öge ve ilkeleri alt başlığında incelenecektir. Dış yapı özelliklerinden boyut, kapak-cilt, kâğıt, tipografi, resimleme, sayfa düzeni yer almaktadır.

Görsel 4.2. İletişim Kitabı Kapak ve Resimli İç Sayfa Tasarımı (Odabaşı 2022)

4.2.a. Dış Yapı Özellikleri (Biçimsel)

İletişim kitabının boyutları 11,5 x 15 cm olmakla birlikte elde tutmaya elverişli ve çocuğun ilgisini çekebilecek niteliktedir. Küçük çocuk kitapları kategorisinde yer almaktadır.

Kitabın kapağında yer alan illüstrasyonlar ilgi çekicidir ve konu ile ilgili ipuçları vermektedir. Kullanılan kâğıt mat ve birinci hamurdur. Kitabın dayanıklılığını artırmakta ve illüstrasyonların ve metinlerin net ve düzgün görünmesini sağlamaktadır. Hikâyede kullanılan metin tipi kapak sayfası ve hikâye anlatımında farklıdır. Kapakta büyük puntolarla kitap ismi yazılarak sunuş tipi harf kullanılmıştır. Hikâye anlatımında ise göz yormayan ve okunması kolay metin tipi harf kullanılmıştır.

Millî Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu Başkanlığının ders kitapları ve diğer yayınlar için belirlediği harf büyüklüklerine göre 6 yaş için belirlenen harf puntosu 24'tür. Kitapta kullanılan tipografi illüstrasyon diline uygun yuvarlak formda ve çocuğa hitap eden şekildedir.

İletişim kitabında 24 punto kullanılmıştır. Vurgu yapılmak istenilen kelimeler büyük ve kitap sayfasında yer alan renk kompozisyonuna göre farklı renklerde yazılmıştır. Sayfa düzenlemeleri tasarım öge ve ilkelerine göre incelenmiştir.

4.2.a.i. Tasarım Öge ve İlkeleri

Kitabın her bir sayfasında yer alan karakterlerin büyük bir şekilde çizilmesi vurguyu vermektedir. Her sayfada bir karakter yer alması armoniyi oluşturur. Zıtlık renkleri kullanarak oluşturulmuştur.

İletişim kitabında kullanılan resimlemelerde renk olarak nötr renklerden siyah ve beyaz ağırlıktadır. Bunun yanında kırmızı, sarı ve mavi gibi ana renklere yeşil turuncu pembe gibi ara renklere yer verilerek çalışma kompoze edilmiştir.

Kitabın her sayfasında espas kullanılarak tasarım güçlendirilmiştir. Metinler espasların içerisinde yer almaktadır ve espaslar negatif alan olarak arka plan hissi yaratmıştır. İlk sayfada yer alan çocuk kuştan önde yer almaktadır. İkinci sayfada bitkilerin arkasına saklanan aslanın perspektifi doğru olmasına karşın bitkinin ve aslanın gerçek renklerinde kullanılmaması burada karışıklığa sebebiyet vermiştir. Aslan karakteri tam olarak gözükmemektedir.

Işık ve gölge öğelerine kitapta yer verilmemiştir. Çizgi kullanımı bu kitapta ilk kitaba kıyasla artarak farklı boyutlarda ve çeşitlerde kullanılarak tasarım zenginleştirilmiştir. Karakterler iki boyutlu şekiller olarak çizilmiştir. Nesnelerin formu son iki sayfada gerçekçi çizilmemiştir. Çizer örümceği fareden büyük, arıyı ise tavuk ile aynı boyutta yorumlamıştır. Ton ve valör ögesine yer verilmemiştir.

4.2.b. İç Yapı Özellikleri (İçeriksel)

Çocuk kitaplarında göz önüne alınması gereken öğelerden biri olan çocuğa görelilik kitapların çocukların gelişimsel özelliklerine hitap edip etmediği bağlamında önem arz etmektedir. İletişim kitabı iç ve dış yapı özellikleri göz önüne alındığında çocuğa görelilik ögesine, kullandığı illüstrasyon- metin uyumu, renkleri, kitabın dayanıklılığı gibi özellikleriyle uymaktadır.

İletişim kitabında iç yapı özellikleri; tema, konu, kahramanlar, dil ve anlatım, kurgu, ileti öğelerine bakılarak incelenecektir.

İletişim kitabında tema canlılar arası arkadaşlık, iletişim üzerine kurulmuştur. Çeşitli hayvanlar ve bir çocuk arasında gerçekleşen sesli iletişimler yoluyla, farklı canlıların birbirleriyle nasıl etkileşime geçtiği anlatılmaktadır. Bu tema, bebeklere ve küçük çocuklara farklı hayvan seslerini ve bu seslerin anlamlarını da öğretmektedir. Çocuk kitaplarında konu çocukların geleceğe ümitle bakmalarını ve doğa sevgisi gibi değerleri geliştirici bir çerçevede seçilmelidir. Konu iletişim kavramının verilmesi adına kullanılan iletişim kelimeleri ile verilmiştir.

Kahramanlar hayvanlar ve insanlardır. Canlılar arası “Günaydın, nasılsın?”, “cik, cik”, “roar”, “houu”, “hav hav”, “miyav”, “ai aii”, “vak vak”, “vızzz”, “ü ürüü üü”, “viykk” kelimeleri kullanılmıştır. Kurgu bu kelimelerin verilmesi üzerine kurulmuştur. Kitap sıralı ve basit bir kurguya sahiptir. Her sayfa farklı bir hayvanın sesini ve bu sesin ne anlama geldiğini gösterir. Dil ve anlatım akıcı ve sadedir. Kavramın verilmesi üzerine cümleler kısa ve açık seçilmiştir. İletişimin çeşitliliği ve evrenselliğini vurgulamaktadır. Hayvanların ve insanların farklı yollarla iletişim kurabildiğini ve her canlının kendine özgü bir ses ve anlatım biçimi olduğunu anlatır.

Dış Yapı	İç Yapı
Boyut- <i>11,5 x 15 cm</i> Kapak/Cilt- <i>Sert mukavva / formlama - tutkal</i> Kâğıt- <i>Mat, Birinci hamur</i> Resimleme- <i>Metni tamamlayıcı resim</i> Tipografi – <i>Metin tipi, yuvarlak</i> Sayfa Düzeni Tasarım Öğeleri <i>Renk</i> <i>Çizgi</i> <i>Espas</i> <i>Şekil</i> Tasarım İlkeleri <i>Armoni</i> <i>Çeşitlilik</i> <i>Zıtlık</i>	Tema- <i>Canlılar arası arkadaşlık, iletişim</i> Konu- <i>İnsan- hayvan ve hayvan – hayvan arasındaki diyaloglarla iletişim kavramının işlenmesi</i> Kahramanlar- <i>İnsanlar ve Hayvanlar</i> Dil ve Anlatım- <i>Sade, akıcı</i> İleti- <i>Her canlının farklı bir iletişim kurması</i> Kurgu- <i>İletişim Kelimelerinin Kullanılması</i>

Tablo 4.2. İletişim Kitabı Değerlendirme Tablosu

4.3. Renkler

Renkler kitabı iç ve dış yapı özellikleri kategorilerinde ve dış yapı özelliklerinde tasarım öge ve ilkeleri alt başlığında incelenecektir. Dış yapı özelliklerinden boyut, kapak-cilt, kâğıt, tipografi, resimleme, sayfa düzeni yer almaktadır.

Görsel 4.3. Renkler Kitabı Kapak ve Resimli İç Sayfa Tasarımı (Odabaşı 2022)

4.3.a. Dış Yapı Özellikleri (Biçimsel)

Renkler kitabının boyutları 11,5 x 15 cm olmakla birlikte elde tutmaya elverişli ve çocuğun ilgisini çekebilecek niteliktedir. Küçük çocuk kitapları kategorisinde yer almaktadır.

Kitabın kapağında yer alan illüstrasyonlar ilgi çekicidir ve konu ile ilgili ipuçları vermektedir. Kullanılan kâğıt mat ve birinci hamurdur. Kitabın dayanıklılığını artırmakta ve illüstrasyonların ve metinlerin net ve düzgün görünmesini sağlamaktadır. Hikâyede kullanılan metin tipi kapak sayfası ve hikâye anlatımında farklıdır. Kapakta büyük puntolarla sunuş tipi harf kullanılmıştır. Hikâye anlatımında ise göz yormayan ve okunması kolay metin tipi harf kullanılmıştır. Kitapta kullanılan tipografi illüstrasyon diline uygun yuvarlak formda ve çocuğa hitap eden şekildedir.

Renkler kitabında 24 punto kullanılmıştır. Vurgu yapılmak istenilen kelimeler büyük ve kırmızı renkte yazılmıştır. Sayfa düzenlemeleri tasarım öge ve ilkelerine göre incelenmiştir.

4.3.a.i. Tasarım Öge ve İlkeleri

Tasarım ilkelerinden ritim, hareket, denge, vurgu, zıtlık, armoni, bütünlük, oran, çeşitlilik; ögelerinden renk, doku, çizgi, biçim, değer, ışık/gölge, ton, valör, şekil, espasa göre inceleme yapılacaktır.

Kurtçuğun aşağıya düşüş sayfasında hareket ilkesinden yararlanılmıştır. Kitabın sayfaları içerisinde bir bütünlük hakimdir. Karşılıklı sayfaların sol tarafında renk ve rengin yazımı yer almakla beraber sağ tarafta hikâyenin illüstrasyonları yer almaktadır.

Renkler kitabında kırmızı, mavi ve sarı gibi ana renklere ve yeşil ve kahverengi gibi ara renklere yer verilmiştir. Kitaba hâkim olan renk soğuk ve ana renklerden olan mavidir. Hikâye karakterin mavi arka planda farklı renkteki nesnelere temasıyla aktarılmaktadır.

Bu kitaptaki resimlemelerde çizer gerçeklik hissine yaklaşabilmek adına nesnelere ve karakterlerin gerçek dokularını çizimlerine yansıtmıştır. Espas ögesine kitabın tüm sayfalarında yer verilmiştir. Eseri etkili kılmış ve vurguyu artırmıştır. Kitabın sağ tarafında yer alan yazılar ve espaslar kitapta bütünlük oluşturmuştur. Kahverengi sayfasında ayının yüzünün daha önde bulunması elmanın arkada kalmasıyla perspektif oluşturulmuştur.

Işık ve gölgelendirmelere kitapta yer verilmiş ve nesnelere betimlemeleri ışık ve gölge etkisini desteklemektedir. Valör kullanılarak üç boyutlu biçimler desteklenmiştir. Resimlemeler gerçeğe yakındır. Nesnelere ve karakter üzerinde ton farklılıkları kullanılarak gerçeğe yakın bir kurgu oluşturulmuştur. Kitapta resimli analogiye başvurulmuştur. Örneğin; büyük kavramı için büyük balina, küçük kavramı için küçük balık görsel olarak betimlenmiştir.

4.3.b. İç Yapı Özellikleri (İçeriksel)

Çocuk kitaplarında göz önüne alınması gereken öğelerden biri olan çocuğa görelilik kitapların çocukların gelişimsel özelliklerine hitap edip etmediği bağlamında önem arz etmektedir. Renkler kitabı iç ve dış yapı özellikleri göz önüne alındığında çocuğa görelilik ögesine, kullandığı illüstrasyon- metin uyumu, renkleri, kitabın dayanıklılığı gibi özellikleriyle uymaktadır.

Renkler kitabında iç yapı özellikleri; tema, konu, kahramanlar, dil ve anlatım, kurgu, ileti öğelerine bakılarak incelenecektir.

Renkler kitabında doğa teması üzerinden hikâye ilerlemiştir. Konu renk kavramının verilmesi üzere elma kurdu karakterinin başından geçenlerle verilmiştir. Karakterleri elma kurdu ve ayı oluşturmaktadır.

Kurgu, hayvanların doğada başlarına gelebilecek olaylar üzerine kurulmuştur. Tırtılın gökyüzünden aşağıya düşüşü ile hikâye başlamaktadır. Heyecan ögesine yer verilmiştir. Metnin iletisi renk kavramlarının öğretimidir. Dil ve anlatım sade akıcı ve açıklayıcıdır. Noktalama işaretleri doğru kullanılmıştır.

Kavramlar metin- illüstrasyon ilişkisi kurularak anlamlandırılmıştır.

Renklerin temsili kitapta;

“Mavi”	Bahar sabahı gökyüzü,
“Beyaz”	Elma kurdunun kendi rengi,
“Yeşil”	Kurtçuğun üzerine düştüğü kırmızı elmaya ait yaprak,
“Kırmızı”	Kurtçuğun evi olan elma,
“Sarı”	Kış gelince sararan elma,
“Kahverengi”	Ayı’dır.

Dış Yapı	İç Yapı
Boyut- <i>11,5 x 15 cm</i> Kapak/Cilt- <i>Sert mukavva / formlama - tutkal</i> Kâğıt- <i>Mat, Birinci hamur</i> Resimleme- <i>Metni tamamlayıcı resim</i> Tipografi – <i>Metin tipi, yuvarlak</i> Sayfa Düzeni Tasarım Öğeleri <i>Renk</i> <i>Doku</i> <i>Işık/Gölge</i> <i>Ton/Valör</i> <i>Çizgi</i> <i>Espas</i> <i>Şekil</i> Tasarım İlkeleri <i>Hareket</i> <i>Bütünlük</i>	Tema- <i>Doğadaki renkler</i> Konu- <i>Renk kavramı</i> Kahramanlar- <i>Elma kurdu, ayı</i> Dil ve Anlatım- <i>Sade, akıcı</i> İleti- <i>Renk kavramının doğadan hareketle verilmesi</i> Kurgu- <i>Elma kurdunun başından geçenler</i>

Tablo 4.3. Renkler Kitabı Değerlendirme Tablosu

4.4. Şekiller

Şekiller kitabı iç ve dış yapı özellikleri kategorilerinde ve dış yapı özelliklerinde tasarım öge ve ilkeleri alt başlığında incelenecektir. Dış yapı özelliklerinde boyut, kâğıt, tipografi, resimleme, sayfa düzeni yer almaktadır.

Görsel 4.4. Şekiller Kitabı Kapak ve Resimli İç Sayfa Tasarımı (Odabaşı 2022)

4.4.a. Dış Yapı Özellikleri (Biçimsel)

Şekiller kitabının boyutları 11,5 x 15 cm olmakla birlikte elde tutmaya elverişli ve çocuğun ilgisini çekebilecek niteliktedir. Kitabın kapağında yer alan illüstrasyonlar ilgi çekicidir ve konu ile ilgili ipuçları vermektedir. Kullanılan kâğıt mat ve birinci hamurdur. Kitabın dayanıklılığını artırmakta ve illüstrasyonların ve metinlerin net ve düzgün görünmesini sağlamaktadır. Hikâyede kullanılan metin tipi kapak sayfası ve hikâye anlatımında farklıdır. Kapakta büyük puntolarla ve kırmızı renkle kitap ismi yazılarak sunuş tipi harf kullanılmıştır. Hikâye anlatımında ise göz yormayan ve okunması kolay metin tipi harf kullanılmıştır.

Kitapta kullanılan tipografi illüstrasyon diline uygun yuvarlak formda ve çocuğa hitap eden şekildedir. Çocuk kitapları için başlangıçta rahat görebilecekleri 36 punto kullanılarak ardından giderek 14 puntoya düşülmelidir. Kitapta 24 punto kullanılmıştır. Vurgu yapılmak istenilen kelimeler büyük ve siyah renkte yazılmıştır. Sayfa düzenlemeleri tasarım öge ve ilkelerine göre incelenmiştir.

4.4.a.i. Tasarım Öge ve İlkeleri

Tasarım ilkelerinden ritim, hareket, denge, vurgu, zıtlık, armoni, bütünlük, oran, çeşitlilik; ögelerinden renk, doku, çizgi, biçim, değer, ışık/gölge, ton, valör, şekil, espasa göre inceleme yapılacaktır.

Kitabın sol sayfalarında şekillere sağ sayfalarında şekillerin gerçek hayattaki karşılıklarına yer verilerek hem kitap içi bir armoni hem de bütünlük oluşturulmuştur.

Şekiller kitabında kullanılan resimlemelerde genellikle soğuk renklere yer verilmiştir. Kullanılan renkler turuncu, bej, gri, lacivert, mavi, yeşil, kırmızı, sarı,

kahverengi, siyah ve beyazdır. Resimlemelerde tuğla, bulut, çimen gibi nesnelere gerçekliğe yaklaştırmak için doku ögesinden faydalanılmıştır.

Kitabın bütün sayfalarında espas ögesine dikkat edilmiştir. Şekillerin altında yer alan espaslara yazılan yazılar bütünlük oluşturmuştur. Sağ tarafta kullanılan espaslar arka plan hissi vermiştir. Çatıların uzakta kalanları küçük, yakında olanları ise daha büyük resmedilmiştir. Resimlerde ışık ve gölge dengesine dikkat edilerek kompozisyon zenginleştirilmiştir.

Örümceğin ağlarında ve kitabın diğer sayfalarında da yer verilen düz yatay ve farklı düzlemlerdeki çizgiler tasarımı güçlendirmiştir. Nesnelere formu gerçekliğe yakındır. Çatılar üzerinde tonlamalar yapılmış ve kitap sayfalarında valör ögesine dikkat edilerek bir ahenk oluşturulmuştur.

4.4.b. İç Yapı Özellikleri (İçeriksel)

Şekiller kitabı iç ve dış yapı özellikleri göz önüne alındığında çocuğa görelilik ögesine, kullandığı illüstrasyon- metin uyumu, renkleri, kitabın dayanıklılığı gibi özellikleriyle uymaktadır.

Şekiller kitabında iç yapı özellikleri; tema, konu, kahramanlar, dil ve anlatım, kurgu, ileti öğelerine bakılarak incelenecektir.

Şekiller kitabında doğa teması üzerinden örümceğin başından geçenler anlatılmıştır. Konu şekiller kavramının verilmesi üzere örümcek karakterinin gezisi üzere devam etmektedir. Karakter örümcektir. Kurgu örümceğin günlük yaşamda karşılaştığı şekilleri anlamlandırmasıyla gerçekleşiyor.

Metnin letisi şekiller kavramlarının öğretimidir. Dil ve anlatım sade akıcı ve açıklayıcıdır. Noktalama işaretleri doğru kullanılmıştır.

Kavramlar metin- illüstrasyon ilişkisi kurularak gerçek yaşamdan alıntılarla anlamlandırılmıştır.

“Altıgen”	Örümceğin evi.
“Dikdörtgen”	Evinin dikdörtgen bir bacanın içerisinde olacağını söylüyor.
“Üçgen”	Bacanın üzerinde bulunduğu çatı.
“Kare”	Ev
“Daire”	Güneş
“Yıldız”	Gerçek anlamında kullanılmıştır.

Dış Yapı	İç Yapı
Boyut- <i>11,5 x 15 cm</i> Kapak/Cilt- <i>Sert mukavva / formlama - tutkal</i> Kâğıt- <i>Mat, Birinci hamur</i> Resimleme- <i>Metni tamamlayıcı resim</i> Tipografi – <i>Metin tipi, yuvarlak</i> Sayfa Düzeni Tasarım Öğeleri <i>Renk</i> <i>Doku</i> <i>Işık/Gölge</i> <i>Ton/Valör</i> <i>Çizgi</i> <i>Espas</i> <i>Şekil / Biçim</i> Tasarım İlkeleri <i>Armoni</i> <i>Bütünlük</i>	Tema- <i>Doğa ve Yaşam Alanları</i> Konu- <i>Şekiller kavramı</i> Kahramanlar- <i>Örümcek</i> Dil ve Anlatım- <i>Sade, akıcı</i> İleti- <i>Şekil kavramının verilmesi</i> Kurgu- <i>Örümceğin başından geçenler</i>

Tablo 4.4. Şekiller Kitabı Değerlendirme Tablosu

4.5. Sayılar

Sayılar kitabı iç ve dış yapı özellikleri kategorilerinde ve dış yapı özelliklerinde tasarım öge ve ilkeleri alt başlığında incelenecektir. Dış yapı özelliklerinden boyut, kapak-cilt, kâğıt, tipografi, resimleme, sayfa düzeni yer almaktadır.

Görsel 4.5. Sayılar Kitabı Kapak ve Resimli İç Sayfa Tasarımı (Odabaşı 2022)

4.5.a. Dış Yapı Özellikleri (Biçimsel)

Sayılar kitabının boyutları 11,5 x 15 cm olmakla birlikte elde tutmaya elverişli ve çocuğun ilgisini çekebilecek niteliktedir. Küçük çocuk kitapları kategorisinde yer almaktadır.

Kitabın kapağında yer alan illüstrasyonlar ilgi çekicidir ve konu ile ilgili ipuçları vermektedir. Kullanılan kâğıt mat ve birinci hamurdur. Kitabın dayanıklılığını artırmakta ve illüstrasyonların ve metinlerin net ve düzgün görünmesini sağlamaktadır. Hikâyede kullanılan metin tipi kapak sayfası ve hikâye anlatımında farklıdır. Kapakta büyük puntolarla kitap ismi yazılarak sunuş tipi harf kullanılmıştır. Hikâye anlatımında ise göz yormayan ve okunması kolay metin tipi harf kullanılmıştır.

Millî Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu Başkanlığının ders kitapları ve diğer yayınlar için belirlediği harf büyüklüklerine göre 6 yaş için belirlenen harf puntosu 24'tür. Kitapta kullanılan tipografi illüstrasyon diline uygun yuvarlak formda ve çocuğa hitap eden şekildedir.

Sayılar kitabında 24 punto kullanılmıştır. Vurgu yapılmak istenilen kelimeler büyük ve kitap sayfasında yer alan renk kompozisyonuna göre farklı renklerde yazılmıştır. Sayfa düzenlemeleri tasarım öge ve ilkelerine göre incelenmiştir.

4.5.a.i. Tasarım Öge ve İlkeleri

Zıtlık ilkesi kontrast oluşturularak rakamların yazımında kullanılmıştır. Tekrar eden çizimlerle ritim oluşturulmuştur. Ahtapotun kolları gibi hayvanların hareketleri ile hareket sağlanmıştır. Her sayfanın sağ ve sol kısmında yer alan rakamlarla bütünlük oluşturulmuştur.

Sayılar kitabında kullanılan renkler; pembe, mor, turuncu, bej, gri, lacivert, mavi, yeşil, kırmızı, sarı, kahverengi, siyah, beyaz olmakla birlikte genelde mavinin tonları kitaba hakimdir. Sıcak ve soğuk renkler bir arada kullanılmıştır.

Doğal doku olarak deniz hayvanlarının ve denizin dokusu oluşturulmuştur. Sayfalarda yoğun olmasa da espas ögesine yer verilmiştir. Çizgiler farklı formlarda kullanılarak resimlemelerdeki aktarım güçlendirilmiştir. Şekil kullanımı yoktur.

Işık ve gölgelendirmeler özellikle her sayfada kullanılmıştır. Ton ögesine sayfalarda yer verilmiştir ve ışık gölge ögelerini destekleyecek niteliktedir. Yine her sayfada valör kullanılmıştır ve nesnelerin üç boyutlu biçimleriyle gerçeklik desteklenmiştir. Küçük hayvanlar ve büyük hayvanların yan yana çiziminde bir orantı vardır. Rakamların yazıldığı zemin ve rakam rengi farklı kullanılarak kontrast oluşturulmuş ve çocukların dikkati çekilmeye çalışılmıştır.

4.5.b. İç Yapı Özellikleri (İçeriksel)

Sayılar kitabı iç ve dış yapı özellikleri göz önüne alındığında çocuğa görelilik ögesine, kullandığı illüstrasyon- metin uyumu, renkleri, kitabın dayanıklılığı gibi özellikleriyle uymaktadır.

Sayılar kitabında iç yapı özellikleri; tema, konu, kahramanlar, dil ve anlatım, kurgu, ileti ögelerine bakılarak incelenecektir.

Sayılar kitabında doğa teması üzerinden deniz hayvanlarının başından geçenler anlatılmıştır. Konu sayılar kavramının verilmesi üzere denizde gerçekleşmektedir. Karakterler deniz hayvanlarıdır. Kurgu deniz hayvanlarının başlarından geçen olaylarla gerçekleşiyor.

Metnin iletisi sayı kavramlarının öğretimidir. Dil ve anlatım sade akıcı ve açıklayıcıdır. Noktalama işaretleri doğru kullanılmıştır.

Kavramlar metin- illüstrasyon ilişkisi kurularak karakterle bütünleştirilerek anlamlandırılmıştır.

- 1 Anne Balina
- 2 Yavru Balina
- 3 Yunus
- 4 Midye
- 5 Kaplumbağa
- 6 Yengeç
- 7 Denizanası
- 8 Ahtapotun Kolları
- 9 Denizyıldızı
- 10 Denizatı

Dış Yapı	İç Yapı
Boyut- <i>11,5 x 15 cm</i> Kapak/Cilt- <i>Sert mukavva / formlama -tutkal</i> Kâğıt- <i>Mat, Birinci hamur</i> Resimleme- <i>Metni tamamlayıcı resim</i> Tipografi – <i>Metin tipi, yuvarlak</i> Sayfa Düzeni Tasarım Öğeleri <i>Renk</i> <i>Doku</i> <i>Işık/Gölge</i> <i>Ton/Valör</i> <i>Biçim</i> <i>Çizgi</i> <i>Espas</i> Tasarım İlkeleri <i>Zıtlık</i> <i>Ritim</i> <i>Hareket</i> <i>Bütünlük</i>	Tema- <i>Doğa ve deniz altında yaşam</i> Konu- <i>Sayı kavramı</i> Kahramanlar- <i>Deniz Hayvanları</i> Dil ve Anlatım- <i>Sade, akıcı</i> İleti- <i>Sayı kavramının deniz hayvanları aracılığıyla verilmesi</i> Kurgu- <i>Deniz hayvanlarının başından geçenler</i>

Tablo 4.5. Sayılar Kitabı Değerlendirme Tablosu

4.6. Zıtlıklar

Zıtlıklar kitabı iç ve dış yapı özellikleri kategorilerinde ve dış yapı özelliklerinde tasarım öge ve ilkeleri alt başlığında incelenecektir. Dış yapı özelliklerinde boyut, kâğıt, tipografi, resimleme, sayfa düzeni yer almaktadır.

Görsel 4.6. Zıtlıklar Kitabı Kapak ve Resimli İç Sayfa Tasarımı (Odabaşı 2022)

4.6.a. Dış Yapı Özellikleri (Biçimsel)

Zıtlıklar kitabının boyutları 11,5 x 15 cm olmakla birlikte elde tutmaya elverişli ve çocuğun ilgisini çekebilecek niteliktedir.

Kitabın kapağında yer alan illüstrasyonlar ilgi çekicidir ve konu ile ilgili ipuçları vermektedir. Kullanılan kâğıt mat ve birinci hamurdur. Kitabın dayanıklılığını artırmakta ve illüstrasyonların ve metinlerin net ve düzgün görünmesini sağlamaktadır. Hikâyede kullanılan metin tipi kapak sayfası ve hikâye anlatımında farklıdır. Kapakta büyük puntolarla ve kırmızı renkle kitap ismi yazılarak sunuş tipi harf kullanılmıştır. Hikâye anlatımında ise göz yormayan ve okunması kolay metin tipi harf kullanılmıştır.

Kitapta kullanılan tipografi illüstrasyon diline uygun yuvarlak formda ve çocuğa hitap eden şekildedir. Çocuk kitapları için başlangıçta rahat görebilecekleri 36 punto kullanılarak ardından giderek 14 puntoya düşülmelidir. Kitapta 24 punto kullanılmıştır. Vurgu yapılmak istenilen kelimeler büyük ve siyah renkte yazılmıştır. Sayfa düzenlemeleri tasarım öge ve ilkelerine göre incelenmiştir.

4.6.a.i. Tasarım Öge ve İlkeleri

Tasarım ilkelerinden ritim, hareket, denge, vurgu, zıtlık, armoni, bütünlük, oran, çeşitlilik; ögelerinden renk, doku, çizgi, biçim, değer, ışık/gölge, ton, valör, şekil, espasa göre inceleme yapılacaktır.

Hareket ilkesi uçan kuş, kutup ayılarının üzerinde bulunduğu buz parçası ve ateş gibi resimlemelerde yer almaktadır. Ayının bulunduğu sayfada büyük ayı yer alarak vurgu verilmiştir.

Zıtlıklar kitabındaki resimlemelerde yoğun olarak soğuk renkler kullanılmıştır. Bej, mavi ve gri renklerinin yoğunlukta kullanıldığı görülmektedir. Ancak sıcak – soğuk kontrastı kullanılarak denge oluşturulmuştur. Kitapta kahverengi, pembe, mor, turuncu, bej, lacivert, yeşil gibi ara renklere mavi, kırmızı, sarı gibi ana renklere siyah, beyaz ve gri gibi nötr renklere yer verilmiştir. Kitapta ilk iki sayfada bej renginin hakimiyeti yer alırken, üçüncü sayfada mavi rengi hakimdir.

Hayvanların tüyleri, fayans zemin, toprak, su gibi doğal ve yapay dokularla resimlemeler gerçeğe yakınlaştırılmıştır. Espas kullanımı genel olarak kitaba hakimdir. Espasların kullanıldığı yerlerde metinler yer almakta ve kitapta dinlendirici bir his oluşturmaktadır. Kitabın son sayfasında önde yer alan ördekler daha büyük çizilirken arkada yer alan çitler daha küçük çizilerek perspektif oluşturulmuştur.

Hayvanlar üzerinde tonlamalara dikkat edilmiş, ışık ve gölge ögesi desteklenmiştir. Yatay, dikey ve farklı formlarda çizgiler kullanılarak tasarım zenginleştirilmiştir. Biçim ögesine bakacak olursak nesnelere formu ve boyutu gerçeğe uygun çizilerek valörle üçüncü boyut kazandırılmıştır. Şekil ögesi gölgelendirme ve valör yapılmayan iki boyutlu olan çitlerde görülmektedir.

4.6.b. İç Yapı Özellikleri (İçeriksel)

Zıtlıklar kitabı iç ve dış yapı özellikleri göz önüne alındığında çocuğa yönelik ögesine, kullandığı illüstrasyon- metin uyumu, renkleri, kitabın dayanıklılığı gibi özellikleriyle uymaktadır.

Zıtlıklar kitabında iç yapı özellikleri; tema, konu, kahramanlar, dil ve anlatım, kurgu, ileti öğelerine bakılarak incelenecektir.

Zıtlıklar kitabında doğa teması üzerinden hayvanların günlük yaşamda başından geçenler anlatılmıştır. Konu zıtlık kavramlarının verilmesi üzere her sayfada farklı hayvan karakterlerin yaşadığı olaylarla devam etmektedir. Karakterler hayvanlardır. Kurgu hayvanların günlük yaşamda durumlarda karşılaştığı zıt kavramlar vurgulanarak gerçekleşmiştir. Metnin iletisi zıtlık kavramlarının öğretimidir. Dil ve anlatım sade akıcı ve açıklayıcıdır. Noktalama işaretleri doğru kullanılmıştır. Kavramlar metin- illüstrasyon ilişkisi kurularak anlamlandırılmıştır.

Büyük	Ayı
Küçük	Salyangoz
Yukarı	Uçan güvercin
Aşağı	Yürüyen güvercinler
Dolu	Minik bir buz parçası duran 4 kutup ayısı
Boş	Boş buz parçası
stnde	Toprağın üstünde duran sincap
Altında	Toprağın altında duran köstebek
Soğuk	Kış mevsiminde dışarısı tasvir edilmiş
Sıcak	Tavşan yuvası
Beyaz	Anne rdeğin rengi
Siyah	Yavru rdek

Dış Yapı	İç Yapı
Boyut- <i>11,5 x 15 cm</i> Kapak/Cilt- <i>Sert mukavva / formlama - tutkal</i> Kâğıt- <i>Mat, Birinci hamur</i> Resimleme- <i>Metni tamamlayıcı resim</i> Tipografi – <i>Metin tipi, yuvarlak</i> Sayfa Düzeni Tasarım Öğeleri <i>Renk</i> <i>Doku</i> <i>Işık/Gölge</i> <i>Ton/Valör</i> <i>Çizgi</i> <i>Espas</i> <i>Biçim</i> Tasarım İlkeleri <i>Hareket</i> <i>Vurgu</i>	Tema- <i>Doğa</i> Konu- <i>Zıtlık kavramı</i> Kahramanlar- <i>Hayvanlar</i> Dil ve Anlatım- <i>Sade, akıcı</i> İleti- <i>Zıtlık kavramının verilmesi</i> Kurgu- <i>Hayvan karakterlerin başından geçenler</i>

Tablo 4.6. Zıtlıklar Kitabı Değerlendirme Tablosu

4.7. Duyular

Duyular kitabı iç ve dış yapı özellikleri kategorilerinde ve dış yapı özelliklerinde tasarım öge ve ilkeleri alt başlığında incelenecektir. Dış yapı özelliklerinde boyut, kâğıt, tipografi, resimleme, sayfa düzeni yer almaktadır.

Görsel 4.7. Duyular Kitabı Kapak ve Resimli İç Sayfa Tasarımı (Odabaşı 2022)

4.7.a. Dış Yapı Özellikleri (Biçimsel)

Duyular kitabının boyutları 11,5 x 15 cm olmakla birlikte elde tutmaya elverişli ve çocuğun ilgisini çekebilecek niteliktedir.

Kitabın kapağında yer alan illüstrasyonlar ilgi çekicidir ve konu ile ilgili ipuçları vermektedir. Kullanılan kâğıt mat ve birinci hamur olup kalın kartondur. Kitabın dayanıklılığını artırmakta ve illüstrasyonların ve metinlerin net ve düzgün görünmesini sağlamaktadır. Kitabın kenarlarının yuvarlatılmış olması çocukların güvenlikleri açısından olumludur. Hikâyede kullanılan metin tipi kapak sayfası ve hikâye anlatımında farklıdır. Kapakta büyük puntolarla ve mavi renkle kitap ismi yazılarak sunuş tipi harf kullanılmıştır. Kitap kapağında yazar ismi de yer almaktadır. Kitabın arka kapağında ise içerikle ilgili kısa bir bilgi ve yine kitapla ilişkili görseller bulunmaktadır. Bu da kitabın amacını ve içeriğini yansıtmaktadır. Kitabın içeriğinde canlı ve parlak renkler kullanılarak resimlemeler oluşturulmuştur. Hikâye anlatımında, göz yormayan ve okunması kolay metin tipi harf kullanılmıştır. Kitapta kullanılan tipografi illüstrasyon diline uygun yuvarlak formda ve çocuğa hitap eden şekildedir. Çocuk kitapları için başlangıçta rahat görebilecekleri 36 punto kullanılarak ardından giderek 14 puntoya düşülmelidir. Kitapta 24 punto kullanılmıştır. Metinler sayfanın üst ya da alt kısmında düzenli bir şekilde yerleştirilmiş ve resimlemelerin ön plana çıkmasını sağlamıştır. Vurgu yapılmak istenilen kelimeler büyük ve siyah ve beyaz renkte yazılmıştır. Sayfa düzenlemeleri tasarım öge ve ilkelerine göre incelenmiştir.

4.7.a.i. Tasarım Öge ve İlkeleri

Tasarım ilkelerinden ritim, hareket, denge, vurgu, zıtlık, armoni, bütünlük, oran, çeşitlilik; öğelerinden renk, doku, çizgi, biçim, değer, ışık/gölge, ton, valör, şekil, espasa göre inceleme yapılacaktır.

Kitapta her iki sayfa arasında görsel öğelerin dengeli bir biçimde dağıtılması, kitabın görsel anlamda rahatlatıcı bir yapıya sahip olmasını sağlamaktadır. Renk zıtlıkları karakterlerin arka plandan ayrılmasını sağlamakta. Kitap genelinde bir konsept ve tema birliği bütünlüğü oluşturmaktadır. Her sayfada farklı bir hayvan kullanarak çeşitlilik sağlanmıştır.

Duyular kitabında genel olarak soğuk renkler hakimdir. Kitapların tümünde kullanılan pastel renkler bu kitapta da karşımıza çıkmaktadır. Bundan önceki beş kitapta da kullanılan renkler kullanılmıştır. Bunlar pembe, mor, turuncu, bej, gri, lacivert, mavi, yeşil, kırmızı, sarı, kahverengi, siyah, beyaz renkleridir.

Resimlemelerde gerçeklikle ilişkiyi artırabilmek adına doku ögesine kartalın ve diğer hayvanların tüyleri, ağacın gövdesi, bulutlar gibi nesnelere doğal dokuya kaldırım taşları, duvar gibi yerlerde ise yapay dokuya taklit yoluyla yer verilmiştir.

Kitapta yazıların bulunduğu alanlarda espaslar kullanılarak kompozisyon güçlendirilmiştir. Birinci sayfada gökyüzünde bulunan espas doku taşımaktadır. Kitapta kullanılan espaslar vurguyu artırarak görsel bir denge oluşturmuştur. Valör ögesi kullanılarak biçimsel olarak üç boyut kazandırılmıştır.

Nesneler gerçek formunda resmedilmiştir. Farklı çizgi türleri kullanılmıştır. Işık ve gölgelendirmeler kullanılarak derinlik oluşturulmuştur. Resimlerde perspektif uzaktaki nesnelerin küçük çizilmesiyle oluşturulmuştur.

4.7.b. İç Yapı Özellikleri (İçeriksel)

Duyular kitabı iç ve dış yapı özellikleri göz önüne alındığında çocuğa yönelik ögesine, kullandığı illüstrasyon- metin uyumu, renkleri, kitabın dayanıklılığı gibi özellikleriyle uymaktadır.

Duyular kitabında iç yapı özellikleri; tema, konu, kahramanlar, dil ve anlatım, kurgu, ileti öğelerine bakılarak incelenecektir. Kitabın ana teması duyulardır. Kitabın konusu çeşitli hayvanların çeşitli duysal algılarını basit bir şekilde anlatmaktır. Hikâye basit bir kurguyla çeşitli duysal deneyimleri sıralı bir şekilde sunmaktadır. Kitabın iletisi, duyuların yaşam üzerindeki önemidir. Her bireyin ve hayvanın benzersiz duysal deneyimlere sahip olduğu mesajı da verilmektedir. Dil ve anlatım sade akıcı ve açıklayıcıdır. Noktalama işaretleri doğru kullanılmıştır. Kavramlar metin- illüstrasyon ilişkisi kurularak anlamlandırılmıştır.

Görme Çok uzakları görebilen kartal *Gözlerim sayesinde*

Tat Alma Bal yiyen ayı *Dilim sayesinde*

Koklama Köpek *Burnum sayesinde*

Duyuma Tavşan *Kulaklarım sayesinde*

Dokunma Koala *Ellerim sayesinde*

Dış Yapı	İç Yapı
Boyut- <i>11,5 x 15 cm</i> Kapak/Cilt- <i>Sert mukavva / formlama - tutkal</i> Kâğıt- <i>Mat, Birinci hamur</i> Resimleme- <i>Metni tamamlayıcı resim</i> Tipografi – <i>Metin tipi, yuvarlak</i> Sayfa Düzeni Tasarım Öğeleri <i>Renk</i> <i>Doku</i> <i>Işık/Gölge</i> <i>Ton/Valör</i> <i>Çizgi</i> <i>Espas</i> <i>Şekil</i> Tasarım İlkeleri <i>Denge</i> <i>Zıtlık</i> <i>Bütünlük</i> <i>Çeşitlilik</i>	Tema- <i>Duyular</i> Konu- <i>Çeşitli hayvanların duyuşal algılarını basit bir şekilde anlatmak</i> Kahramanlar- <i>Hayvanlar</i> Dil ve Anlatım- <i>Sade, akıcı</i> İleti- <i>Duyuların yaşam üzerindeki önemi</i> Kurgu- <i>Sırayla farklı hayvanların duyuşal deneyimleri aktarılmıştır</i>

Tablo 4.7. Duyular Kitabı Değerlendirme Tablosu

4.8. Hava Durumu

Hava Durumu kitabı iç ve dış yapı özellikleri kategorilerinde ve dış yapı özelliklerinde tasarım öge ve ilkeleri alt başlığında incelenecektir. Dış yapı özelliklerinde boyut, kâğıt, tipografi, resimleme, sayfa düzeni yer almaktadır.

Görsel 4.8. Hava Durumu Kitabı Kapak ve Resimli İç Sayfa Tasarımı (Odabaşı 2022)

4.8.a. Dış Yapı Özellikleri (Biçimsel)

Hava Durumu kitabının boyutları 11,5 x 15 cm olmakla birlikte elde tutmaya elverişli ve çocuğun ilgisini çekebilecek niteliktedir.

Kitabın kapağında yer alan illüstrasyonlar ilgi çekicidir ve konu ile ilgili ipuçları vermektedir. Kullanılan kâğıt mat ve birinci hamur olup kalın kartondur. Kitabın dayanıklılığını artırmakta ve illüstrasyonların ve metinlerin net ve düzgün görünmesini sağlamaktadır. Kitabın kenarlarının yuvarlatılmış olması çocukların güvenlikleri açısından olumludur. Hikâyede kullanılan metin tipi kapak sayfası ve hikâye anlatımında farklıdır. Kapakta büyük puntolarla ve sarı renkle kitap ismi yazılarak sunuş tipi harf kullanılmıştır. Kitap kapağında yazar ismi de yer almaktadır. Kitabın arka kapağında ise içerikle ilgili kısa bir bilgi ve yine kitapla ilişkili görseller bulunmaktadır. Bu da kitabın amacını ve içeriğini yansıtmaktadır. Kitabın içeriğinde canlı ve parlak renkler kullanılarak resimlemeler oluşturulmuştur. Hikâye anlatımında, göz yormayan ve okunması kolay metin tipi harf kullanılmıştır. Kitapta kullanılan tipografi illüstrasyon diline uygun yuvarlak formda ve çocuğa hitap eden şekildedir. Çocuk kitapları için başlangıçta rahat görebilecekleri 36 punto kullanılarak ardından giderek 14 puntoya düşülmelidir. Kitapta 24 punto kullanılmıştır. Metinler sayfanın üst ya da alt kısmında düzenli bir şekilde yerleştirilmiş ve resimlemelerin ön plana çıkmasını sağlamıştır. Vurgu yapılmak istenilen kelimeler büyük ve siyah renkte yazılmıştır. Sayfa düzenlemeleri tasarım öge ve ilkelerine göre incelenmiştir.

4.8.a.i. Tasarım Öge ve İlkeleri

Tasarım ilkelerinden ritim, hareket, denge, vurgu, zıtlık, armoni, bütünlük, oran, çeşitlilik; ögelerinden renk, doku, çizgi, biçim, değer, ışık/gölge, ton, valör, şekil, espasa göre inceleme yapılacaktır.

Kitapta hareket hava durumu olaylarıyla ve karakterlerin eylemleriyle sağlanmıştır. Görseller genelde sayfanın büyük bir kısmını kaplarken metinler kenarda veya görselin içerisinde konumlandırılarak bir denge oluşturulmuştur. Kar yağın sayfada karakterin kırmızı giysisi ve yüzündeki ifadeler vurgu noktasıdır. Vurgulanmak istenen hava durumuna göre karakterlerin tepkileri ortaya konmuştur. Her sayfa ve çizim hava durumu konseptine bağlı kalarak bütünlüğü oluşturmuştur.

Hava durumu kitabında sıcak- soğuk renk kontrastı kullanılmıştır. Yoğunlukta soğuk ve mat renkler tercih edilmiştir. Mavi, kırmızı, sarı gibi ana; turuncu, mor gibi ara ve siyah, beyaz, gri gibi nötr renklere yer verilerek bir denge kurulmuştur. Resimlemelerde doğal doku olarak çocuk karakterlerin derileri taklit dokuyla işlenmiştir. Yapay olan dokulardan kıyafetler yine taklit edilerek oluşturulmuştur. Doğal dokulardan dinamik olarak şimşek, yağmur taklit dokuyla işlenmiştir.

Resimlemelerde espas sayfanın sağ tarafında yer almakta ve bir bütünlük oluşturmaktadır. Yazılar espasın olduğu konumda yer almaktadır. Kullanılan espaslar negatif alan, arka plan hissi oluşturmuştur. Mekân oluşturmada yardımcı olmuştur. Işığın aydınlatma derecesine göre tonlamalar kullanılmıştır. Kullanılan ışık ve gölge derinlik oluşturarak, resme hacim katmıştır.

Çizgi türlerinden düz, yay, eğik ve paralel çizgiler kullanılarak kompozisyon zenginleştirilmiştir. Resimlerde valör ögesi kullanılarak üç boyutlu bir görünüm elde

edilmiştir ve biçimsel olarak nesnelere gerçeğe yakın ifade edilmiştir. Biçim ögesine göre nesnelere hacme, kütle ve perspektife sahip olarak resmedilmiştir. Kitabın son sayfasında iki boyutlu tablo şekline rastlanmaktadır.

4.8.b. İç Yapı Özellikleri (İçeriksel)

Hava Durumu kitabı iç ve dış yapı özellikleri göz önüne alındığında çocuğa görelilik ögesine, kullandığı illüstrasyon- metin uyumu, renkleri, kitabın dayanıklılığı gibi özellikleriyle uyumaktadır.

Hava Durumu kitabında iç yapı özellikleri; tema, konu, kahramanlar, dil ve anlatım, kurgu, ileti öğelerine bakılarak incelenecektir.

Kitabın teması hava durumudur. Farklı hava koşullarının çocuklar üzerindeki duygusal etkisi işlenmiştir. Kitap çeşitli hava durumlarını tanıtarak çocuklar tarafından nasıl deneyimlendiğini konu almaktadır. Hava durumlarını betimleyen tanımlamalar şeklinde bir kurgu düzenlenmiştir. Her sayfada bir hava durumu ele alınmış ve basit ve anlaşılır bir şekilde anlatılmıştır. Kitabın iletisi çocukların doğayı ve farklı hava koşullarını anlamalarıdır. Kitap, çocukların çevrelerinde olup bitenleri anlayıp, korku veya endişe yerine merak ve kabullenme duygularını aşmamayı ve duygusal olarak dengeli tepkiler vermelerini hedeflemiştir. Dil ve anlatım sade akıcı ve açıklayıcıdır. Noktalama işaretleri doğru kullanılmıştır.

Kavramlar metin- illüstrasyon ilişkisi kurularak anlamlandırılmıştır.

Karlı Hava	Kar yağışı ve uygun kıyafetler, kartopu
Yağmurlu Hava	Yağmur yağışı ve uygun kıyafetler, şemsiye
Güneşli	Deniz ve yaz mevsimi, şapka, kolluklar,

Parçalı Bulutlu
çocuk tasviri

Bulutların arkasına saklanan güneş, hafif üşüyen

Rüzgârlı

Sonbahar mevsimi ve rüzgârı hisseden çocuk tasviri

Şimşekli

Pencereden çakan şimşek tasviri

Dış Yapı	İç Yapı
Boyut- <i>11,5 x 15 cm</i> Kapak/Cilt- <i>Sert mukavva / formlama - tutkal</i> Kâğıt- <i>Mat, Birinci hamur</i> Resimleme- <i>Metni tamamlayıcı resim</i> Tipografi – <i>Metin tipi, yuvarlak</i> Sayfa Düzeni Tasarım Öğeleri <i>Renk</i> <i>Doku</i> <i>Işık/Gölge</i> <i>Ton/Valör</i> <i>Çizgi</i> <i>Espas</i> <i>Şekil</i> Tasarım İlkeleri <i>Hareket</i> <i>Denge</i> <i>Vurgu</i> <i>Bütünlük</i>	Tema- <i>Hava Durumu</i> Konu- <i>Hava koşullarının çocuklar tarafından nasıl deneyimlendiği</i> Kahramanlar- <i>Her sayfada farklı çocuk</i> Dil ve Anlatım- <i>Sade, akıcı</i> İleti- <i>Çocukların doğayı ve farklı hava koşullarını anlaması</i> Kurgu- <i>Farklı hava durumlarını betimleyen kısa tanımlamalar</i>

Tablo 4.8. Hava Durumu Kitabı Değerlendirme Tablosu

4.9. Günlük Rutinim

Günlük Rutinim kitabı iç ve dış yapı özellikleri kategorilerinde ve dış yapı özelliklerinde tasarım öge ve ilkeleri alt başlığında incelenecektir. Dış yapı özelliklerinde boyut, kâğıt, tipografi, resimleme, sayfa düzeni yer almaktadır.

Görsel 4.9. Günlük Rutinim Kitabı Kapak ve Resimli iç sayfa Tasarımı (Odabaşı 2023)

4.9.a. Dış Yapı Özellikleri (Biçimsel)

Günlük Rutinim kitabının boyutları 14x14 cm olmakla birlikte elde tutmaya elverişli ve çocuğun ilgisini çekebilecek niteliktedir.

Kitabın kapağında yer alan illüstrasyonlar ilgi çekicidir ve konu ile ilgili ipuçları vermektedir. Kullanılan kâğıt mat ve birinci hamur olup kalın kartondur. Kitabın dayanıklılığını artırmakta ve illüstrasyonların ve metinlerin net ve düzgün görünmesini sağlamaktadır. Kitabın kenarlarının yuvarlatılmış olması çocukların güvenlikleri açısından olumludur. Hikâyede kullanılan metin tipi kapak sayfası ve hikâye anlatımında farklıdır. Kapakta büyük puntolarla ve beyaz renkle kitap ismi yazılarak sunuş tipi harf kullanılmıştır. Kitap kapağında yazar ismi de yer almaktadır. Kitabın arka kapağında ise içerikle ilgili kısa bir bilgi ve yine kitapla ilişkili görseller bulunmaktadır. Bu da kitabın amacını ve içeriğini yansıtmaktadır. Kitabın içeriğinde canlı ve parlak renkler kullanılarak resimlemeler oluşturulmuştur. Hikâye anlatımında, göz yormayan ve okunması kolay metin tipi harf kullanılmıştır. Kitapta kullanılan tipografi illüstrasyon diline uygun yuvarlak formda ve çocuğa hitap eden şekildedir. Çocuk kitapları için başlangıçta rahat görebilecekleri 36 punto kullanılarak ardından giderek 14 puntoya düşülmelidir. Kitapta 24 punto kullanılmıştır. Metinler sayfanın üst ya da alt kısmında düzenli bir şekilde yerleştirilmiş ve resimlemelerin ön plana çıkmasını sağlamıştır. Vurgu yapılmak istenilen kelimeler büyük ve siyah renkte yazılmıştır. Sayfa düzenlemeleri tasarım öge ve ilkelerine göre incelenmiştir.

4.9.a.i. Tasarım Öge ve İlkeleri

Tasarım ilkelerinden ritim, hareket, denge, vurgu, zıtlık, armoni, bütünlük, oran, çeşitlilik; öğelerinden renk, doku, çizgi, biçim, değer, ışık/gölge, ton, valör, şekil, espasa göre inceleme yapılacaktır.

Kitap boyunca hareket hissi karakterlerin gerçekleştirdiği eylemler aracılığıyla verilmiştir. Sayfalarda resim ve metin yerleşimi dengeyi sağlamıştır. Kitap belirli bir tema üzerinde birleşmiş ve bütünlük oluşturulmuştur.

Günlük rutinin kitabında yoğun olarak kullanılan renkler mavi ve tonlarıdır. Tamamlayıcı kontrast kullanılarak tasarım güçlendirilmiştir. Kitapta genelde soğuk ve mat renkler hâkim olmakla birlikte ana ve ara renklerin çoğunluğuna yer vererek denge oluşturulmuştur.

Doğal ve yapay dokular çizer tarafından taklit doku ile oluşturulmuş ve gerçekliğe yaklaşımak istenmiştir. Kitapta espas kullanımı sınırlı olmakla birlikte negatif arka plan hissi uyandırmakta ve espasların bulunduğu yerlerde metinler yer almaktadır. Kitapta bir bütünlük oluşturmuştur.

Dikey ve yatay çizgilere başvurularda kompozisyon oluşturulmuştur. Işıklandırma ve gölge kullanılarak resimlemelere derinlik eklenmiştir.

Işığın aydınlatma derecesine göre tonlamalar kullanılmıştır. Valör kullanılarak üç boyutlu hissiyatı oluşturulmuştur ve resimlemelerin biçimleri gerçekliğe yaklaştırılmıştır. Şekil ögesine nevresim desenleri ve duvar kâğıdı, tişört deseninde iki boyutlu olarak rastlanmıştır.

4.9.b. İç Yapı Özellikleri (İçeriksel)

Günlük Rutinim kitabı iç ve dış yapı özellikleri göz önüne alındığında çocuğa görelilik ögesine, kullandığı illüstrasyon- metin uyumu, renkleri, kitabın dayanıklılığı gibi özellikleriyle uymaktadır.

Günlük Rutinim kitabında iç yapı özellikleri; tema, konu, kahramanlar, dil ve anlatım, kurgu, ileti öğelerine bakılarak incelenecektir.

Kitabın teması çocukların günlük rutinleri ve bu rutinlerin aile içinde nasıl bir bağ oluşturduğudur. Çocukların günlük aktiviteleri eğlenceli ve öğretici bir şekilde ele alınarak aile bağlarının güçlendiği anlar vurgulanmıştır. Kitabın konusu bir gün içerisinde çocuğun yaptığı aktiviteleri anlatır. Kurgu bu olayların gerçekleşme sırasına göre oluşturulmuştur. Uyanma, oyun oynama, yemek yeme gibi. Kitabın iletisi günlük rutinlerin monoton bir süreç olmadığı aynı zamanda aile bağlarının ve gelişim süreçlerinin güçlendiği bir zaman dilimi olduğunu göstermektedir. Dil ve anlatım sade akıcı ve açıklayıcıdır. Noktalama işaretleri doğru kullanılmıştır. Kavramlar metin- illüstrasyon ilişkisi kurularak anlamlandırılmıştır.

Uyanma zamanı	Beşikte dönenceler gösterilerek
Anne ile geçirilen vakit	Anne kucığında
Oyun oynama	Anne ile ve oyuncaklarla
Ara öğün zamanı	Ek gıdalar
Alt değiştirme	Oyuna dönüştürme
Uyku zamanı	Kitaplarla

Dış Yapı	İç Yapı
Boyut- 14x14 cm Kapak/Cilt- Sert mukavva / formlama -tutkal Kâğıt- Mat, Birinci hamur Resimleme- Metni tamamlayıcı resim Tipografi – Metin tipi, yuvarlak Sayfa Düzeni Tasarım Öğeleri <i>Renk</i> <i>Doku</i> <i>Işık/Gölge</i> <i>Ton/Valör</i> <i>Çizgi</i> <i>Espas</i> <i>Şekil</i> Tasarım İlkeleri <i>Hareket</i> <i>Denge</i> <i>Bütünlük</i>	Tema- <i>Günlük rutinlerin aile içinde nasıl bir bağ oluşturduğu</i> Konu- <i>Bir çocuğun gün içerisindeki aktiviteleri</i> Kahramanlar- <i>Bebek, anne</i> Dil ve Anlatım- <i>Sade, akıcı</i> İleti- <i>Günlük rutinlerin aynı zamanda aile bağlarını ve gelişimi güçlendirici etkisi olması</i> Kurgu- <i>Bir gün içerisinde gerçekleşen olaylar</i>

Tablo 4.9. Günlük Rutinim Kitabı Değerlendirme Tablosu

4.10. Öz Bakım

Öz Bakım kitabı iç ve dış yapı özellikleri kategorilerinde ve dış yapı özelliklerinde tasarım öge ve ilkeleri alt başlığında incelenecektir. Dış yapı özelliklerinde boyut, kâğıt, tipografi, resimleme, sayfa düzeni yer almaktadır.

Görsel 4.10. Öz Bakım Kitabı Kapak ve Resimli İç Sayfa Tasarımı (Odabaşı 2023)

4.10.a. Dış Yapı Özellikleri (Biçimsel)

Öz Bakım kitabının boyutları 14x14 cm olmakla birlikte elde tutmaya elverişli ve çocuğun ilgisini çekebilecek niteliktedir.

Kitabın kapağında yer alan illüstrasyonlar ilgi çekicidir ve konu ile ilgili ipuçları vermektedir. Kullanılan kâğıt mat ve birinci hamur olup kalın kartondur. Kitabın dayanıklılığını artırmakta ve illüstrasyonların ve metinlerin net ve düzgün görünmesini sağlamaktadır. Kitabın kenarlarının yuvarlatılmış olması çocukların güvenlikleri açısından olumludur. Hikâyede kullanılan metin tipi kapak sayfası ve hikâye anlatımında farklıdır. Kapakta büyük puntolarla ve yeşil renkle kitap ismi yazılarak sunuş tipi harf kullanılmıştır. Kitap kapağında yazar ismi de yer almaktadır. Kitabın arka kapağında ise içerikle ilgili kısa bir bilgi ve yine kitapla ilişkili görseller bulunmaktadır. Bu da kitabın amacını ve içeriğini yansıtmaktadır. Kitabın içeriğinde canlı ve parlak renkler kullanılarak resimlemeler oluşturulmuştur. Hikâye anlatımında, göz yormayan ve okunması kolay metin tipi harf kullanılmıştır. Kitapta kullanılan tipografi illüstrasyon diline uygun yuvarlak formda ve çocuğa hitap eden şekildedir. Çocuk kitapları için başlangıçta rahat görebilecekleri 36 punto kullanılarak ardından giderek 14 puntoya düşülmelidir. Kitapta 24 punto kullanılmıştır. Metinler sayfanın üst ya da alt kısmında düzenli bir şekilde yerleştirilmiş ve resimlemelerin ön plana çıkmasını sağlamıştır. Vurgu yapılmak istenilen kelimeler büyük ve siyah renkte yazılmıştır. Sayfa düzenlemeleri tasarım öge ve ilkelerine göre incelenmiştir.

4.10.a.i. Tasarım Öge ve İlkeleri

Tasarım ilkelerinden ritim, hareket, denge, vurgu, zıtlık, armoni, bütünlük, oran, çeşitlilik; ögelerinden renk, doku, çizgi, biçim, değer, ışık/gölge, ton, valör, şekil, espasa göre inceleme yapılacaktır.

Kitapta hareket hissi karakterlerin gerçekleştirdiği saç tarama, diş fırçalama, yemek yeme gibi eylemler aracılığıyla sağlanıyor. Görsellerin kitap sayfalarına yayılması ve metin yerleşimleri dengelidir. Çocukların kendi bakım becerilerini üstlenebilmesi ve yapabilmesi teması üzerinde bütünlük oluşturulmuş ve tutarlı bir biçimde kitapta konu işlenmiştir. Orana dikkat edilerek karakterlerin gerçekçi boyutlarına uygun orantıda eşyalar tasarlanmıştır. Tabak, diş fırçası gibi.

Öz Bakım kitabının kapağında ara renklerden yeşile yer verilmiş ve kırmızı ile tamamlayıcı kontrast oluşturularak tasarım zenginleştirilmiştir. Ana ve ara renklere genel olarak yer verilmiştir ancak kitaba hâkim olan renkler soğuk renklerdir. Yapay dokular nesnelere üzerinde taklit doku ile oluşturulmuş. Yine doğal dokular canlı karakterler üzerinde saç, deri gibi dokular üzerinde işlenmiştir.

Espaslar metinlerin de yer aldığı bir şekilde sayfaların bir sağında bir solunda yer almıştır. İki sayfada kitabın kullanım şekli dikey olarak değiştirilmiş, buralarda espas kullanımı sayfanın üst kısmında kalmıştır. Espaslar yine çalışmaya bütünlük kazandırmıştır. Derinlik oluşturmuştur. Espaslarda doku taşımaktadır.

Çizgilerin farklı formları yine bu kitapta da kullanılarak kompozisyon güçlendirilmiştir. Işıklandırma ve gölge hacim oluşturmuş ve üçüncü boyutu ortaya çıkartarak ışıklandırmaların derecesi tonlamaları etkilemiştir. Tonlamalar kullanılmıştır. Burada biçimsel olarak gerçeğe yakınlık söz konusudur. Valör ögesine dikkat edilmiştir. Kitapta iki boyutlu şekiller yer almamaktadır.

4.10.b. İç Yapı Özellikleri (İçeriksel)

Kitap iç ve dış yapı özellikleri göz önüne alındığında çocuğa görelilik ögesine, kullandığı illüstrasyon- metin uyumu, renkleri, kitabın dayanıklılığı gibi özellikleriyle uymaktadır.

Öz Bakım kitabında iç yapı özellikleri; tema, konu, kahramanlar, dil ve anlatım, kurgu, ileti öğelerine bakılarak incelenecektir.

Kitabın ana teması çocukların öz bakım becerilerini geliştirmeleri üzeredir. Ayrıca bu beceriler geliştikçe kendilerine olan güvenlerinin artmasıdır. Kitap çocukların yapabilecekleri günlük öz bakım işlerini örnekler vererek anlatıyor. Kurgu kısa ve basit bir biçimde sunulmuş. Her sayfada bir çocuk bir öz bakım becerisini nasıl kazandığını ve uyguladığını gösteriyor. Ana ileti çocukların kendi kendilerine bir iş başardıklarında ve öğrendiklerinde kazandıkları özgüvendir. Dil ve anlatım sade akıcı ve açıklayıcıdır. Noktalama işaretleri doğru kullanılmıştır. Kavramlar metin-illüstrasyon ilişkisi kurularak anlamlandırılmıştır.

Saç Tarama

Saç tarayan kız çocuğu

Diş Fırçalama

Diş fırçalayan kız çocuğu

Yemek Yeme

Yemek yiyen bebek

Tuvalet Yapma

Tuvaletini yapan erkek çocuğu

Kıyafet Giyme

Kıyafetlerini giyen erkek çocuğu

Dış Yapı	İç Yapı
Boyut- 14x14 cm Kapak/Cilt- Sert mukavva / formlama -tutkal Kâğıt- Mat, Birinci hamur Resimleme- Metni tamamlayıcı resim Tipografi – Metin tipi, yuvarlak Sayfa Düzeni Tasarım Öğeleri <i>Renk</i> <i>Doku</i> <i>Işık/Gölge</i> <i>Ton/Valör</i> <i>Çizgi</i> <i>Espas</i> <i>Şekil</i> Tasarım İlkeleri <i>Hareket</i> <i>Denge</i> <i>Bütünlük</i> <i>Oran</i>	Tema- Çocukların öz bakım becerilerini geliştirmeleri Konu- Özbakım aktivitelerinin gösterimi Kahramanlar- Çocuk karakterler Dil ve Anlatım- Sade, akıcı İleti- Çocukların bağımsız yaptıkları işlerden kazandıkları özgüven Kurgu- Her sayfada farklı bir özbakım becerisini deneyimleyen çocuk

Tablo 4.10. Öz Bakım Kitabı Değerlendirme Tablosu

4.11. Duygular

Duygular kitabı iç ve dış yapı özellikleri kategorilerinde ve dış yapı özelliklerinde tasarım öge ve ilkeleri alt başlığında incelenecektir. Dış yapı özelliklerinde boyut, kâğıt, tipografi, resimleme, sayfa düzeni yer almaktadır.

Görsel 4.11. Duygular Kitabı Kapak ve Resimli İç Sayfa Tasarımı (Odabaşı 2023)

4.11.a. Dış Yapı Özellikleri (Biçimsel)

Duygular kitabının boyutları 14x14 cm olmakla birlikte elde tutmaya elverişli ve çocuğun ilgisini çekebilecek niteliktedir.

Kitabın kapağında yer alan illüstrasyonlar ilgi çekicidir ve konu ile ilgili ipuçları vermektedir. Kullanılan kâğıt mat ve birinci hamur olup kalın kartondur. Kitabın dayanıklılığını artırmakta ve illüstrasyonların ve metinlerin net ve düzgün görünmesini sağlamaktadır. Kitabın kenarlarının yuvarlatılmış olması çocukların güvenlikleri açısından olumludur. Hikâyede kullanılan metin tipi kapak sayfası ve hikâye anlatımında farklıdır. Kapakta büyük puntolarla ve siyah renkle kitap ismi yazılarak sunuş tipi harf kullanılmıştır. Kitap kapağında yazar ismi de yer almaktadır. Kitabın arka kapağında ise içerikle ilgili kısa bir bilgi ve yine kitapla ilişkili görseller bulunmaktadır. Bu da kitabın amacını ve içeriğini yansıtmaktadır. Kitabın içeriğinde canlı ve parlak renkler kullanılarak resimlemeler oluşturulmuştur. Hikâye anlatımında, göz yormayan ve okunması kolay metin tipi harf kullanılmıştır. Kitapta kullanılan tipografi illüstrasyon diline uygun yuvarlak formda ve çocuğa hitap eden şekildedir. Çocuk kitapları için başlangıçta rahat görebilecekleri 36 punto kullanılarak ardından giderek 14 puntoya düşülmelidir. Kitapta 24 punto kullanılmıştır. Metinler sayfanın üst ya da alt kısmında düzenli bir şekilde yerleştirilmiş ve resimlemelerin ön plana çıkmasını sağlamıştır. Vurgu yapılmak istenilen kelimeler büyük ve siyah ve beyaz renkte yazılmıştır. Sayfa düzenlemeleri tasarım öge ve ilkelerine göre incelenmiştir.

4.11.a.i. Tasarım Öge ve İlkeleri

Tasarım ilkelerinden ritim, hareket, denge, vurgu, zıtlık, armoni, bütünlük, oran, çeşitlilik; ögelerinden renk, doku, çizgi, biçim, değer, ışık/gölge, ton, valör, şekil, espasa göre inceleme yapılacaktır.

Kitap boyunca yinelenen panda karakteri ve son sayfada yer alan farklı duyu durumlarını gösteren pandanın yüz ifadelerinin tekrarı ritmi oluşturmuştur. Karakterlerin duruş ve ifadeleri hareketi oluşturmuştur. Kitabın tüm sayfalarında resimlemeler ve tasarım bir bütünlük göstermektedir.

Kitapta pandaların yüz ifadelerinin bulunduğu sayfada ritim ilkesinden yararlanılmıştır. Duygular kitabında yoğunlukla soğuk ve mat renkler tercih edilmiştir. Mavi, kırmızı, sarı gibi ana; turuncu, mor gibi ara ve siyah, beyaz, gri gibi nötr renklere yer verilerek bir denge kurulmuştur. Kitapta tamamlayıcı kontrastlara yer verilmiştir. Örneğin; turuncu zemin üzerinde elinde mavi oyuncak tutan panda. Resimlemelerde doğal doku olarak panda karakterinin tüyleri taklit dokuyla işlenmiştir. Yapay olan dokulardan zemin, duvar yine taklit doku ile oluşturulmuştur.

Resimlemelerde espas genellikle sayfanın sağ tarafında yer almaktadır. Yazılar espasın olduğu konumda yer almaktadır. Kullanılan espaslar negatif alan, arka plan hissi oluşturmuştur. Mekân oluşturmada yardımcı olmuştur. Işığın aydınlatma derecesine göre tonlamalar kullanılmıştır. Kullanılan ışık ve gölge derinlik oluşturarak, resme hacim katmıştır.

Çizgi türlerinden düz, eğik ve paralel çizgiler kullanılarak kompozisyon zenginleştirilmiştir. Resimlerde valör ögesi kullanılarak üç boyutlu bir görünüm elde edilmiştir ve biçimsel olarak nesnelere gerçeğe yakın ifade edilmiştir. Biçim ögesine göre nesnelere hacme, kütle ve perspektife sahip olarak resmedilmiştir. Kitabın

ikinci sayfasında duvar kâğıdı şekilleri ve son sayfalarında iki boyutlu kalp şekilleri yer almaktadır.

4.11.b. İç Yapı Özellikleri (İçeriksel)

Duygular kitabı iç ve dış yapı özellikleri göz önüne alındığında çocuğa görelilik ögesine, kullandığı illüstrasyon- metin uyumu, renkleri, kitabın dayanıklılığı gibi özellikleriyle uymaktadır.

Duygular kitabında iç yapı özellikleri; tema, konu, kahramanlar, dil ve anlatım, kurgu, ileti öğelerine bakılarak incelenecektir. Kitabın teması duygulardır, bir bebek pandanın yaşadığı çeşitli duyguların tanımlanması ve bu duyguların ifade edilişi anlatılmaktadır. Konu duygular kavramının verilmesi üzere panda karakterinin başından geçenler üzerinden devam etmektedir. Karakter bebek pandadır. Kitap sade ve anlaşılır bir kurguyla ilerlemektedir. Olaylar bebek pandanın gözüyle anlatılmakta ve her sayfada farklı bir duyguya odaklanılmaktadır. Pandanın içsel duygusal yolculuğu başka karakterlerle de etkileşimle zenginleştirilmiştir. Metnin iletilişi duyguları tanımanın ve ifade etmenin önemidir. Dil ve anlatım sade akıcı ve açıklayıcıdır. Noktalama işaretleri doğru kullanılmıştır. Kavramlar metin-illüstrasyon ilişkisi kurularak anlamlandırılmıştır.

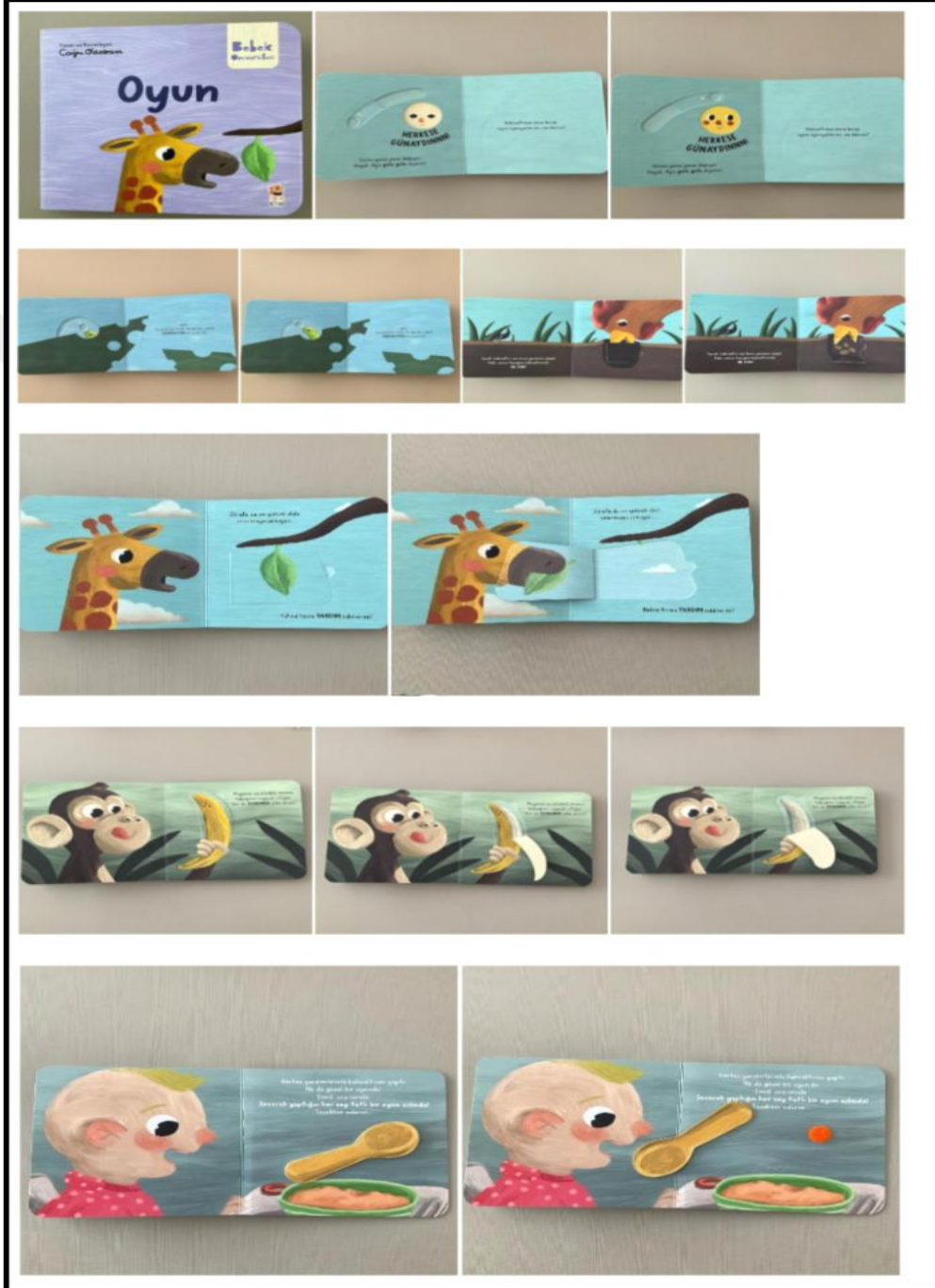
Mutsuzluk	Bebek pandanın ağlaması
Mutluluk	Annesinin yanında olması
Gülümsemek, iyi hissetmek	Anne ile göz teması kurmak, kucağına alması
Sevinç	Pandanın yüz ifadesi çizilmiş
Üzüntü	Pandanın yüz ifadesi çizilmiş
Heyecan	Pandanın yüz ifadesi çizilmiş

Dış Yapı	İç Yapı
Boyut- <i>14x14 cm</i> Kapak/Cilt- <i>Sert mukavva / formlama - tutkal</i> Kâğıt- <i>Mat, Birinci hamur</i> Resimleme- <i>Metni tamamlayıcı resim</i> Tipografi – <i>Metin tipi, yuvarlak</i> Sayfa Düzeni Tasarım Öğeleri <i>Renk</i> <i>Doku</i> <i>Işık/Gölge</i> <i>Ton/Valör</i> <i>Çizgi</i> <i>Espas</i> <i>Şekil</i> Tasarım İlkeleri <i>Ritim ve Hareket</i> <i>Bütünlük</i>	Tema- <i>Duygular</i> Konu- <i>Duyguları tanıma</i> Kahramanlar- <i>Bebek panda, anne panda</i> Dil ve Anlatım- <i>Sade, akıcı</i> İleti- <i>Duyguları tanımanın ve ifade etmenin önemi</i> Kurgu- <i>Bebek pandanın duyguları</i>

Tablo 4.11. Duygular Kitabı Değerlendirme Tablosu

4.12. Oyun

Oyun kitabı iç ve dış yapı özellikleri kategorilerinde ve dış yapı özelliklerinde tasarım öge ve ilkeleri alt başlığında incelenecektir. Dış yapı özelliklerinde boyut, kâğıt, tipografî, resimleme, sayfa düzeni yer almaktadır.

Görsel 4.12. Oyun Kitabı Kapak ve Resimli İç Sayfa Tasarımı (Odabaşı 2023)

4.12.a. Dış Yapı Özellikleri (Biçimsel)

Oyun kitabının boyutları 14x14 cm olmakla birlikte elde tutmaya elverişli ve çocuğun ilgisini çekebilecek niteliktedir.

Kitabın kapağında yer alan illüstrasyonlar ilgi çekicidir ve konu ile ilgili ipuçları vermektedir. Kullanılan kâğıt mat ve birinci hamur olup kalın kartondur. Kitabın dayanıklılığını artırmakta ve illüstrasyonların ve metinlerin net ve düzgün görünmesini sağlamaktadır. Kitabın kenarlarının yuvarlatılmış olması çocukların güvenlikleri açısından olumludur. Hikâyede kullanılan metin tipi kapak sayfası ve hikâye anlatımında farklıdır. Kapakta büyük puntolarla ve mavi renkle kitap ismi yazılarak sunuş tipi harf kullanılmıştır. Kitap kapağında yazar ismi de yer almaktadır. Kitabın arka kapağında ise içerikle ilgili kısa bir bilgi ve yine kitapla ilişkili görseller bulunmaktadır. Bu da kitabın amacını ve içeriğini yansıtmaktadır. Kitabın içeriğinde canlı ve parlak renkler kullanılarak resimlemeler oluşturulmuştur. Kitapta çocukların motor becerilerini destekleyici interaktif açılır- kapanır bölümler ve hareketli parçalar yer almaktadır. Hikâye anlatımında, göz yormayan ve okunması kolay metin tipi harf kullanılmıştır. Kitapta kullanılan tipografi illüstrasyon diline uygun yuvarlak formda ve çocuğa hitap eden şekildedir. Çocuk kitapları için başlangıçta rahat görebilecekleri 36 punto kullanılarak ardından giderek 14 puntoya düşülmelidir. Kitapta 24 punto kullanılmıştır. Metinler sayfanın üst ya da alt kısmında düzenli bir şekilde yerleştirilmiş ve resimlemelerin ön plana çıkmasını sağlamıştır. Vurgu yapılmak istenilen kelimeler büyük ve siyah ve beyaz renkte yazılmıştır. Sayfa düzenlemeleri tasarım öge ve ilkelerine göre incelenmiştir.

4.12.a.i. Tasarım Öge ve İlkeleri

Tasarım ilkelerinden ritim, hareket, denge, vurgu, zıtlık, armoni, bütünlük, oran, çeşitlilik; ögelerinden renk, doku, çizgi, biçim, değer, ışık/gölge, ton, valör, şekil, espasa göre inceleme yapılacaktır.

Kitap boyunca tekrarlayan hayvan karakterleri ve onların hareketleriyle ritim ve hareket oluşturulmuştur. Zürafanın yaprağa uzanması bebeğin kaşığı ağzına götürmesi gibi. Hikâyenin akışı ve görsellerin birbirini takip eden düzeni bütünlük sağlamıştır. Farklı hayvanların kullanılması çeşitlilik oluşturmuştur.

Oyun kitabına ana renklerden olan mavi soğuk tonlarıyla hakimdir. Kitabın sayfalarında tamamlayıcı kontrast kullanılmıştır. Ana ve ara renklere yer verilerek kompozisyon güçlendirilmiştir. Doku ögesine doğal dokulardan hayvanların tüyleri, meyve, yaprak, yemek, toprak gibi dokulara yer verilmiştir.

Espas ögesi kullanılarak kitapta vurgulanmak istenilen kavramlar ön plana çıkarılmıştır. Espaslar bir düzen oluşturmuştur. Metinler espasların üzerinde yer almaktadır. Ve arka plan hissi oluşturmuştur. Hareket hissi oluşturmuştur.

Işık ve gölge başarılı bir şekilde kullanılmıştır. Hacim oluşturularak nesnelerin biçimi desteklenmiştir. Işık alan taraflar açık tonlar almayan taraflarda koyu tonlar kullanılmıştır. Valör ögesine formların üzerinde oluşan açık- koyu renklerle yer verilmiştir.

4.12.b. İç Yapı Özellikleri (İçeriksel)

Oyun kitabı iç ve dış yapı özellikleri göz önüne alındığında çocuğa yönelik ögesine, kullandığı illüstrasyon- metin uyumu, renkleri, kitabın dayanıklılığı gibi özellikleriyle uymaktadır.

Oyun kitabında iç yapı özellikleri; tema, konu, kahramanlar, dil ve anlatım, kurgu, ileti öğelerine bakılarak incelenecektir.

Bu kitapta doğada var olan canlıların günlük rutinlerinin oyuna çevrilmesi teması üzerine yoğunlaşmıştır. Konu günlük yaşam aktivitelerinin oyunlaştırılmasıyla canlılar arasındaki iletişimidir. Karakterler canlılardır. Kurgu her sayfada farklı bir olayı ve aktiviteyi işlemekte ve sayfalar ardışık bir sıra içerisinde olayları ve aktiviteleri anlatmaktadır. Metnin iletisi temel günlük rutinleri öğretmek üzere bunları keyifli hale getirmek üzerine kuruludur. Dil ve anlatım sade akıcı ve açıklayıcıdır. Noktalama işaretleri doğru kullanılmıştır. Kavramlar metin-illüstrasyon ilişkisi kurularak anlamlandırılmıştır.

Gün doğumu ay ve güneşin yer değiştirmesi etkileşimiyle ilk sayfada oyunlaştırılmıştır. Kahvaltı etkileşimlerle oyunlaştırılmıştır. Tırtılın yaprak yemesi, tavuğun toprak altından yiyecek yemesi, zürafanın yaprağa uzanmasına yardım etme, maymunun muzunu soymasına yardım etme, son olarak severek yapılan her şeyin bir oyun olması mesajı ve çocuğun yemek yemesine yardım etme.

Dış Yapı	İç Yapı
Boyut- <i>14x14 cm</i> Kapak/Cilt- <i>Sert mukavva / formlama - tutkal</i> Kâğıt- <i>Mat, Birinci hamur</i> Resimleme- <i>Metni tamamlayıcı resim</i> Tipografi – <i>Metin tipi, yuvarlak</i> Sayfa Düzeni Tasarım Öğeleri <i>Renk</i> <i>Doku</i> <i>Işık/Gölge</i> <i>Ton/Valör</i> <i>Çizgi</i> <i>Espas</i> <i>Şekil</i> Tasarım İlkeleri <i>Ritim ve Hareket</i> <i>Bütünlük</i> <i>Çeşitlilik</i>	Tema- <i>Doğa</i> Konu- <i>Oyun kavramı</i> Kahramanlar- <i>Güneş, ay, tırtıl, tavuk, böcek, zürafa, maymun, bebek</i> Dil ve Anlatım- <i>Sade, akıcı</i> İleti- <i>Günlük rutinleri öğreterek bunları keyifli hale getirmek</i> Kurgu- <i>Her sayfada başka bir olay</i>

Tablo 4.12. Oyun Kitabı Değerlendirme Tablosu

4.13. Kar

Kar kitabı iç ve dış yapı özellikleri kategorilerinde ve dış yapı özelliklerinde tasarım öge ve ilkeleri alt başlığında incelenecektir. Dış yapı özelliklerinde boyut, kâğıt, tipografi, resimleme, sayfa düzeni yer almaktadır.

Görsel 4.13. Kar Kitabı Kapak ve Resimli İç Sayfa Tasarımı (Odabaşı 2024)

4.13.a. Dış Yapı Özellikleri (Biçimsel)

Kar kitabının boyutları 14x14 cm olmakla birlikte elde tutmaya elverişli ve çocuğun ilgisini çekebilecek niteliktedir.

Kitabın kapağında yer alan illüstrasyonlar ilgi çekicidir ve konu ile ilgili ipuçları vermektedir. Kullanılan kâğıt mat ve birinci hamur olup kalın kartondur. Kitabın dayanıklılığını artırmakta ve illüstrasyonların ve metinlerin net ve düzgün görünmesini sağlamaktadır. Kitabın kenarlarının yuvarlatılmış olması çocukların güvenlikleri açısından olumludur. Hikâyede kullanılan metin tipi kapak sayfası ve hikâye anlatımında farklıdır. Kapakta büyük puntolarla ve mavi renkle kitap ismi yazılarak sunuş tipi harf kullanılmıştır. Kitap kapağında yazar ismi de yer almaktadır. Kitabın arka kapağında ise içerikle ilgili kısa bir bilgi ve yine kitapla ilişkili görseller bulunmaktadır. Bu da kitabın amacını ve içeriğini yansıtmaktadır. Kitabın içeriğinde canlı ve parlak renkler kullanılarak resimlemeler oluşturulmuştur. Hikâye anlatımında, göz yormayan ve okunması kolay metin tipi harf kullanılmıştır. Kitapta kullanılan tipografi illüstrasyon diline uygun yuvarlak formda ve çocuğa hitap eden şekildedir. Çocuk kitapları için başlangıçta rahat görebilecekleri 36 punto kullanılarak ardından giderek 14 puntoya düşülmelidir. Kitapta 24 punto kullanılmıştır. Metinler sayfanın üst ya da alt kısmında düzenli bir şekilde yerleştirilmiş ve resimlemelerin ön plana çıkmasını sağlamıştır. Vurgu yapılmak istenilen kelimeler büyük ve siyah renkte yazılmıştır. Sayfa düzenlemeleri tasarım öge ve ilkelerine göre incelenmiştir.

4.13.a.i. Tasarım Öge ve İlkeleri

Tasarım ilkelerinden ritim, hareket, denge, vurgu, zıtlık, armoni, bütünlük, oran, çeşitlilik; öğelerinden renk, doku, çizgi, biçim, değer, ışık/gölge, ton, valör, şekil, espasa göre inceleme yapılacaktır.

Kitap boyunca tekrar eden kar tanesi çizimleri ve kar ve yağmur damlalarının yağışı ile ritim ve hareket oluşturulmuştur. Kar tanesi, kardan adam daha canlı renkler kullanılarak ve büyük boyutlarda çizilerek vurgulanmıştır. Kitapta renk kontrastı beyaz kar tanelerinin ve bulutların koyu mavi arka plan üzerinde öne çıkmasıyla oluşturulmuştur.

Kar kitabında hâkim olan renk ana renklerden mavidir. Kitabın son sayfalarında kırmızı ve mavi yan yana kullanılarak yalın bir kontrast oluşturulmuştur. Espas kullanımı azdır. Metinler espas kullanılan yerlerde konumlanmıştır. Kitap bu konuda ortak bir dile sahip değildir. Dinlendirici etkiden uzaktır.

Kitapta uzakta yer alan nesnelere küçük, yakındakiler daha büyük resmedilerek resimdeki hiyerarşi artırılmış ve perspektif oluşturulmuştur. Yapay dokular olarak çocuğun kıyafetleri ile doğal dokular; ağaçlık alanlar, hayvanlar, dinamik dokular; kar ve buhar ile tasvir edilerek doku farklılıklarına değinilmiş ve gerçek dünyayla ilişki artırılmıştır.

Düz, yay, paralel gibi farklı çizgilere yer verilerek çalışma zenginleştirilmiştir. Nesnelere formu genel gerçekçi çizilmeye çalışılmıştır. Çizer kar tanesini, bulutu, su damlasını yakından ve olduğundan büyük çizerek stilize etmiştir.

Işık ve gölge öğelerine yer verilmiştir. Tonlamalar kullanılmış ve üç boyutlu hissi ifade edebilmek için form öğelerinde açık- koyu renk skalası kullanılarak valör

ögesine yer verilmiştir. Kitapta iki boyutlu organik şekil olarak kar taneleri yer almaktadır. Bazı sayfalarda kar tanelerine ve su damllarına geometrik şekillerden daire olarak yer verilmiştir.

4.13.b. İç Yapı Özellikleri (İçeriksel)

Kar kitabı iç ve dış yapı özellikleri göz önüne alındığında çocuğa görelilik ögesine, kullandığı illüstrasyon- metin uyumu, renkleri, kitabın dayanıklılığı gibi özellikleriyle uymaktadır.

Kar kitabında iç yapı özellikleri; tema, konu, kahramanlar, dil ve anlatım, kurgu, ileti ögelerine bakılarak incelenecektir. Kitabın ana teması kar ve doğa döngüsüdür. Karın nasıl oluştuğu ve kar tanelerinin yolculuğunu doğayla ilişkisini anlatmaktadır. Kitabın konusu bulutların nasıl kar taneciklerini oluşturduğu ve bu kar tanelerinin yere düşmeden önceki aşamalarını anlatmaktadır. Kitabın kurgusunda önce bulut gösterilerek su buharının donarak kar şeklini alışı, farklı ortamlara düşüşüyle hikâye oluşturulmuştur. Kitabın iletisinde doğanın döngüsü ve karın oluşum süreçlerini öğretme yer almaktadır. Dil ve anlatım sade akıcı ve açıklayıcıdır. Noktalama işaretleri doğru kullanılmıştır. Kavramlar metin- illüstrasyon ilişkisi kurularak anlamlandırılmıştır. Kitap içerisinde etkileşimli açılıp kapanan bulut figürleri var. Bulut- İçerisinde ne olduğu açılıp kapatılarak gösteriliyor, su buharı, su damlacıkları ve kristallerden oluşur. Yağmur- Biriken su damlacıklarının taşmasıyla gösterilmiş. Kar- Hava çok soğuksa yağmurun kara dönüştüğü bu şekilde oluştuğu aktarılmış. Kar tanelerinin hepsinin birbirinden “farklı” olduğu anlatılmış. Akarsu- Kar tanesinin akarsuya düşmesi ve karışması. Erkek çocuğunun burnuna düşen kar tanesi imgenmiş. Durum “çok özel” olarak tanımlanmış.

Dış Yapı	İç Yapı
Boyut- <i>14x14 cm</i> Kapak/Cilt- <i>Sert mukavva / formlama -tutkal</i> Kâğıt- <i>Mat, Birinci hamur</i> Resimleme- <i>Metni tamamlayıcı resim</i> Tipografi – <i>Metin tipi, yuvarlak</i> Sayfa Düzeni Tasarım Öğeleri <i>Renk</i> <i>Doku</i> <i>Işık/Gölge</i> <i>Ton/Valör</i> <i>Çizgi</i> <i>Espas</i> <i>Şekil</i> Tasarım İlkeleri <i>Ritim ve Hareket</i> <i>Vurgu</i> <i>Zıtlık</i>	Tema- <i>Doğa</i> Konu- <i>Bulutların nasıl kar taneciklerini oluşturduğu</i> Kahramanlar- <i>Kar tanesi, öküz, erkek çocuk, leylek, bulut,</i> Dil ve Anlatım- <i>Sade, akıcı</i> İleti- <i>Karın oluşum süreçlerinin öğretilmesi</i> Kurgu- <i>Karın oluşumunda başından geçenler</i>

Tablo 4.13. Kar Kitabı Değerlendirme Tablosu

4.14. Su

Su kitabı iç ve dış yapı özellikleri kategorilerinde ve dış yapı özelliklerinde tasarım öge ve ilkeleri alt başlığında incelenecektir. Dış yapı özelliklerinde boyut, kâğıt, tipografi, resimleme, sayfa düzeni yer almaktadır.

Görsel 4.14. Su Kitabı Kapak ve Resimli İç Sayfa Tasarımı (Odabaşı 2024)

4.14.a. Dış Yapı Özellikleri (Biçimsel)

Su kitabının boyutları 14x14 cm olmakla birlikte elde tutmaya elverişli ve çocuğun ilgisini çekebilecek niteliktedir.

Kitabın kapağında yer alan illüstrasyonlar ilgi çekicidir ve konu ile ilgili ipuçları vermektedir. Kullanılan kâğıt mat ve birinci hamur olup kalın kartondur. Kitabın dayanıklılığını artırmakta ve illüstrasyonların ve metinlerin net ve düzgün görünmesini sağlamaktadır. Kitabın kenarlarının yuvarlatılmış olması çocukların güvenlikleri açısından olumludur. Hikâyede kullanılan metin tipi kapak sayfası ve hikâye anlatımında farklıdır. Kapakta büyük puntolarla ve beyaz renkle kitap ismi yazılarak sunuş tipi harf kullanılmıştır. Kitap kapağında yazar ismi de yer almaktadır. Kitabın arka kapağında ise içerikle ilgili kısa bir bilgi ve yine kitapla ilişkili görseller bulunmaktadır. Bu da kitabın amacını ve içeriğini yansıtmaktadır. Kitabın içeriğinde canlı ve parlak renkler kullanılarak resimlemeler oluşturulmuştur. Bunun yanı sıra sayfalarda interaktif öge olarak 3 boyutlu su damlası kullanılarak anlamsal olarak kitap ismiyle uyumlu özel kesimle damla karakterize edilmiştir. Hikâyeye anlatımında, göz yormayan ve okunması kolay metin tipi harf kullanılmıştır. Kitapta kullanılan tipografi illüstrasyon diline uygun yuvarlak formda ve çocuğa hitap eden şekildedir. Çocuk kitapları için başlangıçta rahat görebilecekleri 36 punto kullanılarak ardından giderek 14 puntoya düşülmelidir. Kitapta 24 punto kullanılmıştır. Metinler sayfanın üst ya da alt kısmında düzenli bir şekilde yerleştirilmiş ve resimlemelerin ön plana çıkmasını sağlamıştır. Vurgu yapılmak istenilen kelimeler büyük ve siyah ve beyaz renkte yazılmıştır. Sayfa düzenlemeleri tasarım öge ve ilkelerine göre incelenmiştir.

4.14.a.i. Tasarım Öge ve İlkeleri

Tasarım ilkelerinden ritim, hareket, denge, vurgu, zıtlık, armoni, bütünlük, oran, çeşitlilik; öğelerinden renk, doku, çizgi, biçim, değer, ışık/gölge, ton, valör, şekil, espasa göre inceleme yapılacaktır.

Kitapta belirli aralıklarla tekrarlanan su damlası karakteriyle ritim oluşturulmuştur. Su damlasının değişik ortamlarda ilerlemesiyle örneğin göllere ulaşması, okyanusta ilerlemesiyle hareket ögesi kullanılmıştır. Vurgu su damlası karakteri üzerine yoğunlaşmıştır. Ana karakter daha büyük ve parlak renklere sahiptir. Armoni, kitabın genelinde aynı renk paleti kullanılarak oluşturulmuştur. Kitapta bütünlük hikâyenin anlamı ve resimlemelerle sağlanmıştır.

Su kitabı resimlemelerinde yine hâkim olan renk ana renklerden mavidir. Kitabın ikinci sayfasında kahverengi renk toprak temsiliyle üçüncü sayfasında yeşillikler doğayı temsil ederek yoğunlaşmıştır. Resimlemelerde canlı ve parlak renkler kullanılmıştır. Açık koyu, yalın, tamamlayıcı kontrastlar kullanılmıştır. Doğal dokular başarılı bir şekilde kullanılarak gerçeklik ile ilişki artırılmıştır.

Kitapta espas kullanıma az rastlanmaktadır. Espas kullanılan yerlerde serinin genelinde olduğu gibi metinlere yer verilmiştir. Espas kullanılan yerlerde negatif alan arka plan hissi oluşturmuştur. Bir derinlik hissi oluşturmuş ve hareket etkisini artırmıştır.

Düz, zikzak ve paralel çizgilere ver verilerek anlatım zenginleştirilmiştir. Işık ve gölge öğelerine yer verilmiştir. Tonlamalar kullanılmış ve üç boyutlu hissi ifade edebilmek için form öğelerinde açık- koyu renk skalası kullanılarak valör ögesine yer

verilmiştir. Organik şekillerden su damlası şekline yer verilmiştir. Kitapta tüm sayfalarda yer alan su damlası hariç bütün formlar gerçeğe yakın çizilmiştir.

4.14.b. İç Yapı Özellikleri (İçeriksel)

Su kitabı iç ve dış yapı özellikleri göz önüne alındığında çocuğa görelilik ögesine, kullandığı illüstrasyon- metin uyumu, renkleri, kitabın dayanıklılığı gibi özellikleriyle uymaktadır.

Su kitabında iç yapı özellikleri; tema, konu, kahramanlar, dil ve anlatım, kurgu, ileti öğelerine bakılarak incelenecektir.

Su kitabında suyun hayat üzerindeki önemi ve suyun yolculuğu teması üzerinden su damlasının başından geçenler anlatılmıştır. Konu su damlasının maceraları ve çevresindeki doğal unsurlarla etkileşimiyle su ile ilgili kavramların aktarılmasıdır. Ana karakter su damlasıdır. Kurgu su damlasının başlangıçtan sona kadar olan serüvenini anlatır. Her sayfada ayrı bir macera ve öğrenme fırsatı bulunur. Kurgu okuyucunun suyun önemini keşfetmesine ve hikâyeye bağlanmasına yardımcı olmaktadır. Kitabın iletisi suyun önemine yönelik bir bilinç oluşturarak doğal kaynaklara karşı sorumluluk mesajı da vermektedir. Dil ve anlatım sade akıcı ve açıklayıcıdır. Noktalama işaretleri doğru kullanılmıştır. Kavramlar metin-illüstrasyon ilişkisi kurularak anlamlandırılmıştır.

Kitap tasarım olarak her sayfanın ortasında su damlası şeklinde bir oyuntuya sahip. Buluta ağır gelen su damlasının düşmesiyle hikâyeye başlıyor.

BİRİKİNTİ- Bir araya gelmiş su damlacıkları olarak ifade edilmiş.

GÖLLER- Su birikintileri arkadaşlarıyla buluşarak büyüyüp gölleri oluşturuyor.

Göllerin içinde yaşayan canlılar resmedilmiş.

AKARSULAR- G6llerin sulari akarsularla buluşuyor. Akarsuların “uzun” oluşu ve k6ylerden, kasabalardan, şehirlerden, 6lkelerden geçişi anlatılıyor.

DENİZLER- Akarsuların denizlerle buluşması anlatılıyor. Ve denizde yaşayan farklı canlılar resmedilmiş.

OKYANUSLAR- Denizlerden b6y6k olduğu ve derinliği belirtilmiş.

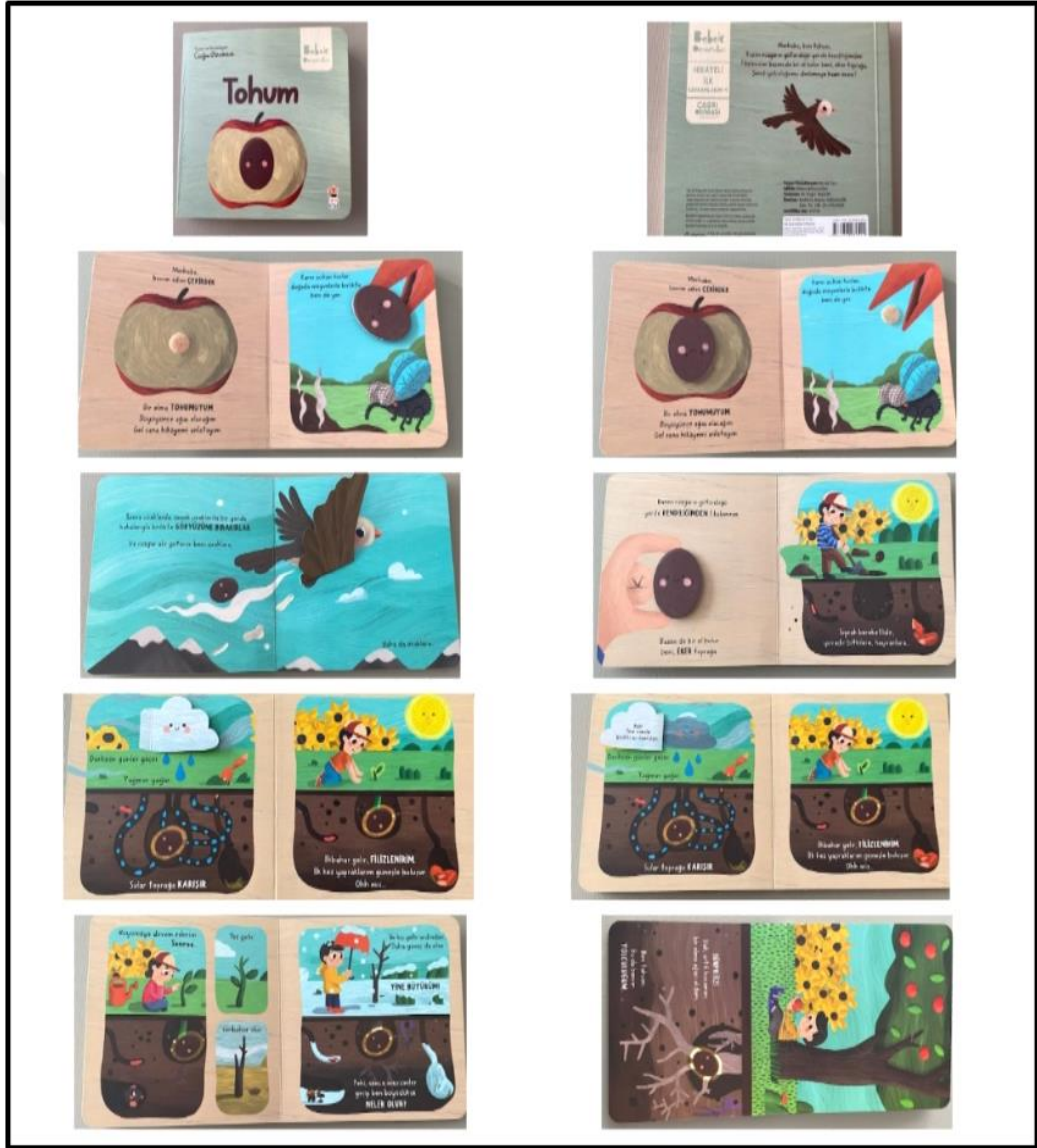
Dış Yapı	İç Yapı
Boyut- <i>14x14 cm</i> Kapak/Cilt- <i>Sert mukavva / formlama -tutkal</i> Kâğıt- <i>Mat, Birinci hamur</i> Resimleme- <i>Metni tamamlayıcı resim</i> Tipografi – <i>Metin tipi, yuvarlak</i> Sayfa Düzeni Tasarım Öğeleri <i>Renk</i> <i>Doku</i> <i>Işık/Gölge</i> <i>Ton/Valör</i> <i>Çizgi</i> <i>Espas</i> <i>Şekil</i> Tasarım İlkeleri <i>Ritim ve Hareket</i> <i>Bütünlük ve Armoni</i> <i>Vurgu</i>	Tema- <i>Doğa ve su</i> Konu- <i>Su ile ilgili kavramlar</i> Kahramanlar- <i>Su damlası, karıncalar, balıklar, yunus, yengeç, ahtapot</i> Dil ve Anlatım- <i>Sade, akıcı</i> İleti- <i>Suyun önemi</i> Kurgu- <i>Su damlasının başından geçenler</i>

Tablo 4.14. Su Kitabı Değerlendirme Tablosu

4.15. Tohum

Tohum kitabı iç ve dış yapı özellikleri kategorilerinde ve dış yapı özelliklerinde tasarım öge ve ilkeleri alt başlığında incelenecektir. Dış yapı özelliklerinde boyut, kâğıt, tipografi, resimleme, sayfa düzeni yer almaktadır.

Görsel 4.15. Tohum Kitabı Kapak ve Resimli İç Sayfa Tasarımı (Odabaşı 2024)

4.15.a. Dış Yapı Özellikleri (Biçimsel)

Tohum kitabının boyutları 14x14 cm olmakla birlikte elde tutmaya elverişli ve çocuğun ilgisini çekebilecek niteliktedir.

Kitabın kapağında yer alan illüstrasyonlar ilgi çekicidir ve konu ile ilgili ipuçları vermektedir. Kullanılan kâğıt mat ve birinci hamur olup kalın kartondur. Kitabın dayanıklılığını artırmakta ve illüstrasyonların ve metinlerin net ve düzgün görünmesini sağlamaktadır. Kitabın kenarlarının yuvarlatılmış olması çocukların güvenlikleri açısından olumludur. Hikâyede kullanılan metin tipi kapak sayfası ve hikâye anlatımında farklıdır. Kapakta büyük puntolarla ve kahverengi renkle kitap ismi yazılarak sunuş tipi harf kullanılmıştır. Kitap kapağında yazar ismi de yer almaktadır. Kitabın arka kapağında ise içerikle ilgili kısa bir bilgi ve yine kitapla ilişkili görseller bulunmaktadır. Bu da kitabın amacını ve içeriğini yansıtmaktadır. Hikâye anlatımında, göz yormayan ve okunması kolay metin tipi harf kullanılmıştır. Kitapta kullanılan tipografi illüstrasyon diline uygun yuvarlak formda ve çocuğa hitap eden şekildedir. Çocuk kitapları için başlangıçta rahat görebilecekleri 36 punto kullanılarak ardından giderek 14 puntoya düşülmelidir. Kitapta 24 punto kullanılmıştır. Metinler sayfanın üst ya da alt kısmında düzenli bir şekilde yerleştirilmiş ve resimlemelerin ön plana çıkmasını sağlamıştır. Vurgu yapılmak istenilen kelimeler büyük ve siyah ve beyaz renkte yazılmıştır. Sayfa düzenlemeleri tasarım öge ve ilkelerine göre incelenmiştir.

4.15.a.i. Tasarım Öge ve İlkeleri

Tasarım ilkelerinden ritim, hareket, denge, vurgu, zıtlık, armoni, bütünlük, oran, çeşitlilik; ögelerinden renk, doku, çizgi, biçim, değer, ışık/gölge, ton, valör, şekil, espasa göre inceleme yapılacaktır.

Sayfalardaki görseller kitabın içerisinde bir ritmik akış oluşturacak şekilde düzenlenmiştir. Kitapta açılır kapanır bölümlerle ve görsellerle hareket sağlanmıştır. Kitap boyunca tutarlı bir tema ile bütünlük hakimdir. Görseller arasında büyüklük, küçüklük oranı dengeli ve estetik bir şekilde kullanılmıştır. Etkileşimli unsurlar ve sayfalar arası kullanılan görsel ve metinsel unsurlar ile çeşitlilik sağlanmıştır.

Tohum kitabına hâkim olan renkler soğuk ve mat renklerdir. Ana renklerden mavi, kırmızı, sarı ve ara renklerden turuncu, bej, lacivert, kahverengi; nötr renklerden gri, beyaz ve siyah kullanılmıştır. Kitapta renk kontrastlarına yer verilmiştir.

Doğal dokulara taklit doku ile yer verilerek gerçekliğe yaklaştırılmak istenmiştir. Nesnelerin biçimleri gerçeğe yakın üç boyutlu resmedilmiştir. Espas kullanımı kitap kapağında ve sırtında daha yoğun olmakla birlikte kitap içerisinde azdır. Dinlendirici etkiden uzaktır.

Düz, yatay, spiral, yay çizgi çeşitlerine yer verilmiştir. İki boyutlu şekiller yer almamaktadır. Işıklandırma ve gölge hacim oluşturmuş ve üçüncü boyutu ortaya çıkartarak ışıklandırmaların derecesi tonlamaları etkilemiştir. Tonlamalar kullanılmıştır. Burada biçimsel olarak gerçeğe yakınlık söz konusudur. Valör ögesine dikkat edilmiştir.

4.15.b. İç Yapı Özellikleri (İçeriksel)

Tohum kitabı iç ve dış yapı özellikleri göz önüne alındığında çocuğa görelilik ögesine, kullandığı illüstrasyon- metin uyumu, renkleri, kitabın dayanıklılığı gibi özellikleriyle uymaktadır.

Tohum kitabında iç yapı özellikleri; tema, konu, kahramanlar, dil ve anlatım, kurgu, ileti öğelerine bakılarak incelenecektir.

Tohum kitabında doğanın döngüsü ve bir tohumun bitkiye dönüşümü teması üzerinden tohumun başından geçenler anlatılmıştır. Hayatın mucizelerini ve döngüsünü, sabırla beklemenin önemi vurgulanmıştır. Konu bir elma çekirdeğinin nasıl bir tohuma ve sonra kocaman bir ağaca dönüştüğünü anlatır. Tohuma dair kavramların verilmesi üzere tohum karakterinin doğadaki yolculuğu üzere devam etmektedir. Karakter tohumdur. Kurgu tohumun başından geçenler olarak çekirdeğin toprakla buluşmasıyla başlar ve filizlenmesi, büyümesi ve nihayetinde ağaç olması süreciyle devam eder. Metnin ileti tohum ile ilgili kavramlarının öğretimi ve doğanın döngüsünün bir parçası olmanın ve sabırla beklemenin getirdiği olumlu sonuçlardır. Dil ve anlatım sade akıcı ve açıklayıcıdır. Noktalama işaretleri doğru kullanılmıştır. Kavramlar metin- illüstrasyon ilişkisi kurularak anlamlandırılmıştır. TOHUM- ÇEKİRDEK- Elma tohumunun çekirdek olduğu gösterilmiş.

Kuşların çekirdekleri yiyerek dışkılarıyla gökyüzüne bırakması anlatılmış.

EKME- Bazen kendi başına filizlenebildiği ve bazen de bir kişiye ihtiyaç duyulduğu anlatılmış. Toprağa tohum eken bir çocuk resmedilmiş.

KARIŞMA- Yağmurların yağışı ve toprağa karışması gösterilmiş.

FİLİZLENME- İlbahar mevsimi gelmiş ve güneşle buluşan tohum filizlenmiş olarak anlatılmış.

Mevsimler geçtikçe büyüyen fidanın ağaca dönüşmesi ve toprak altındaki köklerin resmedilmesiyle tohumun yolculuğu bitirilmiş.

Dış Yapı	İç Yapı
Boyut- <i>14x14 cm</i> Kapak/Cilt- <i>Sert mukavva / formlama -tutkal</i> Kâğıt- <i>Mat, Birinci hamur</i> Resimleme- <i>Metni tamamlayıcı resim</i> Tipografi – <i>Metin tipi, yuvarlak</i> Sayfa Düzeni Tasarım Öğeleri <i>Renk</i> <i>Doku</i> <i>Işık/Gölge</i> <i>Ton/Valör</i> <i>Çizgi</i> <i>Espas</i> Tasarım İlkeleri <i>Ritim ve Hareket</i> <i>Bütünlük</i> <i>Çeşitlilik</i> <i>Oran</i>	Tema- <i>Doğanın döngüsü</i> Konu- <i>Tohum ile ilgili kavramlar</i> Kahramanlar- <i>Tohum, hayvanlar</i> Dil ve Anlatım- <i>Sade, akıcı</i> İleti- <i>Tohum ile ilgili kavramların verilmesi</i> Kurgu- <i>Tohumun başından geçenler</i>

Tablo 4.15. Tohum Kitabı Değerlendirme Tablosu

4.16. Güneş Sistemi

Güneş Sistemi kitabı iç ve dış yapı özellikleri kategorilerinde ve dış yapı özelliklerinde tasarım öge ve ilkeleri alt başlığında incelenecektir. Dış yapı özelliklerinde boyut, kâğıt, tipografi, resimleme, sayfa düzeni yer almaktadır.

Görsel 4.16. Güneş Sistemi Kitabı Kapak ve Resimli İç Sayfa Tasarımı (Odabaşı 2024)

4.16.a. Dış Yapı Özellikleri (Biçimsel)

Güneş Sistemi kitabının boyutları 14x14 cm olmakla birlikte elde tutmaya elverişli ve çocuğun ilgisini çekebilecek niteliktedir.

Kitabın kapağında yer alan illüstrasyonlar ilgi çekicidir ve sevimli gezegen figürleriyle konu ile ilgili ipuçları vermektedir. Kullanılan kâğıt mat ve birinci hamur olup kalın kartondur. Kitabın dayanıklılığını artırmakta ve illüstrasyonların ve metinlerin net ve düzgün görünmesini sağlamaktadır. Kitabın kenarlarının yuvarlatılmış olması çocukların güvenlikleri açısından olumludur. Hikâyede kullanılan metin tipi kapak sayfası ve hikâye anlatımında farklıdır. Kapakta büyük puntolarla ve kontrast renkle kitap ismi yazılarak sunuş tipi harf kullanılmıştır. Yazar ismi de yer almaktadır. Kitabın arka kapağında ise içerikle ilgili kısa bir bilgi ve yine kitapla ilişkili görseller bulunmaktadır. Bu da kitabın amacını ve içeriğini yansıtmaktadır. Hikâye anlatımında ise göz yormayan ve okunması kolay metin tipi harf kullanılmıştır. Kitapta kullanılan tipografi illüstrasyon diline uygun yuvarlak formda ve çocuğa hitap eden şekildedir. Kitapta 24 punto kullanılmıştır. Vurgu yapılmak istenilen kelimeler büyük ve beyaz renkte yazılmıştır. Metinler sayfanın üst ya da alt kısmında düzenli bir şekilde yerleştirilmiş ve resimlemelerin ön plana çıkmasını sağlamıştır. Sayfa düzenlemeleri tasarım öge ve ilkelerine göre incelenmiştir.

4.16.a.i. Tasarım Öge ve İlkeleri

Tasarım ilkelerinden ritim, hareket, denge, vurgu, zıtlık, armoni, bütünlük, oran, çeşitlilik; ögelerinden renk, doku, çizgi, biçim, değer, ışık/gölge, ton, valör, şekil, espasa göre inceleme yapılacaktır.

Hareket ilkesi gezegenlerin hareketlerini vermek için kullanılmıştır. Temaya uygun seçilen renklerle kitabın sayfalarında bütünlük hakimdir. Güneş sistemi kitabında uzay ve gece teması sebebiyle lacivert rengi hakimdir. Açık koyu, sıcak soğuk, tamamlayıcı kontrastlar kullanılmıştır. İlk sayfada doğal doku olarak kar dokusu verilmiştir. Üçüncü sayfada etkileşimli olarak güneş formunun üzerinde pütürlü bir doku yer almaktadır.

Resimlemelerde espas ögesine az rastlanmaktadır. Var olan yerlerde metinler yer almaktadır. Negatif alana arka plan hissi oluşturmuştur. Spiral, düz, yay gibi çizginin farklı formlarına yer verilerek kompozisyon güçlendirilmiştir.

Yıldız şekline yer verilmiştir. Işıklandırma ve gölgelere yer verilerek hacim oluşturulmuştur. Tonlamalar ve valör ögesine dikkat edilerek açık- koyu renk skalasıyla üç boyut kazandırılmıştır. Resimlemelerin formu gerçeğe yakın çizilmiştir.

4.16.b. İç Yapı Özellikleri (İçeriksel)

Güneş Sistemi kitabı iç ve dış yapı özellikleri göz önüne alındığında çocuğa görelilik ögesine, kullandığı illüstrasyon- metin uyumu, renkleri, kitabın dayanıklılığı gibi özellikleriyle uymaktadır. İçyapı özellikleri; tema, konu, kahramanlar, dil ve anlatım, kurgu, ileti öğelerine bakılarak incelenecektir.

Güneş Sistemi kitabında doğa teması üzerinden mevsimlerin ve doğadaki değişimleri nasıl oluştuğu kavramlarla anlatılmıştır. Konu güneş sistemini kapsayan kavramların verilmesi üzere çocuk karakterlerin uzay gezisi üzere devam etmektedir. Karakterler erkek çocuk, kız çocuk, dünya, güneş, ay'dır.

Kurgu merak üzerine yoğunlaşarak çocuk karakterlerin keşfe ve maceraya çıkmasıyla oluşturulmuştur. Metnin iletisi güneş sistemine ait kavramlarının

öğretimidir. Dil ve anlatım sade, akıcı ve açıklayıcıdır. Noktalama işaretleri doğru kullanılmıştır. Kavramlar metin- illüstrasyon ilişkisi kurularak anlamlandırılmıştır. Hikâye girişinde kar yağışı ve oynayan çocuklar resmedilmiş. Mevsimler değişiyor, tohumlar büyüyor. Peki bunlar nasıl oluyor? şeklinde soru yöneltmiş.

Uzay mekiğine binen çocuklarla hikâye başlıyor.

GEZEGENLER- Uzaya ulaşınca güneş sistemi gösterilerek bunlar komşu gezegenlerimiz şeklinde tanıtılıyor. Aralarında Dünya'yı fark etmesi sağlanıyor.

MEVSİMLER- Dünyanın Güneş etrafında tüm yıl boyunca dönmesiyle mevsimler oluşur. SONBAHAR -KIŞ -İLKBAHAR -YAZ

AY- Dünyanın etrafında günlerce döndüğü anlatılıyor.

Kitap sonunda roketin ucu açılıp kapanıyor ve erkek çocuk karakteri çıkıyor.

Dış Yapı	İç Yapı
Boyut- <i>14x14 cm</i> Kapak/Cilt- <i>Sert mukavva / formlama - tutkal</i> Kâğıt- <i>Mat, Birinci hamur</i> Resimleme- <i>Metni tamamlayıcı resim</i> Tipografi – <i>Metin tipi, yuvarlak</i> Sayfa Düzeni Tasarım Öğeleri <i>Renk</i> <i>Doku</i> <i>Biçim</i> <i>Işık/Gölge</i> <i>Ton/Valör</i> <i>Çizgi</i> <i>Espas</i> <i>Şekil</i> Tasarım İlkeleri <i>Hareket</i> <i>Bütünlük</i>	Tema- <i>Uzay ve Güneş Sistemi</i> Konu- <i>Uzay Gezisi</i> Kahramanlar- <i>Erkek çocuk, kız çocuk, dünya, güneş, ay</i> Dil ve Anlatım- <i>Sade, akıcı</i> İleti- <i>Güneş Sistemi kavramlarının verilmesi</i> Kurgu- <i>Çocuk kahramanların başından geçenler</i>

Tablo 4.16. Güneş Sistemi Kitabı Değerlendirme Tablosu

BÖLÜM V

BULGULAR

Bu çalışmada Bebek Üniversitesi Hikâyeli İlk Kavramlarım kitaplarının toplam 4 set olmak üzere 16 adet kitabı görsel iletişim tasarımı bağlamında incelenmiştir.

- Bebek Üniversitesi serisi kitaplarında anlatım kısa, öz ve akıcıdır ve yaş grubuna uygun bir dil kullanılmıştır.
- Kavramlar her kitapta farklı karakterler kullanılarak ve her bir hikâye kitabında öykü bütünlüğü korunarak hikâye akışı içerisinde verilmiştir.
- -Bebek Üniversitesi serisinde kavram anlatımında kadın, erkek ve çocukların yanı sıra hayvanlara da (karıncalar, balıklar, yunus, yengeç, ahtapot, sinek, kuş, tilki, güneş, köstebek, solucan, panda) yer verilmiştir.
- Bebek Üniversitesi serilerinde kavram öğretiminde resimli analogilere yer verilmiştir.
- Bebek Üniversitesi serisindeki “Öz bakım”, “Tohumlar” ve “Güneş Sistemi” kitaplarında diğer kitaplardan farklı olarak bazı dikey karakter ve nesnelere yatay olarak iki tam sayfada yer verilmiştir.
- Bebek Üniversitesi serisinin ilk kitabı olan “Büyük- Küçük” kitabında siyah, beyaz, kırmızı olmak üzere yalnızca 3 renk kullanılmıştır.
- Serinin ikinci kitabında yine siyah- beyaz renk ağırlıkta kullanılarak diğer renkler eklenmiştir.
- Serinin devamında renkler artırılarak, konular derinleştirilmiştir.
- Kavramlar metin- illüstrasyon ilişkisi kurularak anlamlandırılmıştır.

- Kitaplarda tasarım ilkelerinden ağırlıklı olarak hareket ve bütünlük kullanımı dikkat çekmektedir.
- Bebek Üniversitesi serisi kitaplarında vurgulanmak istenen kelimeler koyu renkle yazılmıştır.
- Bebek Üniversitesi serisinin ilerleyen bölümünde yer alan “Oyun”, “Kar” ve “Tohum” “Güneş Sistemi” kitaplarında diğer kitaplardan farklı olarak hareketli kısımlar bulunmaktadır.
- “Su” kitabında anlatıma görsel olarak boyut ve derinlik katan su damlası şeklinde bir oyuk bulunmaktadır.
- Bebek Üniversitesi serisinin ilk 8 kitabı 11,5x15 cm boyutunda olup son 8 kitabı 14x14 cm boyutundadır.
- Kitaplar her seri 4’er kitap olmak üzere sol köşesi açık bir kutu içerisinde bir arada bulunmaktadır.
- Kitap kapağı ve sayfaları sert mukavva ve dayanıklıdır.
- Kitap kolay taşınabilir ve dayanıklıdır.
- Serinin tamamında sade ve akıcı bir dil anlatım görülmektedir.
- Serinin geneline bakıldığında ağırlıklı olarak doğa ile ilişkili temaların işlendiği görülmektedir.
- Kitabın dış yapı özellikleri bağlamında kenarlarının yuvarlatılmış olduğu görülmektedir.
- Kitap kapağında yer alan resimlemeler kitabın içerisinde mevcuttur. Kitap kapaklarında ilgi çekici tasarımlar yer almaktadır.
- Sayfa tasarımlarında devamlılık mevcuttur.

- Bebek Üniversitesi serisinde genel sayfa düzenlemeleri göz önünde bulundurulduğunda görsel göstergelerin daha geniş yer kapladığı ve daha baskın olduğu, dilsel göstergeler olarak metinlerin daha az yer tuttuğu görülmektedir. Bu bağlamda kavram aktarımında seride görselliğin daha çok ön plana çıktığı görülmektedir.

BÖLÜM VI

SONUÇ

Çalışma kapsamında incelenen Bebek Üniversitesi kitapları çocukların günlük yaşamda karşılaşılabilecekleri kavramların anlatımı için oluşturulmuş ve tasarlanmıştır. Nitelikli bir tasarım ortaya koymak için tasarım ortaya koymak için tasarım öğelerinin etkin kullanımından faydalanmak gerekir. Tasarım öğelerinin eğitim materyallerinde kullanımı çocukların gelişimsel süreçlerini desteklemektedir. Kavram gelişimi okul öncesi dönem çocuklarında bilişsel, sosyal duygusal ve dil gelişimi açısından önemlidir.

Bu araştırmada 16 adet farklı kavram kitabı tasarım öge ve ilkeleri bağlamında iç ve dış yapı başlıkları altında incelenerek değerlendirilmiştir. 16 kitabın ilk 2 kitabında; tasarım öğelerine göre siyah beyaz renkleri hâkim olup yeşil, mavi, kırmızı, sarı, pembe turuncu renkleri daha az kullanılmıştır. Bunun sebebi çocukların ilk yıllarda görme yetilerinin çok gelişmiş olmaması ve kontrastı yüksek renklere ilgi duyması olarak yorumlanabilir. Çizimlerde çizgiler yuvarlak hatlarla oluşturulmuş. Ve çizimler iki boyutludur. Işık kullanılmamıştır. Bu bağlamda Bebek Üniversitesi kitaplarını tasarım öge ve ilkelerinin kullanımı açısından ortak bir dile sahip olup olmadığını sorgulayan çalışmanın ilgili araştırma sorusu bağlamında değerlendirdiğimizde serinin kitaplarında genel olarak bir bütünlük bulunmakla birlikte ilk kitapta farklı bir üslup benimsendiği görülmektedir.

Birinci kitapta çocukla etkileşim kurulabilmesi adına kitabın sonunda bir ayna bulunmaktadır. Hayvan karakterleri seçilerek kavram somutlaştırılmış ve hayvanlar

gerçek boyutlarda kullanılmıştır. Valör ve ton değeri kullanılmamıştır. Vurgu ilkesi balinanın sayfanın ortasında yer almasıyla kullanılmıştır. Espas bırakılan yerlerde metin yer almaktadır. Kitap kapağında, sırtında ve kitap içinde espaslar az kullanılmıştır.

Üçüncü kitaptan itibaren renkler artırılmış ve siyah beyaz temadan çıkılmıştır. Dijital fırça ile yapay dokular oluşturulmuştur. Çizimlerde genel olarak çizgiler yuvarlak hatlarla oluşturulmuştur. Valör ve ton değerleri kullanılmış. 3 boyutlu bir görünüm elde edilmeye çalışılmıştır. Duygular kitabında pandanın yüz ifadelerinin yer almasıyla ritim ilkesine yer verilmiştir. Çizer yaş grubu gereksinimlerini göz önünde bulundurarak her kitabında farklı etkileşimler sunmuş ve çizimlerinde tasarım öge ve ilkelerine dikkat ederek ortak bir dil ortaya koymuştur.

Bebek Üniversitesi kitaplarında resimlemelerde kullanılan renkler konuya göre değişiklik göstermekte midir? Resimlemelerde en çok tercih edilen renkler nelerdir? Şeklinde çalışmanın yanıt aradığı bu araştırma soruları bağlamında değerlendirildiğinde kullanılan renklerin ilgili konulara göre değişiklik gösterdiği (gökyüzü için mavi (Tohum), gökyüzü için açık mavi (Kar), gökyüzü için siyah (Güneş sistemi)) görülmektedir.

Resimlemelerde genelde pastel renkler kullanılmıştır. En çok tercih edilen renkler turuncu, bej, gri, lacivert, mavi, kırmızı, sarı, kahverengi, siyah ve beyazdır. Kitabın temasına göre renklerin kullanım sıklığı, yoğunluğu ve oranı değişmektedir.

Çalışmada ele alınan: Bebek Üniversitesi kitaplarında karakter olarak hangi canlılar kullanılmıştır? sorusu açısından değerlendirdiğimizde karakter olarak kullanılan canlılar: Erkek çocuk, kız çocuk, dünya, güneş, ay, elma tohumu, çekirdek, sinek, kuş, tilki, bulut, köstebek, solucan, su damlası, karınca, balık, yunus, yengeç,

ahtapot, leylek, kar tanesi, öküz, tırtıl, tavuk, böcek, zürafa, maymun, bebek, bebek panda, anne panda, anne, kartal, ayı, köpek, tavşan, koala, arı, salyangoz, güvercin, kutup ayısı, sincap, anne ördek, yavru ördek, anne balina, yavru balina, midye, kaplumbağa, denizanası, denizyıldızı, denizati, aslan, fil, kedi, eşek, horoz, fare, örümcek, timsah, kelebek, inek, karınca, tavşan, elma kurdu 'dur. Bebek Üniversitesi kitaplarında genelde hayvan, çocuk ve ebeveyn karakterlerine yer verilmiştir.

Çalışmanın ele aldığı: Bebek Üniversitesi kitapları kavramsal vurguyu yapabilmiş midir? Sorusu açısından yapılan incelemenin bulguları Bebek Üniversitesi serisi kitaplarının her birinde tasarım öğelerine temaların içeriklerine göre dikkat ederek ve etkileşimler kullanarak, kavramları karakterlerle somutlaştırıp metin ile başarılı bir şekilde bütünleştirerek kavramsal vurgu yapıldığını göstermektedir. 16 kitapta toplam 71 kavrama yer verilmiştir. Bunlar: Büyük-küçük, günaydın, mavi, beyaz, yeşil, kırmızı, sarı, kahverengi, kare, daire, yıldız, altıgen, dikdörtgen, üçgen, 1,2,3,4,5,6,7,8,9,10, yukarı- aşağı , dolu - boş , üstünde- altında, soğuk - sıcak, beyaz- siyah, görme, tat alma, koklama, duyma, dokunma, karlı, yağmurlu, güneşli, parçalı bulutlu, rüzgarlı, şimşekli, saç tarama, diş fırçalama, yemek yeme, tuvalet yapma, kıyafet giyme, mutsuzluk, mutluluk, gülümseme, sevinç, üzüntü, heyecan, oyun, bulut, yağmur, kar, farklı, akarsu, su, birikinti, göl, deniz, okyanus, tohum, çekirdek, ekme, karışma, filizlenme, gezegenler, mevsimler, sonbahar, kış, ilkbahar, yaz, ay olmak üzere farklı konseptlerde kavramlar verilmiştir.

Çalışmada ele alınan: Bebek Üniversitesi kitaplarında hedeflenen yaş grubuna yönelik bir görsel iletişim tasarım dili kullanılmış mıdır? Sorusu bağlamında değerlendirdiğimizde serinin incelenen kitaplarında hedef kitleye uygun bir görsel iletişim tasarımı dilinin kullanıldığı sonucuna varılmaktadır.

İlk kitaplardan başlayarak kitap içerikleri ve etkileşimleri seri devam ettikçe zenginleşmektedir. Seride okul öncesi dönem çocuklarına yönelik görsel iletişim tasarım dili başarılı bir şekilde kullanılmış. Resimlemeler dikkat çekici ve canlı renklere sahiptir.

Çalışmada yanıt aranan: Bebek Üniversitesi kitaplarında kavram öğretimi açısından içerik ve resimleme ilişkisi kurulabilmiş midir? Sorusu bağlamında çalışmanın bulguları serinin incelenen kitaplarının sade, akıcı bir dil ve anlatım üslubuyla tutarlı bir şekilde benimsediği görsel iletişim tasarımı tarzıyla kavram öğretimi açısından içerik ve resimleme ilişkisini kurduğunu göstermektedir.

Kitapların dış yapı özellikleri bağlamında kenarlarının yuvarlatılmış olması çocukların güvenlikleri açısından olumlu bir özellik olarak ön plana çıkmaktadır. Serinin ilk 8 kitabında 11,5x15 cm olan boyutun serinin son 8 kitabında 14x14 cm boyutuna ulaşması konularla birlikte serinin ikinci kısmında boyutta da değişikliğe gidildiğini göstermektedir.

Dış yapı incelemeleri özelinde; kitaplar set kutusundan çıkarken arka kapakla karşılaşmakta olup kitap set kutusunun açıklığının sol tarafa verilmesi ve sayfa bağlantı yerlerinin sağlamlaştırılması önerilmektedir.

Yapılan bu çalışmada Bebek Üniversitesi kitaplarının kavram öğretiminde başarılı bir örnek oluşturduğu metin içerikleri, hikâye örgüleri, karakter tasarımları ve resimlemeleriyle bir bütünlük oluşturarak görsel iletişim tasarım öğe ve ilkelerini özenle kullandığı sonucuna ulaşılmıştır.

KAYNAKÇA

- Abacı, Oya. 2007. Temel Sanat Eğitimi. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları
- Akçadoğan, Irmak İnan. 2006. Temel Sanat Eğitimi ve Dijital Ortam. İstanbul: Epsilon Yayıncılık.
- Ambrose, Gavin. Paul Harris. 2010. Görsel Grafik Tasarım Sözlüğü. Literatür Yayınları
- Ambrose, Gavin. Paul Harris. 2012. Grafik Tasarımın Temelleri. İstanbul: Literatür Yayınları
- Artut, Kazım. 2004. Sanat Eğitimi Kuramları ve Yöntemleri. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Becer, Emre. 2011. İletişim ve Grafik Tasarım. Ankara: Dost Kitabevi Yayınları
- Berger, John. 1986. Görme Biçimleri. İstanbul: Metis Yayınları
- Bulduk Türkmen, Banu. 2021. "Çocuk Kitabı Resimlemelerinde Ölüm Kavramı: Kavram Öğretimi ve Resimleme Bağlamında Çocuk Kitabı İncelemeleri." Sanat ve Tasarım Dergisi (28): 99-126
- Bulduk, Banu. 2016. "Design Element of Illustrated of Children's Books." Current Advances in Education: 737
- Büyükalın, Filiz, Sevil, ed. 2014. Öğrenme Öğretme Kuram ve Yaklaşımları. Ankara: Pegem Akademi,
- Coşkun, Eyyup ve Mustafa Köroğlu. 2016. "Pepee Ve Caillou Çizgi Filmlerinde Kavram Öğretimi." Milli Eğitim Dergisi, 45 (210): 601-619.

Çamlıbel Çakmak, Özlem. 2012. “Okul Öncesi Eğitim Kurumuna Devam Eden 60-71 Aylık Çocuklara Temel Kavramların Kazandırılmasında Kavram Eğitimi Programının Etkisinin İncelenmesi.” Doktora Tezi, Konya Selçuk Üniversitesi.

Çellek, Tülay ve Mehtap Sağocak. 2014. Temel Tasarım Sürecinde Yaratıcılık. İstanbul: Grafik Kitaplığı.

Çınar, Kerim ve Sema Çınar. 2023. Temel Tasarım. Konya: KTO Karatay Üniversitesi Yayıncılık

Erten, Hatice 2012 “Okul Öncesi Eğitime Devam Eden 5-6 Yaş Çocuklarının Sosyal Beceri, Akran İlişkileri ve Okula Uyum Düzeyleri Arasındaki İlişkilerin İzlenmesi.” Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi

Gökaydın, Nevide. 2010. Temel Sanat Eğitimi. İstanbul: Moss Eğitim.

Güngör, Nazife. 2011. İletişim Kuramlar ve Yaklaşımlar. Ankara: Siyasal Kitabevi

Gülmez, Elif. 2019. “Okul Öncesi Dönem Kavram Öğretiminde Youtube’un Bir Eğitim Teknolojisi Olarak Kullanılması.” Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi.

Hasdemir, Aydın. 2005. “Sosyal Beceri Eğitiminin Lise Öğrencilerinin Utangaçlık Düzeylerine Etkisi.” Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi.

Kandinsky, Wassily. 2005. Sanatta Ruhsallık Üzerine. Kadıköy: Altıkırkbeş Yayınları

Kaptan, Serpil Güvendi. 2006. “Ders Kitaplarında Tasarım”. Konu Alanı Ders Kitabı İncelemesi. Özcan Demirel, Kasım Kıroğlu. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık. 149-158

Karadağ, Mecnun. 2019. “Okul Öncesi Din Eğitiminde Kavram Öğretimi.” Yüksek Lisans Tezi, Hitit Üniversitesi.

Karaağaç, Hüsna Gizem. Dündar, Alikılıç. 2023. Çocuk Edebiyatı ve Çocuğa Görelik Kavramı. Education and Technology in Information Science, 1(1), 58-66.

Karadüz, Ednan. 2004. “Anlam ve kavram ilişkisi.” Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 3(1): 51

Odabaşı, Çağrı. 2022. Büyük- Küçük. İstanbul: Sincap Kitap, Bir Ocak Eğitim Yayıncılığı

Odabaşı, Çağrı. 2022. İletişim. İstanbul: Sincap Kitap, Bir Ocak Eğitim Yayıncılığı

Odabaşı, Çağrı. 2022. Renkler. İstanbul: Sincap Kitap, Bir Ocak Eğitim Yayıncılığı

Odabaşı, Çağrı. 2022. Şekiller. İstanbul: Sincap Kitap, Bir Ocak Eğitim Yayıncılığı

Odabaşı, Çağrı. 2022. Sayılar. İstanbul: Sincap Kitap, Bir Ocak Eğitim Yayıncılığı

Odabaşı, Çağrı. 2022. Zıtlıklar. İstanbul: Sincap Kitap, Bir Ocak Eğitim Yayıncılığı

Odabaşı, Çağrı. 2022. Duyular. İstanbul: Sincap Kitap, Bir Ocak Eğitim Yayıncılığı

Odabaşı, Çağrı. 2022. Hava Durumu. İstanbul: Sincap Kitap, Bir Ocak Eğitim Yayıncılığı

Odabaşı, Çağrı. 2023. Öz Bakım. İstanbul: Sincap Kitap, Bir Ocak Eğitim Yayıncılığı

Odabaşı, Çağrı. 2023. Duygular. İstanbul: Sincap Kitap, Bir Ocak Eğitim Yayıncılığı

Odabaşı, Çağrı. 2023. Oyun. İstanbul: Sincap Kitap, Bir Ocak Eğitim Yayıncılığı

Odabaşı, Çağrı. 2023. Günlük Rutinlerim. İstanbul: Sincap Kitap, Bir Ocak Eğitim Yayıncılığı.

Odabaşı, Çağrı. 2024. Kar. İstanbul: Sincap Kitap, Bir Ocak Eğitim Yayıncılığı.

Odabaşı, Çağrı. 2024. Su. İstanbul: Sincap Kitap, Bir Ocak Eğitim Yayıncılığı.

Odabaşı, Çağrı. 2024. Tohum. İstanbul: Sincap Kitap, Bir Ocak Eğitim Yayıncılığı.

Odabaşı, Çağrı. 2024. Güneş Sistemi. İstanbul: Sincap Kitap, Bir Ocak Eğitim Yayıncılığı.

Oğuzkan, Ferhan. 1977. Yerli ve Yabancı Yazarlardan Örneklerle Çocuk Edebiyatı. Ankara: Kadioğlu Matbaası

Öztuna, Hacı Yakup. 2007. Görsel İletişimde Temel Tasarım. İstanbul: Tibyan Yayıncılık

Özsoy, Vedat. Abdullah, Apaydın. 2016. Görsel Tasarım Öge ve İlkeleri. Ankara: Pegem Akademi Yayınları

Pazarlıoğlu Bingöl, M. 2018. Hacmin Odağında Temel Tasarım Uygulamaları. Akdeniz Sanat, 12(22): 50.

Sağlam, Özlem. 2009. "Harf Çocuk Edebiyatı Çeviri Kitaplarının Çocuk Edebiyatı Açısından İncelenmesi." Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi

Seylan, Ali. 2023. Temel Tasarım. İstanbul: Yem Yayın

Sever, Emre. 2019. Çocuk ve Edebiyat. Ankara: Ertem Basım Yayın

Sözen, Metin ve Uğur Tanyeli. 2014. Sanat Kavram ve Terimleri Sözlüğü. İstanbul: Remzi Kitabevi.

Südor, Gülseren. 2006. Temel Sanat Eğitimi, Aynanın Gerçeği. İstanbul: Tıglat Matbaacılık

Tepecik, Adnan. 2002. Grafik Sanatlar, Tarih-Tasarım-Teknoloji. Ankara: Detay Yayıncılık.

Tokgöz, Fatma. 2011. “Grafik Tasarımda Espas Sorunları.” Yüksek Lisans Tezi, Haliç Üniversitesi.

Türk Dil Kurumu. 2005. Türkçe Sözlük. Ankara.

Ülgen, Gülten. 2001. Kavram Geliştirme. Ankara: Pegema Yayıncılık.

Whalley, J. I. 1996. “The Development of Illustrated Texts and Picture Books.” International Companion Encyclopedia of Children’s Literature: 220, 230.

Yavuz, Cemil. 2019. “Kavram Eğitiminde Eğitsel Oyuncak Tasarım: Okul Öncesi Eğitimde Yön Kavramına Yönelik Bir Oyuncak.” Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi.

Yıldırım, Ali ve Hasan Şimşek. 2021. Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayınları.

Yılmaz, Sevdâ. 2008. “Zihinsel Engelli Öğrencilerin Kavram Öğretiminde Kullanılan Etkileşimli Eğitim CD’lerinin Görsel Tasarım İlkelerine ve İçeriğe Uyumu.” Yüksek Lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi.

Zembat, Rengin, ed, 2010. Okul Öncesinde Özel Öğretim Yöntemleri. Ankara: Anı Yayıncılık.

